

- تەركىز
- مەشقەكانى كۈنىدىنمۇ
- خېركارىيەكانى عقلى
- سۈرۈشمەكانى خېركارى
- تواناي مېشك
- نەقىشەن عقلى

بەرھۇرئىتىن كىتەپس
 (تۆس بۇرۇن) كەملىۋىن
 نۇسخەى لىن ھۇرۇشراۋد

مېشكەت بەكار بەھىنە

(دە) رېنگا بۇ بەھىز كەردنى توانا عقلى و ھەزرىيە كانمان

تۇرۇكى بۇرۇن

مېشكى تۇلە ۋە باشترە
 كە بېرى لى دە كە يتە ۋە

ۋەرگەنلى ھاۋار كەرىم

میشکت به کار بهینه

(۵۵) ریکا بو به هیزکردنی توانا عقلی و هزریه کانمان

تونی بوزان
وهرگیرانی: هاوار کریم

چاپی یهکههه

۲۰۱۸

پېرسىت

۱. پېتشمېكى
۲. بەشى يەكەم
۳. داستانى بەكارھېتاسى تواناي عەقىل. رۇنيابەكى سەرسوۋھىنەر
۴. بەشى دوۋم
۵. مېشىكى ئېۋە زۇر لەۋە بەتواناترە كە بېرى لېدەكەنەۋە
۶. بەشى سېنەم
۷. چۇن دەتوانرېت عەقىلى مەرۇف كۇنترۇل بىكرېت
۸. بەشى چوارەم
۹. خېرانر و كارىگەرتر بخوئېنەۋە
۱۰. بەشى پىنچەم
۱۱. يادگە
۱۲. بەشى شەشم
۱۳. وېنە عەقلىبەكان - دەروازەبەك بۇ سىروشتى وشە و بېر
۱۴. بەشى حەرتەم
۱۵. وېنە عەقلىبەكان - ياسا سىروشتىبەكان
۱۶. بەشى ھەشتەم

۱۶۱	وېنه عه قلیبه کان - ریساکان و کارایی پښکته وڼوو
۱۷۲	به شی نزعم
۱۷۲	وېنه ی عه قل (ته کنیکر خوینده وهی سیستماتیکر)
۲۲۲	به شی دمعم
۲۲۲	به برنامه ی کاری نوڅ
۲۲۹	قسه ی کوڼایی

پیشه کی

هامیلت: مرؤف چییه؟ نه گهر نیسی سره کی
مرؤف خواردن و خواردنه وه بیت؟ چکه له
ناژهلینک زیاتر هیچی تر نییه. به دلنیاییه وه نه وه ی
که نیمه ی بهم شیوه بالاییه خه لفر دووه نه گهر
سه رنجی رابردوو و نایینده بدن هیز و توانایه کی
له بننه هاتوی پیداوین بوئه وه ی ریگریکه یین له
بۆگه نی و بیده سه لایمان. هۆکاره ی بیتاگایی
ناژهللی بیت یان دردۆنگی تا مهردانه.

(هامیلت، شازاده ی دانیماری، نمایشی چواره م)

نهم کتینه نوسراوه بز نه وه ی له نه نجامی نه و کاره دا
یارمه تیده رتان بیت که شکسپیر گووتی ده بیت نه نجامیبدن و
نه ویش به کاره نیتان و سوودوه رگرته له هیز و توانای عمل و هزرا
کاتیک که ته وای کتینه که ده خویننه وه تیده گهن که زانیاریه کی
زورتان له سه ر چۆنیتی کارکردنی میشک ده سته که ویت و نه وکات
ده زانن که چۆن به باشترین شیوه به هره له توانا عه قلییه کانتان
وه ربگرن، توانای نه وه تان ده بیت خیزاتر و به کاریگه رتر بخویننه وه

و وینه‌یکی عقلی باشتر بکیشن، ناسانتر به‌سهر گرفته‌کانتاندا زالین، توانای یادگه و حافیزه‌تان فراوانتر و گه‌وره‌تر بکهنه‌وه،
ثم پیشه‌کییه سهره‌داویکی گشتیه سه‌بارت به ناوه‌رژکی
کتیبه‌که و ریگا و شیوازیگ بز تیگه‌یشتنی باشتری کتیبه‌که
ته‌رخانگراوه.

به‌شه‌کانی کتیبه‌که

هر به‌شیک په‌یوه‌ندی به لایه‌نیک جیاوازی مینشکی ئیوه‌وه
ه‌یه. له سهره‌تای کتیبه‌که‌دا نویترین زانیاری سه‌بارت به مینشک
ده‌خاته‌روو، دواتر به‌شینوه‌یه‌ک سوود له‌م زانیارییانه و درده‌گریت،
بۆته‌وه‌ی روئیا و دونیایی و دیدگاتان به‌باشترین شینوه سوودی
لئی‌بینیت.

له به‌شی پنجه‌مدا ئه‌وه روونده‌کاته‌وه که چۆن ده‌توانن هیزی
یادگه له کاتی فیروبون و ته‌نانه‌ت دوا‌ی ئه‌ویش گه‌شه پینده‌ن،
له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا سیسته‌میکی تاییه‌ت بز پاراستنی ته‌واوی لیسته‌کان
خراوه‌ته‌روو.

به‌شه‌کانی ناوه‌ند شرۆفه و شیکردنه‌وه بز وینه‌ عقلی و
هزریه‌کانی ده‌رونتان ده‌کات، زانیاری چۆنی‌تی کارکردنی بییری
ئیه، به‌شینوه‌یه‌کی وا سوودی لیده‌بینیت که بتوانن زمان، وشه‌کان،
شیکردنه و وینه‌ عقلیه‌کان بز جیگیرکردن و ریکخستن،
یاده‌ینانه‌وه، بیرکردنه‌وه‌ی داهینه‌رانه و چاره‌سهر و زالبون
به‌سهر گرفته‌کاندا به‌کار‌بیه‌تن.

به‌شی نۆه‌م په‌یوه‌ندی به ته‌کنیکی خویندنه‌وه‌ی ریکخستنی
وینه‌ی عقلی نوییه که ئه‌و توانایه‌تان پینده‌ت له هه‌موو زه‌مینه

زانستیه‌کاندا له ئینگلیزییه‌وه بگره تا بیرکاری، فلسفه و کۆمه‌لناسی. زمانه‌کانی تر خۆیندنه‌وه‌تان هه‌بیت. به‌شی کۆتایی کورتی ئه‌و قه‌له‌مبازه گه‌ورانیه که له سی سالی کۆتاییدا به‌خۆیه‌وه بینویه‌تی و دۆزینه‌وه‌ی تازه سه‌باره‌ت به به‌رزبوونه‌وه‌ی ته‌مه‌نی عه‌ق‌لی ده‌خاته‌روو و ده‌بیته‌هۆی ئه‌وه‌ی لایه‌نگه‌لیکی نوێ له ئایینده‌دا بۆ خۆیندنه‌وه به‌ده‌سته‌بێتین.

هه‌ولی ئیوه

ئه‌گه‌ر ده‌تانه‌ویت سوودیکی کاریگه‌رتر له‌و یاسا و زانیارییه‌انه وه‌رگرن که خراونه‌ته‌روو، پێویسته هه‌ولیده‌ن و راهیتانی له‌سه‌ر بکه‌ن! له به‌شه جیاوازه‌کانی کتێبه‌که‌دا هه‌ندیک راهیتان و پیشنیار بۆ چالاکیوونی زیاتر خراونه‌ته‌روو، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا ده‌بیت به‌نامه‌ی راهیتان و خۆیندنه‌وه بۆ خۆتان ریکبخه‌ن و پلانی بۆ دا‌بنین و ئیتر له‌سه‌ر ئه‌و به‌نامه و پلانه برۆن به‌ریوه.

یاداشت و داواکارییه تایبه‌تییه‌کان

له کۆتایی هه‌ر به‌شیکدا لاپه‌ره‌یه‌ک سه‌باره‌ت به‌ یاداشت و داواکارییه تایبه‌ت و که‌سییه‌کان هه‌یه. ئه‌م لاپه‌ره‌یه بۆ نوسینی ئه‌و بابه‌تانه‌ن که ره‌نگه‌ ب‌تانه‌ویت له کاتی خۆیندنه‌وه‌ی کتێبه‌که‌دا یاداشتی بکه‌ن و بینوسن. یان کاتیک زانیاری و داواکاری زیاتر وه‌رده‌گرن له کاتی خۆیندنه‌وه‌ی کتێبه‌که‌دا، ده‌توانن سوودی لێببینن.

ٹیوہ و خوتان

نامانجی سہرہ کی لہ نوسینی ٹم کتیبہ دا، یارمہ تیدانی ٹیوہ بڑ
بہرویشچوون تا لہ ریگہی گہشہ کردنی ناگایی و ہوشیاریتانہ وہ
بتوانن شیوازی بیرکردنہ وہ تان فراوانبکہ نہ وہ.

ٹہ وانہی کہ سوود زانیاریبہ کانی ٹم کتیبہ دہیین، ٹاستی
فیروونیکی جیاوازتریان ہہیہ و بہ خیرایبہ ک بہرہ و پیشہ وہ دہچن
کہ زیاتر شایستہی خویانہ، کہ واتہ خالی گرنک لیزہ دا ٹہ وہیہ
ہہمیشہ ٹہ نازہی پیشکہ وٹنہ کانتنان بہ بہراورد بہ رُوژانی
پیشووتری خوتان بگرن و سہرنجبہ دن.

بڑ پیشہ وہ

ٹہ گہرچی زیاتر زانیاریبہ کانی نیو ٹم کتیبہ تایبہ تہ بہ
خویندنہ وہ و یاداشتکردن و لیکولینہ وہ، بہ لام کاریگہری زور لہ وہ
زیاتری ہہیہ. کاتیک بہ تہ واوتی ہہ موو کتیبہ کہ دہخویننہ وہ،
دووبارہ لاپہرہ کان ہلہ دنہ وہ بڑنہ وہی بزانتن لہ چی ہواریکی
ژیانٹاندا ٹم زانیاریبانہ دہ توانیت بہ شتیوہیہ کی بہ سوودتر
یارمہ تیتان بدات.

بهشی یه که م

داستانی به کارهینانی توانای عه قل. روئیا به کی سه رسورهینهر

چیرۆکی ئیدوارد هیوز

دهستینگ

کتیبی عه قلی عه قل بز یه که مین جار له سالی ۱۹۷۴ دا
بلاوکرایه وه. خویندکاریکی نارهندی پانزه سالان که بارودوخیکی
خویندنی باشی نه بوو و له هیچ وانه یه کدا نمره یه کی باشی به دهست
نه هینا له سالی ۱۹۸۲ ناشنای کتیب بوو.

به هه مان شیوه که چاوه روان دهکرا هه همیشه نمره کانی C و B
دهبوون، نه نجامی تاقیکردنه وه کانی ئه وی دلسارد ده کرده وه چونکه
دهیویست له زانکۆی کامبرج وه ربگیریت ئه و تیگهشت ئه که ر
به مشیوه یه بهرده وام بیت له سه ره خویندنه که ی هیچ چانسیکی نابیت
بۆ زانکۆ دله خوازه که ی خۆی.

ناوی ئه م خویندکاره ئیدوارد هیوز بوو.

دوای ماوهیهک باوکی ئیدوارد که ناوی جۆرج بوو کتینی توانای
 عه‌قلی به ئه‌و ناساند و زانیاریگه‌لیکی نوینی له‌سه‌ر خۆد، وینای
 عه‌قل، فیزیوون و خویندنه‌وه خسته‌به‌رده‌می، ئیدوارد که گیانیکی
 نوینی به‌به‌ردا کرا بوو و ئه‌نگیزه‌یه‌کی زۆری بۆ به‌رده‌وامیدان به
 خویندنه‌که‌ی په‌یداکرد و گه‌رایه‌وه بۆ خویندنگا. ئه‌و به‌هه‌موانی
 گووت که ده‌یه‌ویت له‌هه‌موو وانه‌کان نمره‌ی A (بالا) به‌ده‌ست
 به‌یئیت و به‌ته‌واوه‌تی دله‌یابیه‌وه که له‌زانکۆی کامبرج
 وه‌رده‌گیریت.

کاردانه‌وه‌ی مامۆستایه‌کانی به‌شیوه‌یه‌کی سه‌رسوره‌ینه‌ر و
 جیاواز بوو. یه‌کیک له‌ مامۆستایه‌کانی گووتی: (کالته‌ده‌که‌یت! ئه‌وه
 له‌سه‌رخۆتی! تۆ هیچ چانسیکت نییه، نمره‌کانت ته‌نانه‌ت هه‌رگیز
 نزیک‌ی ستاندارده‌کانی زانکۆی کامبرج نه‌بوونه.)

دووه‌مین مامۆستای گووتی: (او‌ه‌کو شیه‌که‌کان قسه‌مه‌که! ئه‌که‌ر
 نمره‌ی B به‌ده‌ست به‌یئیت ره‌نگه‌هه‌لی وه‌رگرتنت هه‌بیت. به‌لام من
 دله‌یابم نمره‌کانی تو C ده‌بن.) کاتیک که ئیدوارد له‌وه‌لامدا گووتی
 که نه‌ک ته‌نها ئومیده‌واری نه‌وه‌م که بتوانم له‌ئه‌زموونی
 ستانداردی زانکۆ به‌شداری بکه‌م. به‌لکو ده‌مه‌ویت فۆرمی بۆرسی
 خویندنی‌ش پر به‌که‌مه‌وه، به‌ریوبه‌ر به‌خۆدله‌یابیه‌وه گووتی: (انه‌خیر،
 به‌شداریکردن له‌تاقیکردنه‌وه‌کان به‌هه‌ده‌ردانی پاره‌و کاتی خۆتانه،
 ئیسه‌ وانازانین که بتوانیت له‌تاقیکردنه‌وه‌کانت سه‌رکه‌وتوو بیت،
 چونکه تاقیکردنه‌وه‌کان زۆر سه‌ختن، ته‌نانه‌ت زۆریک له‌کاندیده
 باشه‌کانیش نمره‌ی وه‌رگرتن وه‌رناگرن.) پێداگیری ئیدوارد بوه
 هزی نه‌وه‌ی خویندنگاکه مۆله‌تی پێنابات له‌تاقیکردنه‌وه

ئەزمونىيەكاندا بەشدارى بىكات، بەلام بەمەبەستى ھەدەرنەدانى پارەى خويئىنگايەكە ناچاربوو خۇى تىچووى تاقىكرىنەوھەكە بگرىتەئەستۇ.

سىيەمىن مامۇستا گووتى عن بۇ دوانزە سال دەبىت ئەو وانەيە دەلئەوھە و لەو بواردەا پىسپۇرىي تەواوم ھەيە و كاتىك، كە دەلئەت ھىۇس دەتوانىت نمرەى B يان C بەدەستبەئىت، زۇر دلئىيايە لە قسەكانى و ئەو دەزانىت چى دەلئەت، مامۇستايەكە ناوى خويئىنگارىكى دىكەى ھىتا كە زۇر لە ئىدواد باشتر و چالاكتر بوو و گووتى تۇ ھەرگىز وەكو ئەو فىرخوازە نابت، لەو كاتەدا ئىدوارد گووتى: ((من لەگەل ئەو بۇچونەت سەبارەت بە بواری خويئىن ھاوارائىم))

چوارەمىن مامۇستا زەردە خەنەيەكى كرىوو و گووتى بەدلئىيايەوھە عن ئواناكانى ئىدوارد دەئرخىتم، ئەو باوھەرى و ابوو ئەو ئەگەرە بوونى ھەيە كە ئارەزووھەكى ئىدوارد بىتەدى بەلام چائسى زۇرى نىيە، باوھەرى و ابوو ئەگەر ئىدوارد زۇر ھەولبىدات دەتوانىت نمرەى B بەدەستبەئىت، بەلام ئارەزووى سەركەوتنى بۇ خواست و گووتى من ھەمىشە ئەو كەسانەم خۇشەدەوئەت كە متمانەيان بەخۇيان ھەيە و واخۇيان نىشان دەدەن كە بىزكابەرن.

((من نمرەى A بەدەست دەھىتم))

وهلامی کوتایی ئیدوارد بز هه مو ئه و مامۆستایانهی که
ئامانجه که بیان به هه ند وهر نه گرت، ته نها یه ک رسته بو، ئه ویش:
(امن نمره ی A به ده ست ده هینم.)

له سه ره تاوه خویندنگایه که نه یده ویست ناوی ئیدوارد بز
به شداریکردن له تاقیکردنه وه کانی کامبریج بنیزیت، به لام دوام
ماوه یه ک رازیبوون، به ریوه به ری خویندنگایه که زانکزی کامبریجی
ئاگادار کرده وه که سه ره کایه تی خویندنگایه که وانا زانن ئه م
خویندکاره یان چانسیکی ئه وتزی هه بیته بز وهر گرتنی له و زانکزیه.
قوانغی دواتر چاوپیکه وتنی بو له زانکزیه که، ئه ندامانی
دهسته ی زانستی کامریج، بزچونی خویندنگایه که بیان خسته پروو
له به ره ی وهر گرتنی له زانکزیه که و ئه وانیش هه مان بزچونی
هاوشیوه یان هه بوو و باوه ریان وابوو ئه گه ری وهر گرتنی ئیدوارد
زۆر که مه، پینداگریه کانی ئیوداردیان بهرز ترخاند و پینان گووت
لانی که م پیوستت به دوو نمره ی B و یه ک نمره ی A یه، به لام
ئه گه ر دوو نمره ی A و یه ک نمره ی B یان سی نمره ی A
به ده سته بیته، چانسی وهر گرتنت زیاتره ده بیته و ئاره زوی
سه ره که وتنیان بز ی خواست.

ئیدوارد هینشتا هه ر سه ره ختانه توانا عه قلییه کانی خسته کار و
تاقیکردنه وه ی فیزیای به رده وام پیندا، به گووته ی خۆی:

کانی تاقیکردنه وه کان تابیته نزیکتر ده بووه وه، هه موو
یاداشته کانی دوو سالی کوتاییم به شیوه یه کی رینکخراو له
ویته عه قلییه کاندا کورنکرده وه، دواتر هه موو خاله
بنچینه یه کانم رهنگ و دیاریکرد و بز هه موو وانه کان
ویته گه لیککی عه قلی کارامه م دروست کرد و ته نانه ت
هه ندیک کات ئه م وینانه به شه سه ره کییه کانی هه ر وانه یه کی

له خزی دهگرت، له م ریگه یوه دهمتوانی ببینم که چوڼ و
بزچی رهگهزه لاو دکیه کان له گهل یه کدیدا په یوه ندییان هه یه
و دهگونجین و له گهل نه وهدا دیمه نیکی گشتیی جوان
درووست دهکن، به سوودوه رگرتن له م میتوده دهمتوانی
به شه گرنگه کان به خیرای بخوینمه وه و باباته کان زور به
دیقت و وردییه وه بهیتمه یادی خوم.

یه که هه فتم ته رخانکرد بز چاوپنداخشاندنه وهی نه م
وینه عه قلبیانه و کاتیک که کانی تاقیکردنه وه کان نزیکتر
بوونه وه، به رده وام نه وانم ده خویند. شیوازی راهیتانی
وینه ی عه قلی، له ریگه ی سوود وهرگرت له یادگوه بوو،
له م ریگه یوه دهمزانی چی تیگه یشتن و زانیارییه کم له
بابه ته که هه یه و نیتز پیویستی نه ده کرد بگه ریتمه وه سر
کتیب و مه لزمه و ده فته ره کان، دواتر نه م وینه عه قلبیانه م
له گهل وینه عه قلبیه کانی مامزستایه که به راورد کرد و
لیکولینه وه له سره جیاوازییه کانی کرد.

هه روه ها ده بوو دلنییاییم به خوم بدایه که هه موو کتیه
گرنگه کانم خویندوه، دواتر نه وانم کورت کردوه ته وه و
باباته کان زور به وردی و قولی فیربووم و وینه ی عه قلیم
لینان درووسته کرد بونه وهی درک و تیگه یشتن و یادگم
یه همیزبکه م و بیگه ینم به به رزترین ناستی خوی، له گهل
نه وه شدا شیواز و ستایلی نارتیکل و راپورته باشه کانم
دیراسه ده کرد و به هرهم له وینه عه قلبیه کانی خوم
وهرده گرت وه کو پره نسپ و بنه مایه ک بز راهیتانکردن
له سره نویستی راپورت و تاقیکردنه وه.

من له گهل خویندنه که مدا دستمکرد به وهرزشی له ش جوانی رژی سنی تا چوار کیلومتر راکرن، له ههفته په کدا سنی جار نه تمامدهدا، ههروهها وهرزشی مه له کردن، راکشان، ههناسه قولکردن، و وهرزش له وهرزشگا نه کادیمیبه کان، له روی جهسته بیه وه باشتر بوومه وه که نه مهش وایکرد ته رکیزم له سه ر خویندنه که م زیاتر بیته وه، نه و ته به ناوبانگه ی که ده لیت؛ (بیری ته ندر ووست به هزی جهسته یه کی ته ندر وسته وه ده بیت. ۱)، بویه ههستیکی باشترم سه بارهت به خزم و کاره که م په یادکرد.

تاقیکردنه وه کان - نمره کان

له کوتاییدا ئیدوارد به شداری تاقیکردنه وه ی کرد: جوگرافیا، پرسپاری بۆرسه ی خویندنی جوگرافیا، میژووی سه ده کانی ناوه راست، بازرگانی، نه نجامی تاقیکردنه وه کانی به مشیوه به ی خواره وه بوو:

پله	نمره	بابهت
خویندکاری نایاب	A	جوگرافیا
خویندکاری نایاب	نمره ی نایاب	بۆرسی خویندنی جوگرافیا
خویندکاری نایاب	A	میژووی سه ده کانی ناوه راست
خویندکاری نایاب	نمره ی نایابی A و ۲ تابلوی شانازی	بازرگانی

له رۆژی ئاشکراکردنی ئەنجامی تاقیکردنەوهەکان، سەرکەوتنی بەدەستھێنا له وهگرنتی له زانکزی کامبرج، زانکۆ داواکارییهکهی (مۆلەتی یەک سال) قبولکرد، بۆ ئەوهی کاتیکی باش بۆخۆی فەراهەم بکات پێش دەستپیکردنی سالی نویی خویندن له زانکۆ، کهمیک گەشت بکات و دونیا ببینیت. به دریزای ماوهی مۆلەتهکهی له سەنگاپور کاریکرد و له ئوسترالیا وەرزشی کابۆیی خویند و هەروەها پشووهکهی له هاوایی و فیجی بهسەر برد، دواتر رۆشته کالیفۆرنیا له یهکهی گواستنهوهی گوێزەکه و له لهوهپرگادا کاری دەکرد، له دریزهی گەشتهکهیدا له ئەمریکا بهردهوام له لهوهپرگادا کاری دەکرد، له کۆتاییدا گهراپهوه بۆ بهریتانیا.

پێش دەستپیکری خویندنی زانکۆ ئیدوارد بریاری دا لهگهڵ خویندنهکهیدا ههولبەدات کۆمه‌لگایهکی فیرکاری نویی درووست بکات، له کۆمه‌لیک یانهی وەرزشی زانکۆدا یاری بکات، کۆمه‌لیک هاوڕینی باش پهیدا بکات و به کورتی کاتیکی خوش بهسەر بهریت!

له زانکزی کامبرج

هەر له سەرەتاهه له زهمینهی وەرزشدا سەرکەوتنی گهورهی بەدەست هێنا، ئەو له یانهکانی فوتبۆل، تینیس و ئیسکواش یاری کرد، له زهمینهی ئەنجومهنی خویندکاراندا وهکو کهسیکی سەرکەوتووی زۆر چالاک ناسیندرا، چونکه لهگهڵ بوونی ئەنجومهنی ههلی کاری گه‌نجان، که له ئەوروپا گه‌وره‌ترین گروپینگ بوو لهو بواره‌دا، داواییکرا تا سەرۆکایهتی ئەنجومهنی نیس له ئەستۆ بگریت، کۆمه‌لگایهکی به‌خشش و هاوکاریی ۳۶۰۰ کهسییه که له ژێر سەرۆکایهتی و دهسه‌لاتی ئەودا ئەندامه‌کانی بوون به

۴۵۰۰ ک.س. ئەم ئەنجومەنە گەرەتەرتەن گروپ بوو لە مێژووی زانکۆیەکاندا، بە سەرئەجدان بە کارە سەرکەوتووەکانی ئەو لەم دوو ئەنجومەنەدا، یەکیکی تر لە سەرۆکەکانی ئەنجومەنیکی دیکە داوای لە ئیدوارد کرد گروپیک بۆ بەرپۆبەرەکان درووست بکات و خودی ئیدواردیش سەرۆکایەتی گروپەکە بکات، ئەو ئەمکارە ی ئەنجامدا و بوو بە سەرۆکی ئەنجومەنی بەرپۆبەرەکان.

لە سەرەتادا بە شیوەیەکی ئەکادیمی لیکۆلینەوێهەکی لەسەر باروودۆخی (فیزخووازی ناوەندی) ئەنجام دا و ئەم راپۆرتە ی خوارەوێ خستەوو:

ئەوان ۱۲ بۆ ۱۲ کاتژمێر کاتی خۆیان تەرخان دەکن بۆ شەرقە ی هەموو لیکۆلینەوێهەکان و هەموو داواکارییەکان یاداشت دەکن، هەموو ئەو کتیبانە ی که لەبەر دەستیاندایە دەخوینتەوێه، دوواتر ۳ بۆ ۴ کاتژمێر کاتی خۆیان تەرخاندەکن بۆ نوسینی راپۆرتی توێژینەوێهەکیان، هەندیک لە فیزخووازهکان دووبارە راپۆرتەکانییان دادەرژێنەوێه، هەندیک کات هەفتەیک تەرخان دەکن بۆ نوسینی تەنها یەک راپۆرت.

بە گەرانیوێه بۆ ئەزموونی خۆی لە تیچووی نوسینی لاراز و نمرە ی کەم هێنان، ئیدوارد بریاری دا ۲ بۆ ۲ کاتژمێر، لە پینچ رۆژی هەفتەیکدا بخوینتەوێه.

بە درێژای ئەو سێ سالی بەشدار ی وتارگەلیکی گرتگم کرد و هەموو زانیارییەکانی پەيوەندیدارەکانم بە شیوە ی وینە ی عەقڵی کورت کردەوێه، ئەو ئامانجەم بۆ خۆم هێنایە دی که هەر کاتیک داوای راپۆرت و لیکۆلینەوێه ی لێبکرت دەروم و ئەو وینە عەقڵییە ی که لە زانیارییەکانی سەبارەت بە بابەتەکە هەمە یان ئەوێه که واهەست دەکەم پەيوەندی بە بابەتەکەوێه هەیه دادەرژێم و زیاتر لە

دوو رڙځ کاري له سره ناکم، بېر له بابه ته که ده که مه وه و به شپوه يه کی عقلی له سره بابه ته که کار ده که م و دواتر به خپرابی هموو نه و کتیبانه ی که په یوه ندى به بابه ته که وه هه یه ده خوښمه وه، نه و زانیاریبانه ی که په یوه ندى به بابه ته که وه هه یه وینه یه کی عقلی لیدرووست ده که م، دواى ماوه یه ک پشوو ده دم و وه رزش ده که م و دواتر ده که ریمه وه و وینه یه کی عقلی له لیکولینه وه که درووست ده که م. کاتیک ناماده کردنی راپورته که ته واو بوو، دووباره چند خوله کی پشوو ده دم و دواتر داده نیشم و بز ماوه ی ۴۵ خوله ک راپورته که م ده نوسم و ته واوی ده که م. به م ته کنیک هه میسه نمره ی بالا و نایابم به ده سته ینا وه.

پیش تاقیکردنه وه کانی کزتابی کامبرج، له سره به نامه یه کی هاوشپوه که یارمه تی غیرخوازی دها نمره ی A به دست به ینیت، کاری ده کرد. دواتر له شه ش نه زموونی کزتابی به شداری کرد، نه نجامی تاقیکردنه وه کان چی بوون؟

نه نجامی تاقیکردنه وه کان:

له یه که مین تاقیکردنه وه وه رگیرا، نه که ر چی وه رگرتن له تاقیکردنه وه که واده ده که وت ناسان و سروشتی بیت، به لام له م تاقیکردنه وه یه تایبه ته دا نه نجامیکی زور گرنک بوو چونکه په نجا له سه دی خوښندکاران دهرنه چوون و هیچیان نه یان توانی نمره ی بالا به دست به ینن، له دووه مین و سینه یین و چواره مین تاقیکردنه وه دا سى یه م و دووه م و یه که می به ده سته ینا، له تاقیکردنه وه ی کزتابی دوو قوناغی یه که می نمره ی بالای نه ستیره داری که به رزترین نمره یه له زانکویه که دا، به ده سته ینا.

یەكسەر دوای تەواكردنی خویندنی زانكۆ پششیار بۆ ئیدوارد
كرا كه ببیت بە دامێنەری ستراتژیکی كۆمپانییایەکی هەلی کاری
نیۆدەولەتی. پێشەیهك بوو كه بە بۆچوونی زانكۆی كامبێرجهوه
یهكێك له هەره باشترین ئەو كارانەیی كه دوای تەواكردنی زانكۆ
خویندكار دەتوانیت بە دەستی بهێنیت. كورتەیهك له نوسینەكانی
ئیدوارد:

كامبێرچ زۆر نایاب بوو. ئەوەنده چانس یاوەرم بوو لهو
ماوهیهدا شتگەلیکی زۆر فێربیم. دۆست و هاوڕینی زۆر و
باش. ئەزموونیکی زۆر، چالاکی و وەرزشی زۆر و بەسوود،
خۆشبهختی، سەرکهوتنی زۆر و سی سال تام و چێژیکی
بینیته. جیوازی سەرەکی له نیوان من و ئەوانیتردا تەنها
ئەوه بوو كه من دەتوانی چون دەبیت بیربکه مهوه و چون
دەتوانم سوود له عەقل و میتشكم وەرگرم. من خویندكاریك
بووم كه هەمیشە نمرەكانم (B و C) بوون، پێش ئەوهی
فێربیم كه چون دەتوانم نمرەیی بالا بە دەست بهێنم، من ئەو
كارەم بە سەرکهوتووی ئەنجام دا و هەموو كەسیکی تریش
دەتوانیت ئەتجامی بدات.

خوینەری بەریز: ئایا ئێوهش ئەزموونیکتان له چیرۆکی توانای
عەقل هەیه؟ ئەگەر وەلامە كه تان (بەلێ) یە، تەكایە ئەو وەلامە بنیزن
بۆ ئیمەیلە كه ی من، كه له كۆتایی كتیبه كه دا ئیمەیل و ناوئیشانی
خۆم بۆتان داناون.

یادداشت و داواکاری تایبہ تی

به‌شی دووهم

میشکی ئیوه زۆر له‌وه به‌تواناتره که بیری لێده‌که‌نه‌وه

پیداچوونه‌وه

- تیگه‌یشتنی مرۆف له‌ میشکی خۆی
- زیاتر له‌ یه‌ک میشک
- په‌یوه‌ندی ناوه‌کی خانه‌خۆله‌میشیه‌ بچوکه‌کانی میشک
- شیوازی تیگه‌یشتن: چاو - میشک - دووربین
- شیوه‌ی سن‌ره‌هه‌ندی وه‌کو مۆدیلێک بۆ میشک
- IQ و هزری سروشتی ئیوه
- مندالی مرۆف - مۆدیلێک له‌ باشترین

له‌م کۆتایانه‌دا پسرۆران هه‌ولیاندا ته‌وژمی هه‌قیقی میشک
بدۆزنه‌وه، تا زیاتر زانیاریتان له‌ باری میشکتان هه‌بێت زیاتر
ده‌توانن توانا ناوازه‌کانی خۆتان به‌ده‌سته‌بێنن.

تیگه‌یشتنی مرؤف له میشکی خۆی

له وکاتهوهی که من بهشی سه‌ره‌تای کتیبی توانای عه‌قلم سه‌باره‌ت به میشک نووسی. توژیینه‌وه‌گه‌لیک له‌م زه‌مینه‌به‌دا گه‌شتن به‌ داهیتان و دۆزینه‌وه‌گه‌لیکی نوی و نایاب هه‌ندیک کات زانیارییه‌کانی پیشووترت به‌رپه‌رچ ده‌ده‌نه‌وه. له‌بری نه‌وهی که بلین که (ته‌ن‌ها له ۱۵۰ سالی رابردو‌ودا به‌شینه‌یه‌کی سه‌ره‌کی ته‌م بواره‌ پێشکه‌وتنی به‌خۆیه‌وه‌ بینیه‌وه. ئیستا ده‌توانین بلین به‌شی سه‌ره‌کی مه‌عریفه‌ی ئیمه‌ له‌و بواره‌دا له ۳۰ سالی رابردو‌ودا به‌ده‌ست هاتوون. واده‌رده‌که‌ویت زۆر دره‌نگ بیت له‌گه‌ل نه‌وهی که ئیمه‌ باوه‌رمان وایه‌ ژیان سی ملیۆن و پینج سه‌ده‌هزار ساله‌ له‌سه‌ر زه‌ویدا هه‌یه. به‌هه‌رحال له‌یادتان بیت که ته‌م ۵۰۰ سالی رابردو‌وه‌ مرؤفی په‌ی به‌به‌ها و کاریگه‌ریی میشک برد.

شینه‌ی ژماره ۱. میشکی مرؤف

له روانگه یه کی تره وه ئه م بابه ته جیگه ی سه رسورمانیه، وا
 خه یال بکن که هیچ ئایدیایه ک له شوینی میشکئاندا نییه و
 هاوړینه کئان لیتان ده پرسیت: (ناوهندی هه ست و سۆز، عاتیفه،
 بیرکرده وه، یادگه، حه ز و ئاره زووه کان له کویدان؟) ئیوه وه کو
 زۆر خه لکی تر (که ئه رستۆش یه کیک له و خه لکانه بو) رهنگ بو
 به شیوه یه کی نیمچه لۆژیکی گه شتبیتن به و ئاکامه ی که میشکی ئیوه
 له ناو دل و له جهسته تاندایه، چونکه له م شوینه وه یه که ئیوه
 نیشانه ی فیزیکی راسته وخۆی چالاکیه کانی هزرتان به شیوه یه کی
 ریکخراو و بهرجهسته هه ستپیده کهن.

ته نانه ت ئیستاش که ئیبه به کۆمپیوتەر و میکرو سکۆبی
 ئه لیکترۆنی خه ریکی توژیینه وه ی ئه و شته یین که ده بیت ئالۆزترین
 دیارده بیت که مرۆف تا کو ئیستا به دوایدا گه راوه، هیشتاش ده بیت
 دانبه وه دا بنیم که ئه ندازه ی گشتی ئه و زانیاریانه ی که تا وه کو
 ئه مرۆ به ده ستم هیناون به ئه گه ریکی زۆر، که متره له یه ک له
 سه دی ئه و شته ی که ده بیت بیژانین. ریک ئه و کاته ی که
 واده رده که ویت ئیسته کان کار که ردی میشک به شیوه یه کی تایبه ت
 پشتراست ده که نه وه، ئیستیکی تر ئه نجامده دریت که به شیوازیکی تر
 ده یخاته روو یان له گه ل مرۆفیکی تر دا روو به روو ده بیینه وه که
 میشکیکی هه یه واده کات پیناچوونه وه به توژیینه وه کانماندا
 بکه یینه وه. ئیستا ده سته وتی هه وله کانمان زانستیکه که نیشانی

دەدات و دەيسەلمىنىت مىشكى مرۇف بەتواناترە لەوہى كە
پىشووئر بىرمان لىدەكردەوہ، مرۇفنىك كە خاوەند مىشكىكى
ئاسايىہ، توانا و كارامەتيەكى زۇر زياترى ھەيە لەوہى كە پىشووئر
ويئامان دەكرد.

چەند نموونەيەك دەتوانىت بىيت بە يارمەتيدەرتان بۇئەوہى
زياتر لەم بابەتە تىيگەن.

زياتر بەشە زانستىيەكان لەگەل ئەوہى كە جياوازييە
رووكەشەكانيان لە ئاراستە و بوارەكانياندا، ھەموويان سەرقال و
نىگەرانتن لەوہى كە مىشكى ناوہراست كام لەوانەيە، ئەوان
بۇچونىكى ھاوبەشيان نىيە، كىمياگەراكان نىستا خەرىكى
بونىادنانى مادەيەكى كىميايەكى ئالوزن كە لە مىشكى نىمەدا ھەن و
كارىگەرىي دەخەنەسەر، بايۇلۇجىستەكان ھەلدەدەن كارايى و
ئەركى بايۇلۇجىيە مىشك بدۆزنەوہ، فيزيانەكان دەيانەويت بە
تويۇنەوہكانيان لە دوورترين مەوداي بۇشاييدا لىكچواندنىك
بدۆزنەوہ، دەرونناسان كۆششى ئەوہ دەكەن بە وردى تويۇنەوہى
مىشك بگەن، ئەوان تاقىكردەوہ بە ئازارھيتەر دەزانن وەكو ئەوہى
كاتىك كە ھەولبەدين پەنجەمان بخەينە ناو قەترەى جيوہوہ،
بىركاريزانەكان كە مۇدىلنىكى نويان بۇ كۆمپيوترە ئالوزەكان و
تەننەت بۇ جىھانىش داھيتا، ھىستا ناتوانن شىوازىك پەيداگەن كە
بە شىوہەيەكى رىكخراو و سىستىماتىك ئەرك و كارايى مىشك بۇ
ھەموو مرۇفەكان و بەدرىزايى تەمەنيان بدۆزنەوہ و نىشانى بدەن.

زیاتر له بهک میشک

له ماوهی سی سالی توژیینه وهما گه شتم به وهی که ئیوه دوو میشکی ستونیتان هیه و نه ووانه به نه اندازه به کی جیاواز له مه لبه ندی جیاوازی میشکا کار ده کن، نه و مزیدله شاراوه یانهی که میشک تان ده توانیت درووستی بکات زور زیاتره له و شتهی که ئیمه له کۆتایه کانی سالانی ۱۹۶۰ دا خه یالمان لیده کرده وه. میشکی ئیوه بۆ نه وهی به زیندووی بمینیتیه وه پیوستی به چه ندین جزوی جیاواز خۆراک و ماده یه. شیوهی ژماره ۲ ببین.

له تاقیکردنه وه کانی کالیفورنیا له کۆتایه کانی دهیهی ۱۹۶۰ و سه ره تاکانی ۱۹۷۰ دا، لیکۆلینه وه به ک دهستی پیکردبوو که ده بوو میژووی ناسینی ئیمه بۆ میشکی مرؤف بگۆریت، لیکۆلینه وه به ک که بوه هژی نه وهی (راجیر سپیری) له دامه زراوهی ته کته لۆجیای کالیفورنیا ببیت به براوهی خه لاتی نۆبل و (ارۆبیرت نۆرنستین) له سه ره کاره که ی له زه مینه ی شه پۆلی میشک و دیاریکردنی ئه رکی میشک ناوبانگیه کی گه وره ی به ده ست هیتا، پرؤفیسۆر (ئیره پ زایدل) و هاوڕینه کانی به رده و امیاندان به توژیینه وه له و زه مینه یه دا له دهیه کانی ۱۹۸۰ دا.

کورتی قسه نه وهیه که نه جانی توژیینه وه کانی سپیری و نۆرنستین نه وه بوو که دوو لایه نی میشکی ئیوه یان دوو توژیالی مۆغ که له رینگه ی تۆریکی زور ئالۆزی پینچاوپینچ له ریشالی

دهماری که پیکه‌وه به‌ستراون، به روونی په‌یوه‌ستن به جزری
جیاواز له چالاکیه عه‌قلیه‌کانه‌وه.

له زوربه‌ی خه‌لکیدا توژیژی مؤغی چه‌پ تاییه‌ته به لوجیک، زمان
و وشه، ریکخستن، ژماره، شته‌یه‌ک ره‌ه‌ندییه‌کان و شیکردنه‌وه
و رافه و هه‌ندیکی تر، ئەم به‌شه په‌یوه‌سته به چالاکیه
ئه‌کادیمیکیه‌کانه‌وه، کاتیک مؤغی چه‌پ خه‌ریکی ئەم جزره
چالاکیانه‌یه، به‌زوری مؤغی لای راست ئەوکاته له پشوداندایه‌یان
له شه‌پولی ئەلفا دایه، ئەم به‌شه ناماده‌ی یارمه‌تیدانی مؤغی چه‌په،
مؤغی راست په‌یوه‌سته به ریتم، وینه، ره‌نگ، وینا و خه‌یال، ناگایی
میکانیکی، گشتالت و هه‌ندیک کاری دیکه.

توژیینه‌وه‌کانی دواتر ده‌ریانخست کاتیک که خه‌لکی هانده‌دریت
بژئه‌وه‌ی لایه‌نیکی عه‌قلی که واده‌رده‌که‌وینت لاوازه، به‌هیز بکاته‌وه،
ئەم که‌شه‌سەندنه له جیاتی ئەوه‌ی ئەرکی مه‌لبه‌ندیکی تر
که‌مبکاته‌وه، کاریگه‌رییه‌کی ئەرینی ده‌کاته‌سه‌ر ئەوانه و ده‌بیته‌هۆی
ئەوه‌ی کارایی عه‌قلی ئەو لایه‌نه‌ش زیاتر بکات.

پروفسیسۆر زایدل، به‌رده‌وامی دا به کاره‌کانی سپیری له زانکۆی
کالیفورنیا و گه‌شته ئەنجامینی چاوه‌روانه‌کراو و سه‌رنج‌راکیش،
ئەو سه‌لماندی هه‌ر لایه‌کی مینشک توانایه‌که‌ی زۆر له‌وه زیاتره که
پیشتر بیری لینه‌کرایه‌وه و هه‌ر نیوه‌یه‌کی مینشک هه‌روه‌ها
ده‌توانیت پانتاییه‌کی فراوان و روون و ده‌قیقتر له چالاکیه
عه‌قلیه‌کان ئەنجام‌بدات.

دهرچوو و چالاکییه‌کانی وه‌کو خویندنی ژه‌نیاری، وینه‌کیشان،
یه‌خت و به‌له‌م، یارییه‌خه‌یالییه‌کانی نه‌نجامدا.

نه‌نیشتاین به‌ یارییه‌خه‌یالی و وینایه‌کان له‌سه‌ر زۆربه‌ی تیۆرییه
گرنگه‌ زانستییه‌کانی کاریکرد و نه‌و تیۆراته‌ی سه‌لماند. هاوینی
رۆژیک له‌سه‌ر گردیک دانیشتبوو و نه‌ندیشه‌ی ده‌کرد. خه‌یالیکرد
که‌ تیشکی رونای تا دوورترین خالی جیهان ده‌روات و به‌ بینینی
نه‌وه‌ی (به‌ شیوه‌یه‌کی لۆجیکی) که‌راوه‌ته‌وه‌ بۆ لای خۆر، که‌شت
به‌وه‌ی که‌ له‌ راستیدا جیهان ده‌بیته‌ چه‌ماوه‌ بیته‌ و نه‌زموون و
تاقیکردنه‌وه‌ لۆجیکییه‌کانی پینشووتری به‌رپه‌رچدایه‌وه‌، ژماره‌کان،
هاوکیشه‌کان و وشه‌کان که‌ نه‌و له‌ دیدگا توینیه‌که‌یدا سوودی
لینینی، تیۆری ریژه‌یی بۆ نینه‌ دۆزییه‌وه‌، سیسته‌میکی ریکخراو له
میشکی چه‌پ و راست.

هونه‌رمه‌ندانی گه‌وره‌ به‌شیوه‌یه‌کی هاوشیوه‌ له‌ ته‌واوی
توانا‌کانی میشکییان سوود وهرده‌گرن، له‌بری نه‌و په‌راو و
نامیلکانه‌ی که‌ به‌ داستانی میوانداری شه‌رابخۆزه‌کان پرېکریته‌وه‌ و
به‌ شیوه‌یه‌کی ناخواسته‌ بنه‌خشینریته‌ سه‌ر ده‌ق بۆنه‌وه‌ی بیته‌ به
شاکاریکی هونه‌ری قه‌شه‌نگ، ده‌روازه‌کانی وه‌کو نه‌مه‌ی خواره‌وه
به‌ده‌ست هاتوون:

لانی که‌م تا کاتژمیر شه‌شی به‌یانی، چه‌قده‌ رۆژم ته‌رخانکرد بۆ
ره‌نگکردنی کۆتا وینه‌ی که‌ کیشان، چوار جۆری نارنجیم تیکه‌لی

دوو جوړی زهره کرد تا ټو رهنگی که ده مه ویت درووستیبت که له گژشه یه کی لای چه پی نیگاره که مدا سوودی لیبییم، ده موست جیاوازیه کی له گهل خانوه پینچاوپینچه کانی گژشه ی خواره وهی لای راستی نیگاره که دا هه بیبت و به مشیوه یه لای بینر سه رنجرایشتر بیبت. ټه مه نمونه یه که که نیشانیده دات که چه ندیک چالاکي میشکی چه پ ده توانیت کاریگری بکاته سه ر ټو چالاکیه کیانه ی که ټیمه پیمان وابوو تایبه تن به میشکی راست.

هروه ها له گهل لیکولینه وه کانی سپیری و ټورنستینشدا، به لگه گه لیکي ټه زموونی زور هه ن که جه خنده که نه وه له سه ر کارایی گشتی و هه قیقه تی میژووی کاریگریه کانی ټو دوو لایه نه ی میشک، زوریک له امیشکه گوره کانا له راستیدا سوودیان له تایبه تمندی و توانایی هه ردوولای میشک بینوه، که سیک له م هزار سالی رابردوه دا ناوبانگی په یادکرد که نمونه یه کی به رجه سته بوو و نیشانی دا کاتیک که مرؤف هاوزه مان له گهل په کدا له سه ر هه ردوولای به شی میشکی کار ده کات و سوودی لینده بیبت، ده توانیت چی کارگه لیکي گریگ و سه رنجراکیش ټه انجامدات.

لیوناردو دافینچی له سه رده می خزیدا به دلنیا بییه وه په کیک بووه له ده سته نگترین ټو که سانه ی که له م بواراندا کاری کردوه:

هونه، په یکه رتاشی، فیزیولوژی، ئەندازیار، تەلارسازی، میکانیک،
 ئاناتومی، غیږیا، کەشناسی، زهوی ناسی، دیزاین، فرۆکه‌وان،
 هه‌روه‌ها ئەو ئاوازدانەر و گۆرانی بیژ بوو، دەیتوانی سرودەکانی
 خۆی بە ریتم و ئاوازه‌وه بخوینتەوه. لەبری پۆلینکردن و
 جیاکردنەوهی ئەم بواره جیاوازانە بەتوانا شارواوەکانی هه‌موو
 ئەوانە ی ریکخست و سیستematیکی کرد. پەراو و دەفتەرە
 زانستییەکانی لیوناردۆ بە قەشەنگی پرپوو بوون لە وێتە و نیگاری
 سی رەهەندی، شاکاری نیگارە قەشەنگەکانی بەزۆری هاوشیووەی
 دیزاینی تەلارسازین، پرن لە تیکەلەپەک لە، هیلێ راستە و راست،
 گۆشە و کەتار، پیوان و ژمارە لەگەل ژمیریاری، لوجیک و
 ئەندازەگیری ورد.

کەواتە وادەردەکە ویت کاتیک کە خۆمان لە بواریکی دیاریکراودا
 بە بەتوانا یان بەبی توانا دەبینین، لە راستیدا ئەو بەش و لایەنە ی
 مێشکمان وەسفدەکەین کە بە سەرکەوتووی بەکارمان هیتاوان، یان
 سەبارەت بە بەشیکی مێشکمان قسەدەکەین کە هینشتا بۆ ئێتە
 شاراوەن و پەیمان بە گرنگییان نەبردووه یان بەکارمان نەهیتاوان
 یان هەولمان نەداوه بۆ ئەوهی پەرە بە تواناکانمان بەدین لەو
 بواره‌دا، لایەنە جیاوازه‌کانی مێشک ئەگەر بەشیووەیەکی
 تەندرووست و زانستی رابھینترین سوودیکی زۆرمان پێدەبەخشن لە
 ژیانماندا.

په یوه نډی ناوه کی (خانہ خوله میٹھیہ بچوکه کانی میٹشک))

پارچه و پاژه کانی میٹشک

دکتور دهیډ سامویلس له دامه زراوهی فیزمان
خه ملاندنی کرد که به شینوهیه کی کشتی سه بارهت به
دامینی چالاکیه سه ره کییه کانی میٹشک. دهییت بلین له
هر خوله کینکا له نیوان ۱۰۰ هزار بز یک ملیون
په رچه کرداری جیوازی کیمیایی نه انجامه دیریت.

له میٹشکی نیوه دا لانی که م بهک تریلیون خانهی ده ماری جیا
بوونی هیه، کاتیک که ده زانین که هر یک له خانه ده ماریه کان
ده توانیت به شینوهیه کی زور جیواز کاریگری بکاته سه ر یک تا
سه ده هزار خانه ده ماری تر. هم ژمارهیه ته نانهت
سه رنجراکیشتریش دهییت کاتیک که به که مین نوسینم سه بارت به
توانای عه قتل له سالی ۱۹۷۴ بلاو کرده وه، به تازهی ده رکه وتبوو که
ژماره ی گزراوه کان رهنگه به نه اندازهی به کیک بیت که هشت سه ر
سفری هه بیت. بز نه وهی تیبگه مین که چه ندیک هم ژمارانه گوره ن،
به راوردی بکن به هاو کیش هیه کی بیرکاری سه بارهت به جیهان،
به کیک له بچوکتربن گه ردیله کانی جیهان نه تومه (ته ماشای شینوهی

شەش بکەن، گەورەترین شتیک، کە ئیتمە بیناسین جیھانە (تەماشای
شینووی پینج بکەن) دەتوانین پینشینی ئووە بکەین کە ھەموو
ئەتۆمەکانی درووستکەری ئو جیھانە ی کە ئیتمە دەیناسین، زۆر
زۆرە: ۱۰ لەگەل ۱۰۰ سفر لەگەلیدا، ژمارە ی وینە عەقلییە
ئەگەریبەکان لە یەک مینشکا تەنانت دەبیتە ھۆی ئووی ئەم
ژمارە ی بچوکتیش دیارینت، (تەماشای شینووی ۳ و ۴ بکەن).

چەند رۆژ دوای بلاو بوونەووی کتیبی توانای عەقل، دکتۆر
پیوتەر ئەنخین لە زانکۆی مۆسکو کە ئەم چەند سالە ی دوای
تویژینەووەکانی تەرخانکردبوو بۆ شیکردنەووی چۆنیتی چالاکی
زانبارییەکانی مینشک، نیشانیدا کە ئەندازە ی گشتی ئەم چالاکییە
کیمیایانە لە ژمارە یەک کە ھەشت سەد سفری ھە یە زۆر زیاترە و
بەراوردینکی نزمی لە ئەندازە ی گشتی خراوەتەرۆو، ئو ژمارە
نووییە ی کە ئو خستییەرۆو، زۆر لەو وردتر بوو لەو ژمارە ی
چونکە نامرازی ئەندازە گیری و زانستی ئو زۆر زیاتر بوو، ئەم
ژمارە یە یەکیک نەبوو کە ھەشت سەد سفری ھەبیت.

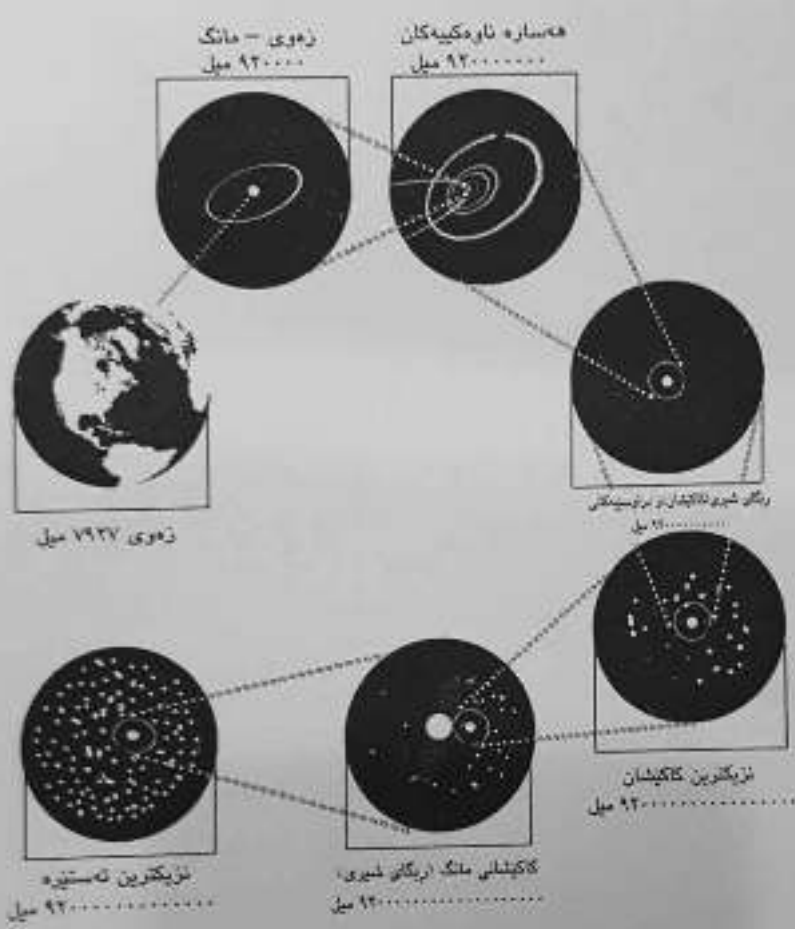
تایبەتەندی فۆرم یان رادە ی نمرە ی ئازادیی مینشک بەم
شینووی خوارەوویە:

ئەم ژمارە یە ئووەندە گەورە یە کە ئەگەر بمانەوینت بینوسین
دەبیت ھیلیکی دریز لە ژمارە و سفر بکیشین، بە دەستتووسی

ناسایی نهم ژمارانه نزیکی زیاتر له پینج بز ده کیلومه‌تر دریژ ده‌بیت، به وه‌ها ژماره‌یه‌کی خه‌لمیندراو میشک هر وه‌کو پانتایی سندوقیک وایه که تیدا سه‌دان ملیون میلودی و ناوازی جیاوازی تیدا هه‌لگرتیت - کردار و وینه یان هوش - ی تیدایه، که ده‌توانن هه‌میشه چالاک و کارا بن. هیچ که‌سینگ نه‌بووه و ناشینیت که بقوانیت نزیکی به‌کارهیتانی ته‌واوی میشکی بیته‌وه، میشکی مروف بیسنور و ناکوتایه، نیمه هه‌رگیز ناگه‌ین به‌کوتایی.

کتیبی توانای میشکم بهم مه‌به‌سته‌وه نوسی بژئه‌وه‌ی یارمه‌تیتان بدات تا نه و راده‌یه‌ی که ده‌توانن زیاتر سوود له سندوقی میشک‌تان وه‌رگرن و به‌کاری به‌رن.

نمونه‌گه‌لیکی تری تواناکانی میشک زور زورن، نمونه‌گه‌لیک له کاری به‌رجه‌سته‌کراوی یادگه و میموری زور به‌توانا و بلند، کارگه‌لیکی به‌رجه‌سته‌کراو که توانای به‌رفراوانی میشک ده‌سه‌لمینیت و کونترولی سه‌رنجراکینشی جوله‌ی جه‌سته و له‌ش و لار و که هه‌موو یاسایه‌کان تیده‌په‌رینیت، خوشبه‌ختانه نه‌مروکه به‌لکه گه‌لیکی زور هه‌ن که به ته‌واوه‌تی سه‌لمیندراون و ده‌توانین سوودیان لیوه‌رگرن.

شینوهی ژماره ۵ ، نه اندازهی گه وره ی گه ریدونی زانراو. هر گزیه کی
 به دهه ای په کدا هاتو شینوهیه کی هزار ملیژن دو جا گه وره تره له
 شینوهی پینشووتری، بژنه وهی باشتر نیگه کن چون ده توان سوود له م
 شینوهیه وهرگرن و نه وه به راورد بکن به ژماره ی دروستکراوه کانی بیر
 و هوش له لایه ن میشکه وه.

شيوه‌ی ژماره ۶ . به‌کلیک له بچوکتريين
 نه و شتانه‌ی که درکی پيکراوه له سهر نوکی
 نينزکی په‌نجه‌ی هر مرؤفیک به ترليون
 نه‌تؤم بوونی هه‌یه و له هه‌موو جيهاندا
 ده‌توانريت ۱۰ له‌گه‌ل ۱۰۰ سفر نه‌تؤمی
 هه‌بيت.

بز زياتر تيگه‌يشتن له په‌يوه‌ندی نيوان
 نه‌م راستيه و تؤری په‌يوه‌ندی ميشک.
 ته‌ماشای شيوه‌ی ۳ و ۴ بکه و ليکپده‌ره‌وه.

شيوازی تيگه‌يشتن: چاو - ميشک - دوربين

له پينشدا ريگه‌بدن سيستمی چاو/ ميشک/ دوربين
 شيبکه‌ينه‌وه. له کو‌تاييه‌کانی ده‌يه‌ی ۱۹۵۰ دا، دوربين مزديليکی له
 درک و شيوه‌ی عه‌قی ئيمه‌خسته‌روو. لينز (هاوینه‌ای هاوشيوه‌ی
 لينزه‌کانی چاو و له راستيدا وه‌کو شيوه‌ی رووی ميشکن. شيوه‌ی
 (ژماره ۷ ته‌ماشای بکه‌ن) ماوه‌يه‌ک نه‌م تيگه‌يشتنه‌ بوه جیگای
 سه‌رنج به‌لام ده‌رکه‌وت شيوه‌يه‌کی درووست له ميشکی ئيمه
 تيشانئادات. ئيوه‌ ده‌توانن بز به هه‌له‌خسته‌وه‌ی نه‌م مزديله‌ نه‌م
 تاقيکردنه‌وه‌ی خواره‌وه‌ نه‌جام بدن؛ وه‌کو نه‌وه‌ که‌سه‌ی که خه‌يال
 بکات، چاو‌ه‌کانتان دا‌بخه‌ن، سه‌باره‌ت به‌بابه‌ت و شتيک که‌ه‌زتان
 ليته‌تی بيربکه‌نه‌وه، کاتيک به‌ شيوه‌يه‌کی روون ويته‌که‌ی له‌ چاوی

دەروونیتانەو (خەیاڵتان) دا جیگیر بوو، ئەم چالاکییەیی خوارەو
ئەنجام بەدەن.

وینەیی شتیک لە مێشکتاندا درووست بکەن

ئەو شتە لە بەرامبەری خۆتانەو بەسوریتن

لە سەرەو تەماشای شتە بکەن

لە ژێرەو تەماشای بکەن

لانی کەم بۆ سێ جار رەنگی ئەو شتەیی کە لە خەیاڵتاندا

داتانناون بگۆرن

شتە کە دوور بکەنەو و لە مەودایەکی دوورەو سەیری بکەن

دوو بارە شتە کە نزیک بکەنەو

شتە کە گەرە بکەنەو

شتە کە بە تەواوەتی بگۆرن

شتە کە بەسرنەو و لایبەن

دوو بارە بیهێننەو دۆخی سەرەتای خۆی

ئێوە دەتوانن ئەم کارە گەورانە بە شینوویەکی زۆر درووست

ئەنجام بەدەن بەبێ ئەوەی دوو چاری سەختییەکی زۆر بین،

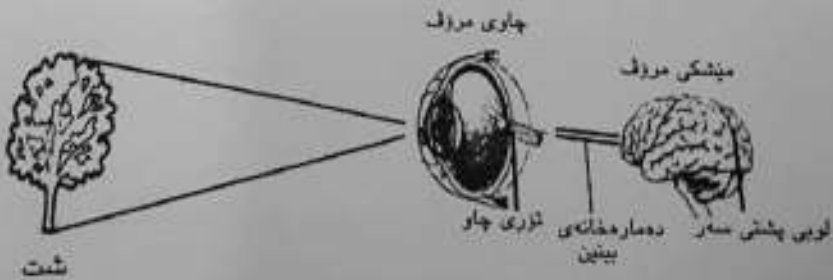
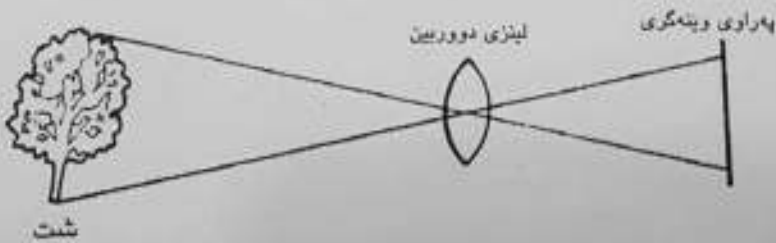
ئامادەسازی و تواناکانی ئەم دووربینە تەنات ناتوانیت ئەم

نیشانەش بکات.

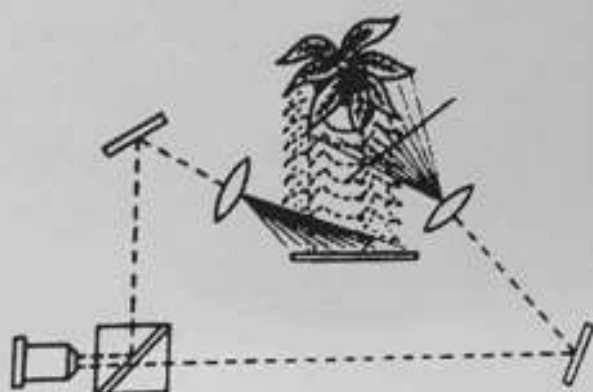
شینوہی سی رہہندی وکو مؤڈیلنگ بز میشک

خوشبختانہ پیشکوتنهکانی ئەم دوایە تەکنەلوجیا و زانست بوە هزی ئەوەی کە ئامراز و کەرەستەیهکی پینوانی زۆر باشترمان لە بەردەستدا بیت: هۆلۆگرام.

لەم تەکنیکە بەدا روناکی یان تیشکی لیزەر بە شینوہیهکی جیگیر بەسەر دوو بەشدا دابەش دەبیت. نیوہی ئەو تیشکە دەدات لە شاشە (پەراو یان روو)کە و لە کاتێکدا بەشەکە ی تری لە شینوہکە دەگەریتەوہ و دواتر بە ئاراستە ی بەشەکە یتری تیشکە کە دا دەروات.

شینوہی ژمارە ۷ . بە پێچەوانەری بۆچوونی پینشووتر میشک بە شینوہیهکی زۆر ئالۆزتر بە بەراورد بە دووربین کار دەکات.

شیوهی ژمناره ۸ . هولزگرام - مودیلیکی گونجاوتر بز عیشکی فره رهه‌ندیی نیوه.

په‌راوی تاییه‌تی هولزگرام - ملیژنان نه و شتانه‌ی که بهر تیشک ده‌کهن، جیگیر و خه‌زنده‌کات. کاتیک که شم په‌راوه له‌به‌رامبه‌ر تیشکی لیزه‌ردا ده‌ه‌ستیت که به ژماره‌ی جیاواز له‌سه‌رییه‌وه ناراسته‌ده‌کرتین، دووباره شیوه‌ی سه‌ره‌کی خزی درووست ده‌کاته‌وه. خالینکی گرنک لیزه‌ردا نه‌ویه که نه و شیوه‌یه‌ی که درووست بووه ریک و ته‌خت نییه، به‌لکو به‌ته‌واوه‌تی دوو هینده بووه‌ته‌وه و شتیکی سی ره‌ه‌ندی اگوشه‌نیگای درووست کردووه که له فه‌زادا هه‌له‌په‌سیزداراوه. نه‌گه‌ر له سه‌ر، ژیر، که‌ناریشه‌وه ته‌ماشای بکه‌ین، هه‌مانشیوه واده‌رده‌که‌ویت که شته راسته‌که‌یه.

تهنانهت له وهش سه سورهينه ترته وهی كه نهگه ر په راوی
هولزگرافیکي راستیي ۹۰ پله بچه رځینین، ده توانیت ۹۰ شیوه
له سه ر هه مان په راو درووست بکیت كه هیچ جزوه
به ریه ككه و تنیكيان له گه ل په كدا نییه.

بز زیاتر روونگر د نه وهی چیه تی نه م ده سته گوته گه وره یه،
نهگه ر په راوه كه به ده سته وه بگرین و به چه كوش بیكه یین به
كه ردیله ی بچو كتره وه، هه ر به شیک له م په راوه چارچه پارچه یوانه
- كاتیک ده یخه یینه به رده م لیزه ریک به شیوه یه کی تاییه ت به ره و لای
ده چیت، هینستا توانای نه وهی هه یه شیوه یه کی سی ره هه ندی كامل
و ته واو درووست بکات.

كه واته هولزگرام به به راورد به دوور یین باشتر و لژیکی تره و
چا كتر ده توانیت كاری میشك روونكاته وه و به شیوه یه کی پله به پله
و ریکخراو وینایه ك له نالوزی عه قل و هز زمان ده خاته روو. به لام
تهنانهت نه م كه ره سته پیشكه و توه ته كنه لژیچه ش هینستا ناتوانیت
تاییه تمه ندی و توانا ناوازه كانی میشكی مرؤف شروقه و شیکار
بکات. گومانی تیدانییه كه هولزگرام زیاتر هاوشپوه و لیکچواندن
هه یه له ماهیه تی سی ره هه ندی توانای خه یالی نیمه، به لام
تاییه تمه ندی سه یفكر دین و پاشه كوتی زور لاواز تره به به راورد
به و ملیونان شیوه یه ی كه میشك ده توانیت به شیوه یه کی زور خیرا
و له ناكار له چركه ناگاییدا بیهینته وه یاد. هه روه ها هولزگرام
راوه ستا و جیگیره، نه و ناتوانیت هیچ په كیک له و راهینانانی كه له

لاپه ره کانی پيشووتردا ناماژهمان بو کرد نه انجام بدات که دهرمانخست ميتشک ده توانيت به ناسانی نه انجاميان بدات و ههروه ها نه و کارانهی که به شينوهيه کی پيشيني نه کراو په يوده ندی به سيسته ميکی نالوزتره وه هه يه. تهنانه ت نه گهر هزلوگرام بتوانيت هه موو نه م کارانه نه انجام بدات هيشتا هه نه يده توانی به سه ر نه م کاره دا زالبيت. نه ویش: چاوه کانی خوی دابخات و نه و کارانهی که داوايلنده کريت نه انجام بدات.

به هره ی هزری (IQ) و هزری سروشتی نئوه

نه وان ده لین تيسته کانی به هره ی هزری (هزری بيستوورا) نه اندازه ی نيمه ده گريت، جيا له وهی که نيمتيازی به هره ی هزری تهنانه ت به بريکی که می راهيتانی چاکی ناراسته کراو ده توانيت به شينوهيه کی چاوه روانکراو بگزرديت، بابه تگه ليکی تریش دژ به م تيستانه خراوه ته روو.

يه که م نه وهی که لينکولينه وهی (بیر كيلیری) سه باره ت به تواناکان دهریخست که سيک که به هره ی هزری نيشانده ری IQ ی بالا بيت، ناتوانيت به ناچاربی: سه ره بخو له فيکر، سه ره بخو له کردار، بوونی هستی قسه خویشی و گالته چیتی و ويستی نه وه، جواتپه سه ندی، لوجیکی، ريژه گه رایي، توانایی له چيژبينين له شته نالوز و نوييه کان، داهيته ری، به ته واوه تی پر له زانياربی، خویش به بیان و زمان پاراو، نه رمی نواندن، يان زرنگی بيت.

دووم ئهوانه‌ی که باوه‌رییان وایه به‌هره‌ی هزری پانتاییه‌کی فراوان و ره‌ها له تواناکانی مرؤف ئه‌ندازه ده‌گریت، ئه‌وه‌یان له‌بیرکردوووه که ئه‌م تئسته ده‌بیت سی زه‌مینه‌ی بنه‌ره‌تی له‌خۆبگریت: (۱) میشک (۲) تئست (۳) ئه‌نجام، به‌داخه‌وه به‌رگریکه‌رانی به‌هره‌ی هزری ئه‌وه‌نده میشکیان به تئست و ئه‌نجامه‌وه خه‌ریک کردوووه، که ماهیه‌تی واقعی میشکیان به ته‌واوه‌تی بیرچوووه‌ته‌وه.

ئه‌وان درکیان به‌وه نه‌کردبوو که تئسته‌کانی ئه‌وان توانا سه‌ره‌کی و بنه‌ره‌تیه‌کانی مرؤف شرؤفه ناکه‌ن، به‌لکو ئامانجی ئه‌وان ئه‌ندازه‌گیری کارکه‌ردی فیزنه‌کردن و گه‌شه‌نه‌کردنی مرؤفیانه، بیانووی ئه‌وان زیاتر وه‌کو بیانوووه‌کانی هه‌لسه‌نگاندن و خه‌ملاندن ناواقعیین که له هه‌ندیک ولاتانی رۆژه‌لات ئه‌ندازه‌ی پینه‌کانی ژنان له کاتیکدا ئه‌ندازه‌گیریان ده‌کرد که پینه‌کانیان ده‌به‌ست بۆئه‌وه‌ی بچوکتز بیته‌وه. له کاتی له دایک بوونیه‌وه تا کاتیک نزیکه‌بوونه‌وه له بالغیان پینه‌کانیان به بانج ده‌به‌ست، به‌مکاره‌یان ده‌یانویست پیش به گه‌شه و گه‌وره‌بوونیان بگرن و بۆئه‌وه‌ی بیته‌هزی ئه‌وه‌ی پینه‌کانیان جوان و ناسکتر ده‌رکه‌ون.

به‌هه‌رحال وینای ئه‌وه‌ی که ره‌هه‌نده به‌ده‌سته‌تاتوووه‌کان له‌م میتزده‌وه، ره‌هه‌ندی سروشتی و به‌ته‌واوه‌تی گه‌شه‌سه‌ندوی جه‌سته‌یی نیشاندهدات به هه‌مان ئه‌ندازه نامه‌عقوله که وینا بکه‌ین تئسته‌کانی هزری و عقل، ره‌هه‌نده سروشتیه‌که‌نی میشکی ئیمه

نه اندازه گیری دهکات، میشکی نیمه، ریک وهکو پینی ژنانی
روژه‌هلات، به پروه‌رده و تیگه‌یشتتیکی نادر و سته‌وه به بانج
پنچراوه و که‌واته به شیوه‌یه‌کی سروشتی گه‌ش‌هی نه‌کردوه.

له به‌رگریکردن له تیسته‌کانی هزر و عه‌قلدا باش‌تروایه
بگه‌رینه‌وه بز میژوویه‌که‌ی، نه‌وان وهکو میتود و تیوریک گه‌ش‌ه‌یان
نه‌کرد و زوربه‌ی کات اعامه‌ی خه‌لکی له‌به‌رچاو نه‌گیران،
ده‌رووناسی فره‌نسی (باینت) له توژیینه‌وه‌کانیدا گه‌شت به‌وه‌ی
نه‌و مندالانه‌ی که ده‌توانن له خویندن‌دا سرکه‌وتن به ده‌ستبهنن که
له بواره به‌رزه‌کاندا به‌رده‌وامین، به زوری نه‌و که‌سانه‌ن که سه‌ربه
چینه بالا و خوشبه‌خته‌کانی کومه‌لگان، نه‌و باوه‌ری وابوو نه‌مه
دادپه‌روه‌رانه نییه و له‌به‌ر نه‌م هژی‌ش یه‌که‌مین تیسته‌کانی به‌هره‌ی
هزری ناماده‌کرد تا هر مندالیک که تواناییه‌کی هزری و عه‌قلی
که‌شه‌سندووی هیه بتوانیت به‌رده‌وام بیت له‌سه‌ر خویندنه‌که‌ی،
نه‌م تیستانه یارمه‌تییه‌کی بیوتیه و چاره‌نووس‌سازی بز به‌رده‌وام
بوونی نه‌و مندالانه‌دا که به‌شیوه‌یه‌ک له شیوه‌کان بییه‌ش بوو بوون
له خویندن.

تیسته‌کانی به‌هره‌ی هزری وهکو یارییه‌کان یان بواره‌کانی تر
به‌یننه‌پنچراو که نشانیده‌دن له چه‌ند زه‌مینه‌یه‌کی تاییه‌دا گه‌ش‌هی
هزری و عه‌قلی مرؤف له چ قوناغیکی بره‌وسه‌سندوو دایه، دواتر
ده‌توانریت سوود له‌م تیستانه وه‌ر بگریدریت ناستی پینشکه‌وتنی
نیستاکه له‌م زه‌مینه‌یه‌دا نه‌اندازه‌بگرین و لینه‌وه ده‌توانین وهکو پایه

و بنه‌مایه‌کی سه‌ره‌کی به‌هره‌وه‌رگرین که ده‌توانیت چالاکیه‌کانی
می‌شکی نیوه فراوانتر و باشتر بکاته‌وه و گه‌شهی پیندات و پله‌ی
به‌هره‌ی هزری به‌شینویه‌کی گونجاو به‌رزبکاته‌وه.

مندالی مرؤف - مؤدیلنیک له‌باشترین

بابه‌تیکی دیکه‌ی به‌لکه نه‌ویست که توانا و لینه‌اتووی عه‌قلی
مرؤف ده‌سه‌لمینیت، ره‌فتار و گه‌شهی مندالی مرؤفه‌کانه، جیا
له‌وه‌ی که زؤریک له‌خه‌لکی وا‌خه‌یال ده‌کن ابونه‌وه‌ریکی
بچووک، بی‌ده‌سه‌لات و بی‌توانایه، نه‌و بووته‌وه‌ره توانای
فیزبوون و یادگه و هوشیکی زؤر به‌توانا و به‌رزی هه‌یه، کاری
می‌شکی مندالا‌ته‌نانه‌ت له‌سه‌ره‌تاییترین قوناغه‌کانی ته‌مه‌نیدا زؤر
به‌تواناتر و ئالۆزتره له‌باشترین کۆمپوته‌ره‌کانی دنیا.

هه‌موو مندالان (جگه له‌هه‌ندیکی که‌میان نه‌ینت) له‌دوو سالی‌دا
ده‌توانن قسه‌ بکه‌ن و زؤریک له‌وانه‌ ته‌نانه‌ت پینش دوو سالی‌ش
توانای نه‌و کاره‌یان هه‌یه، ئەم بابته‌ به‌ به‌لکه نه‌ویستراو ده‌بینین
چونکه پرۆسه‌ جیهانییه و له‌هه‌موو شویننیک هه‌ر وایه، به‌لام ته‌گه‌ر
پرۆسه‌که به‌وردییه‌وه شیبکه‌ینه‌وه، ده‌رده‌که‌ویت زؤر ئالۆزتره،

هه‌ولبدن گۆی له‌قسه‌ی یه‌کینک بگرن که هیچ له‌و زمانه‌ی که
نه‌و قسه‌ی پینده‌کات نه‌زانن و زانیارییه‌کی زؤر که‌متان هه‌یه له‌سه‌ر
نه‌و بابته‌ت و ئایدییاپیانه‌ی که نه‌و سه‌باره‌تی به‌و زمانه‌وه قسه‌ی
پینده‌کات، ئەم کاره‌ ته‌ک ته‌نها هه‌ر گرفته به‌لکو له‌به‌ره‌وه‌ی

دهنگه‌کان تیکه‌ل ده‌بن جیاوازی کردن و جیاکردنه‌وه و ناسینه‌وه‌ی وشه‌کان زۆر گران و ناروونه. به‌لام شه که‌سانه‌ی که ده‌توانن قسه بکه‌ن، له‌گه‌ل زالبونیان به‌سه‌ر شه سه‌ختییانه‌شدا ده‌توانن وشه مانادار و بیماناکانیش له‌یه‌کدی جیا‌بکه‌نه‌وه و بیپاریزن و عه‌مباری بکه‌ن. کاتیک شه گوپی له ده‌نگ و وشه‌گه‌لینکی وه‌ک شه‌مه ده‌بیت (کوچکو چیکو اوو‌آه میزتلولی لدرلینگ!) سه‌ری سو‌رده‌مییئت چۆن لینیان تیگیات و مانایان بداتی!

تونا و هیژی مندالی بچووک له فیزیبونی زماندا رووبه‌رووی پرۆسه‌یه‌کی ده‌کاته‌وه که له‌خۆگری کۆنترۆلی ده‌قیق و ورد یان درکیکی تاییه‌ت له ریتم، بیرکاری، موسیقا، فیزیک، زمانناسی، په‌یوه‌ندیی شوین، یادگه و میمۆری، یه‌ک ناوازی و یه‌ک پارچه‌یی، نیستاتیکا و ریکخستن، هۆ و به‌لگه، بیرکردنه‌وه‌ی مه‌نتقییه. که می‌شکۆله‌ی راست و چه‌پی له وشه‌ه‌یه‌تی.

ئه‌گه‌ر هیشتا گومانتان له توانا و هیزتان هه‌یه، شه‌وه به‌یته‌وه یادی خۆتان که ته‌نها خۆتان و نه‌ک که‌سی تر توانیوتانه خۆتان فیزی زمان و ئاخاوتن بکه‌ن، که‌واته ناییت هیرش بکه‌نه سه‌ر شتی‌ک که شایسته‌ی به‌رگریلیکردن بیت.

بۆ پیشه‌وه

له راستیدا هیچ گومانیک له‌وه‌دا نییه که می‌شکی ئیوه ده‌توانیئت کارگه‌لیکی زۆر ئالۆزتر و سه‌خت‌تر له‌وه ئه‌نجام‌بدات که ئیوه بی‌ری

لینده که نه وه و به خه یالتاندا دیت، شه مهی هموو شه مانه ی دواتری
کتیبه که شیکردنه وه و راقه ی شه بواری و زهمینه یانه دهکات که
ده توانیت کارایی و باوه ربه خویوونی شهوه سه بارهت به توانا
عه قلبیه کانتان بهرز بکاته وه.

یادداشت و داواکاری تایبہ تی

بەشى سىننەم

چۆن دەتوانىت عەقلى مرۇف كۆنترۆل بىكرىت

پىداچونەو

- بۆچى كىردارى عەقلى مرۇف لەگەل لىنھاتوى ئەودا
ھەماھەنگ نىيە
- تەنھا مرۇفا
- رىتمايى كىردارى مىشك

قبولكىردىنى شىكىست و خۇبەدەستەو دەدان تەنھا لەبەرئەوھى كە
ئىمە مرۇفئىن كارىكى زۆر بىمانا و پوچە ئىمە دەبىت ئاگادارى تۈانا
و كارايى مىشكىمان بىن بۇئەوھى بىتۈانن بە باشترىن شىوھ سۈود
لە زۆرترىبىن تۈانا بالاكانى عەقلمان وەرگىرىن و بەكارىبھىننن.

بۆچی کرداری عقلی مرؤف له گه‌ل لێهاتووێ ئه‌ودا هه‌ماهه‌نگ

نبیه

به‌ پینچه‌وانه‌وه‌ی ئه‌و هه‌موو به‌لگانه‌ی که هه‌ن، زۆریک له‌ خه‌لکی هه‌یشتا گومانیه‌یان هه‌یه‌ له‌ توانا له‌ بنه‌هاتوه‌کانی عقلی مرؤف، ئه‌وان ده‌لێن کارایی مینشکی مرؤف له‌ وه‌رگرتنی به‌لکه‌ و راستیه‌ی کاندایاوازه، بۆ وه‌لامدانه‌وه‌ی ئه‌م ره‌خه‌نه‌یه، پرسیارنامه‌یه‌ک سه‌باره‌ت به‌ هه‌موو یواره‌کانی ژبانی مرؤف خرایه‌ روو بۆ ئه‌وه‌ی ده‌رکه‌ویت بزانیین بۆچی له‌م ئه‌ندامه‌ چالاکه‌ به‌ باشی سوود وه‌رناگیردین، پرسیاره‌کان له‌ خواره‌وه‌ ئاماده‌کراون و له‌ ژیر هه‌ر پرسیاریکدا لانی که‌م ۹۵ له‌ سه‌دی وه‌لامدانه‌وه‌کانیان ئاماده‌کراون، له‌ کاتی خویندنه‌وه‌یدا بیر له‌ وه‌لامه‌کانتان بکه‌نه‌وه‌.

• نایا له‌ خویندنگادا هه‌چ فیزیکراون سه‌باره‌ت به‌ تواناکانی هه‌ز و عقلتان، ئه‌وه‌ی که‌ چۆن تیگه‌یه‌شتن له‌ کارایی و چالاکی عقل ده‌توانیت یارمه‌تی زۆرتان بدات له‌ فیزیبوون و پاراستن و بیرکردنه‌وه‌ و کۆکردنه‌وه‌ی زانیارییه‌کاندا؟

وه‌لام: نه‌خیر

• نایا هه‌چ زانیارییه‌کتان هه‌یه‌ له‌ سه‌ر چۆنیتی کارکردنی

یادگه‌تان؟

وه‌لام: نه‌خیر

• نایا زانیاریتان وەرگرتووو لهسەر جۆرهکانی تەکنیکی
خویندنهوه و ئەوهی که چۆن دەتوانریت له بواره جیاوازهکانی
فێرکردندا یارمهتیتان بدات بۆ بهکارهێنان و سوود لێوهگرتنی؟
وهلام: نهخیر

• نایا زانیاریتان ههیه لهسەر چۆنیتی تهرکیزکردن و
چۆنیتی پاراستنی ئەو تهرکیزه له کاته پێویست و گرنگهکاندا؟
وهلام: نهخیر

• نایا زانیاریتان ههیه لهسەر هاندەر و پالنهزەکان، چۆنیتی
کاریگهری ئەوه لهسەر تواناییهکان و چۆنیتی سوودوهەرگرتنی به
دلخوازی خۆتان؟
وهلام: نهخیر

• نایا زانیاریتان ههیه لهسەر ماهیهت و چیهتی وشهکان و
چهمهکه سهرهکییهکان و چۆنیتی پهیوهستکردنی ئەوانه لهگهڵ
یاداشتکردن و نوسین و شیوهکێشان و فۆرمییدان....؟
وهلام: نهخیر

• نایا زانیاریتان لهسەر بێرکردنهوه و ههلهینجان ههیه؟
وهلام: نهخیر

• نایا زانیاریتان لهسەر داھیتان ههیه؟
وهلام: نهخیر

که واته وهلامی رهخنهکان روونبوویه وه، هژکاری نهوهی که
بۆچی کارایی مینشکی نیمه له گهل لیهاتوو په کانماندا هه ماههنگ نییه
نهوهیه که زانیارییه کی باشمان پینه دراوه له سهه تواناکانی خۆمان
و نهوهی که چۆن بتوانین سوود له زۆرتین توانا و هیزی بالای
مینشکمان وهه گرین.

تهها مرفا

لیکۆلینه وهیه کی دیکه که به درهژای سی سالی رابردوو له زیاتر
له ۵۰ ولاتی جیاوازا نهجام داوه، نهوهیه که داوام له خهلی
کردوو خۆیان بخه نه هم دۆخهی خواره وه:
نهوان کاره که یان به تهواوهتی نهجام داوه، بهلام نهجامی
کاره که یان به شیوهیه کی گشتی جیگه ی رهزامهندی نییه. هه ولدهدن
به رپرسیاریتی کاره که یان نهگر نهستۆ له وههاته و بیانوانی که
همیشه دهیانگوت وهکو بۆچی فلان کهس له کاتی خۆیدا
به ریده کهی نهگه یاند، دهبوو ریک له وکاته گرنگه دا من نهخۆش
که وتبیتم و برۆشتبایم بۆ لای دکتۆر، نهمه ههلهی نهوان بوو،
نهگه رسیسته می هاتن و چوون و په یوههندییهکان له کۆمپانیایه که دا
باش بوایه هه موو شتیک به باشی دهروشت به رپوه، به رپویه ر
مۆله تم نادات کارهکانی خۆم بهو رپگایه ی که خۆم دهه مه ویت
نهجامی بدهم و هه ندیک که سیش نهوه دهقۆز نهوه.

دواتر داوایانلیکرا واخه یال بکن که له گهل نه و هموو بیانووہ
زیرہ کانه یه ی که هیناوتانه ته وه، که وتونه ته تنگانه وه و ده بیت
دانبه وه دا بنین که هموو نه م رووداوانه به هوی شیوه وه بووه.

له کوتایشدا داوایانلیکرا که بهر پرسپاریتی هموو نه و شکستانه
به ته واوکردنی نه و رسته یه ی که زور جار خه لکی له وه ها دؤخیکدا
دهیلین، بگرته نه ستز، نه ویش: (زور چاکه، تو راست ده که بیت.
همووی هه له ی من بوو، به لام من)

له هموو نه و گروپ و کومه لانه ی که خرابوونه توئیژینه وه که وه
له هموو ولات و هموو زمان و نه ته وه کاند، گوزارشت و
دهسته واژه یه کی هاوشیوه یان بو ته واوکردنی وشه که به کار دهینا:
(امنیش مرقم.)

رهنگه له سه ره تاوه وا دهر که ویت که پیکه نیناوییه، به لام نه م
لیکولینه وه و به دوا داچونه، خه یال و وینا و باوه ریکی جیهانی و
به ته واوه تی نادر ووست پیچه وانه که کاته وه، له بنه رته تا مرقم تا
ئاستیک لاواز و بیتوانایه و له بهر نه م هؤکاره یه که مرقم کومه لیک
زور له هه له و شکست نه زمون دهکات.

بژنه وه ی تیگه یشتنیک دیکه له و سیناریزیه ی که له سه ره وه
باسمانکرد به ده سته بیتین، نه م بارودوخه له بهر چاوبگرن: نیوه
کاریکی ناوازه تان نه جامداوه و بهر ده وام په یوه ندیتان پیوه ده کن و
بیتان ده لین که سیک (زور ناوازه و کم وینه، به توانا، زیره ک و
لینها تووان، کاره که ی نیوه به کاریکی اموعبیزه ئاسا، کاریک که تا

ئىستا لە كەسيان ئەبىنيو، بىويته، چىگاي سەرسورماناي بزان،
 لە سەرەتاو، وەكو شتىكى ناساي و باو تەماشاي دەكەيت، دواتر
 بەخۆت دەلييت بەلى ئەو مەن لە ھەموويان پاشترم، چەندىن جار
 لە خۆتان يان دەوروبەرتان بىنيو، كە زۆر بە لەخۆباييانەو،
 دەستاو و گووتوتانە: (بەلى! مەن مەزۇئىكى بەتوانام، مەن لىھاتووم
 و ئەو كارەي كە ئەنجام دا زۆر ناوازە و كەموتەيە، ئەوئەندە
 ناوازەيە كە تەنەت بوە بەچىگەي سەرسورمانى خۆشم!
 ھۆكارەكەي ئەوئەيە مەن مەزۇئىكى كاملم!!)
 رەنگە ھەرگىز

سىنارىزى دووم سەروشتى تر و گونجاوترە لەودى پىشووتر،
 مەزۇف بەھەمان شىوئەي كە لە بەشى دوومدا روونمانكردەو،
 بووتەوئەيكى زۆر بەھىز و بەتوانا و بەقسەي زۆرىك لە خەلكى
 دروستكراويكى سەرسورھىنەرە.

ھۆكارى سەردكى ھەلە و شكستەكانى ئىمە ئەوئەيە كە ئىمە
 مەزۇئىن بەلكو راستىيەكەي ئەوئەيە كە لە قۇتاغى سەرەتاي گەشە و
 كەورەبونماندا ھىشتا خەرىكى ھەنگاوى بچوك بچوكىن، مەدالانە و
 لەسەرخۆيانە بەرەو درك و تىگەيشتى ئامبىرى كۆمبىوتەرىكى
 ژيانى ناوازە و سەرسورھىنەر ھەنگاو ھەلەدەگرىن، كە ھەريەك لە
 ئىمە لە بوونماندا ھەلەمەكرتووە.

ھۆكارى ئەوئەيە كە سىستەمە خوئىندىيەكانى دۇنياي ئىمە
 كاتىكى كەمى تەرخانكردووە بۆ لىكۆلئەوئەي شىوئەي فىربوون،

شوهیه که نیمه وهکو مروّف بنما سه ره کییه کانی شینوازی
کارکردنی کومپیوتتری ژیان فیزنه کراوین.

بژ پیشه وه

رینمایی کرداری میشک

توانای عقلیه که مین ارینمایی کرداری میشک، ه. که نامانج له
دهرکه و تنی یازمه تیدانی شوهیه، بژشوهی نامیزی کومپیوتتری
ژیانی خوتان بناسن، گه وره ی بکن و فراوانی بکن و پارینزگاری
لینیکن، هه موو جزر و بواره بالاکانی توانا و لینهاتوویه کانی عه قلتان
ناراسته و نامانجدار بکات.

یادداشت و داواکاری تایبہتی

به‌شی چوارهم

خیراتر و کاریگه‌ترتر بخویندنه‌وه

پیداچوونه‌وه

- * گرفتنی خویندنه‌وه
- * پیتاسه‌ی خویندنه‌وه
- * هژکاری بوونی کیشه له خویندنه‌وه‌دا
- * خویندنه‌وه به جول‌ی چاو
- * باشیبه‌کانی خیرا خویندنه‌وه
- * باوه‌رگه‌لیکی ناراست سه‌بارت به خویندنه‌وه
- * ته‌کنیکه پیشکه وتوه‌کانی خویندنه‌وه - خیرا و خیراتر
- * راهیتانی توانایه‌کان
- * فیرکردنی مترنؤم (ئامیزی پیوانه‌کردنی کات)

ئهم به‌شه ئیوه ناشنده‌کات به دونیای قه‌شه‌نگ و جوانی خویندنه‌وه‌ی خیرا، لیژده‌دا فیرده‌بن که زۆربه‌ی ئه‌و باوه‌رانه‌ی پیشووتان سه‌بارت به خویندنه‌وه هه‌له‌ بووه، چۆن کیشه و گرفته سه‌ره‌کیه‌کامان له زه‌مینه‌ی خویندنه‌وه‌دا چاره‌سه‌ریکه‌بن، چۆن سوود له‌و ته‌کنیکانه وه‌ربگرین که خویندنه‌وه‌مان خیراتر و

به کاریگه رتر ده کاته وه و له که لیشیدا تیگه یشتن و درکمان
به رزده کاته وه.

گرفتی خویندنه وه

له لاپه ره ی دواتردا، هه مو نه و کیشانه ی که له بواری
خویندنه وه و فیربوون و بیرچونه وه دا دوو چارتان ده بیت، بینوسن:
له که ل خوتاندا راستگۆین، تا زیاتر بتوانن کیشه و ئاریشه کانتان
بخه نه روو، به شیوه یه کی زۆر باشتر ده توانن به سه ر گرفتی
خویندنه وه و فیربووندا زالبین.

خویندنه وه لای ئیره چی دهگه بنیت، کیشهی چیتان رووبه روو ده بیته وه
له خویندنه وه دا؟

3

ماموستایان له پانزه سالی رابردودا به وانه و تنه و هیان له هموو بابته جیاوازه کیاندا. گه شتن به وهی که گرفتگی لیکي هاوشیوه و چونیکی گشتی بهره و ام رووده دن. له خواره وه لیستیک له باوترین نه و کیشانه خراونه ته روو. داواتان لیده که م لیسته که بخویننه وه و نه و بابته نهی که کاریگریان زیاتره بز لیسته که زیاد بکن. رنگه له لیسته که ی نیوه دا ناماژه به هژکارگی لیکي که متر کرایت.

ببین	ماندوو بوونی ده روون و روح	تهرکیز
ترس	هه لیزاردن	یاداشت کردن
زمان	کات	پاشه کشه
خیرای	شیکردنه وه و شروفه کردن	لابردن و تیپه رین
ماندوو بوونی	جهسته گه رانه وه و سرینه وه	له هه ندیک بابته
دروست بوونی ده نگه کان	قه باره	تونای یادگی
درک و تیگه یشتن	ریکخستن	بیره اته وه

هه ریه ک له و گرفت و کیشانه ی سهره وه گرنک و به کاریگریان، ده توانیت ریگری و به ره سست درووست بکات له به رده م خویندن و فیرووندا. نامانجی سهره کی نه م کتینه دوزینه وه ی ریگا چاره یه که بز نه م گرفتانه. له سهره تای نه م به شه دا بابته په یوه ندیداره کان به ببین. خیرایی، درک و تیگه یشت و که شی فیروون ده خرینه روو. پینش نه وه ی بچینه سهر لایه نه فیزیکیه کانی خویندن، پیوسته له سهره تاوه پیناسه یه کی خویندن بکین و دواتر به تیگه یشتن و

گه رانه وه بز نهو پیتاسه یه ده بیت روئیکه ینه وه که بزچی زوربه ی زوری نه م گرفتانه له هه موو جیهاندا بوونی هه یه.

پیتاسه ی خویندنه وه

باشتر وایه بز چه مکی خویندن که به زوری به واتای (تیگه یشتن له مه بهستی نوسه را یان قبولکردنی گوفتاره نوسراوه کان) پیتاسه ده گریت، پیتاسه یه کی زور گشتگیرتر بخه ینه روو، ده توانین به م شیوه یه واتای خویندن لیکبده ینه وه: خویندن په یوه ندیی ته واوه تی تاکه له گه ل زانیاریه هینا (ره مز) بیه کانه، نه وه به شیوه یه کی گشتی لایه نی بینینی فیربوونه و له خوگری نه م حهوت قزناغه ی خواره وه یه:

یه که م: ناسین

زانیینی خوینته ره نیشانه کانی نه لف و بین، نه م قزناغه ره نگه پینشه وه ی لایه نی فیزیکی خویندن ده ست پینکات، دروست ده بیت.

دوره م: شیکردنه وه

پرزسه یه کی فیزیکیه له گه لیدا سزما ی بینین له وشه کانه وه پینچه وانه ده بیته وه و چاو وه ریده گریت و دواتر به هزی ده ماریی بینینه وه په یوه ست ده بیت به مینشکه وه. شیوه ی ژماره ۷ ته ماشا بکه نه وه.

سینهم: یه کپارچه‌یی دهر وونی

هاوکیش و یه کپارچه‌یی تینگه‌یشتنیکی گشتییه و په‌یوه‌سئکراوه به هموو به‌شه‌کانی زانیاری و ئاماژه ده‌کات به هموو به‌شه گونجاوه‌کانی تره‌وه.

چواره‌م: یه کپارچه‌یی دهره‌کی

ئه‌م قوناغه په‌یوه‌سته به شیکردنه‌وه و رافه‌کردن، ره‌خنه‌گرتن، هه‌لسه‌نگاندن، هه‌لبژاردن و ره‌دکردنه‌وه‌یه. پرۆسه‌یه‌که که تیندا خویتەر هموو چوارچه‌یوه زانیاریه رابردوووه‌کانی خۆی له‌گه‌ل زانیاریه نوینه‌کانی خۆی به‌کارده‌بات و په‌یوه‌ندییه‌کی گونجاو و ریکخراو له‌نیوان ئه‌وانه‌دا درووست ده‌کات.

پینجه‌م: وزه و هیزی یادگ

عه‌مباری سه‌ره‌کی زانیاریه‌کان و شوینی خه‌زنکردنی هموو ئه‌وشتانه‌ی که وه‌ریده‌گرین. عه‌مبارکردنی زانیاری خۆی بۆخۆی بابه‌تیکه. زیاتر فیرخوازان له‌و بارودۆخه‌دا خۆیان ده‌بیننه‌وه که ده‌بیت برۆنه‌هۆلی تاقیکردنه‌وه‌کانه‌وه و زیاتر زانیاریه‌کانیان بۆ کاتینکی دیاریکراوی دوو کاتژمیری خه‌زن و عه‌مبار بکه‌ن! که‌واته عه‌مبارکردنی زانیاریه‌کان به‌ته‌ن‌ها به‌س نین و ده‌بیت خۆی کامل بکات له‌گه‌ل یادیه‌تانه‌وه و بیرکه‌وتنه‌وه.

شه شه م: يادهيٽانه وه و بيرهاتنه وه

توانايي له وه رگرتنه وه ي زانياريهه كان له كاته پيويستيهه كاندا له و شويته ي كه خه زنكراون و پاريزراون، نه وپش نه وكاته ي كه پيويست بكات.

حه وه تم: په يوه ندي

به كارهيٽاني خيرا و كوتايي له زانياريهه وه رگيراوه كان كه له خه زكري كومه ليكي گرنگي وه كو بيركردنه وه يه. ثم پيتاسه يه له خه زكري شيكردنه وه ي زوريك له و گرفتانه كه له پيشه وه ناماژه مان بزي كرد، ته نها نه و كيشانه له ليسته كه دا نه هيٽران كه تا ئاستيك له دهره وه ي پرؤسه ي خويٽندان، بوارگه ليكي وه كو كارگه ربي په رچه كردار و كردانه وه ي نيمه به كه شي دهوروبه رمان، كاتي رؤژ، ئاستي وزه و تواناي جهسته يي، حه ز و ئاره زوو، به هره، ته من و له بارودؤخيكي چالاكي جهسته ييدا بون.

هؤكاري بووني كيشه له خويٽدنه وه دا

ئيسٽا رهنگه پرسيا ري نه وه بكن بؤچي هه نديك كه س له كاتي خويٽدندا دوچاري گرفت دهنه وه، وه لامه كه ي جگه له وه ي كه بؤ لاوازي مه عريفه ي خؤمان سه باره ت به تواناي ميشك ده گه ريته وه،

هروه‌ها تیروانینمان سه‌بارت به په‌روه‌ده‌ی سه‌ره‌تایی
خویندیش هه‌له‌یه.

ساده‌ترین ریگای فیرکردن سه‌ره‌تا پیته‌کانی (ئەلف و بی‌ایان
فیرده‌کریته. دواتر ئەو پیتانه له‌گه‌ل یاسا جیاوازه‌کانییانه‌وه
یادده‌هیتریته‌وه. دواتر ده‌نگه‌کان له‌گه‌ل برگه و شیوازی
خویندنه‌وه‌دا ریکده‌خه‌ن و سه‌ره‌نجام برگه‌کان ده‌بیته هژی
درووستبوونی چه‌مک و رسته و زمان، له‌م قوناغه به‌دواوه
کتیبه‌گیکی جیاواز به فیرخوازن ده‌دریت که به زۆری له یه‌که‌وه تا
ده پزلینبه‌ندی ده‌کرین، که به‌دریژی ئه‌وه‌دا خیرایی خویندنه‌وه‌یان
به‌رژده‌بیته‌وه. به‌دریژی ئه‌م پرۆسه‌ی خویندنه، فیرخوازه‌که ده‌بیته
به خوینته‌ریکی خامۆش.

له ریگای وانه‌وتنه‌وه‌ی اته‌ماشابکه و بیلیزه‌وه‌ی درووستکردنی
کۆمه‌لیک کارته که وینه‌ی له‌سه‌ره، ناوی شته‌کان به‌شیوه‌یه‌کی زۆر
روون له‌سه‌ر پشتی کارته‌کان نوسراون، کاتیک منداله‌که ناوه‌کان و
وینه‌کانیان فیرده‌بیت، وینه‌کان پینچه‌وانه ده‌کریته‌وه و وشه‌کان
نیشانی منداله‌کان ده‌دریت، کاتیک زمانی سه‌ره‌کی فیری منداله‌که
کرا، ریزه‌وی پینشکه‌وتتی ئه‌و به خویندنه‌وه‌ی کۆمه‌لیک کتیبی
پزلینکراو که هاوشیوه‌ی ئەو کتیبیانه‌ن که له ریگا و میتۆدی
فۆنه‌تیکدا سوودمان لیده‌بینی، منداله‌که ده‌بیت به خوینته‌ریکی
خامۆش.

خستنه پرووی دوو شیوهی گشتی خویندنه وه که به کورتی
خستمانه پروو، به دلنیاییه وه زور له وه زیاتر هه لده گریت. هه لیه ت به
دلنیاییه وه زیاتر له ۵۰ شیواز و میتۆدی جیاواز له به ریتانیا و
ولاتانی نه وروپا و دونیادا بوونی هه یه، کیشه و گرفتگی لیک
هاوشیوهش له هه موو ولاتیکا درووست کردوه.

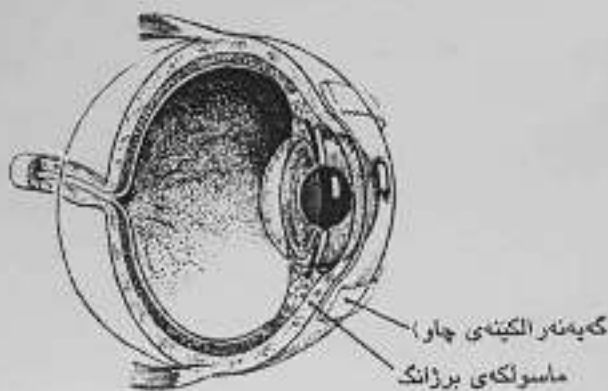
به هه رحال نه و خاله ی که ده بیت سه باره ت به م شیوازی
خویندنه وه بیخه پنه پروو نه وه نییه که نه م ریگایه بۆ گه شتن به
نامانجه کان به س نین، به لکو بابتهی گرنگ لیزه دا نه وه یه که وه ها
میتۆد و ریگایه ک بۆ وانه و نه وه ی شیوازی خویندنه وه بۆ هیچ
مندالیک گونجاو نییه و یارمه تی منداله که نادات له کاتی
خویندنه وه دا تیگه یشتن و درکیکی گشتی له سه ر وشه کان هه بیت.

نه گه ر بگه رینه وه بۆ پیناسه ی خویندنه وه، تینه گه یین که نه م
میتۆدانه ی خراونه ته پروو بۆ نه وه یه نه نها قوناغی ناسین دا بپوشن و
هه ولیکه به ئاراسته ی شیکردنه وه و یه کپارچه یی ناو ده کی، نه م
میتۆدانه ریزه ویک نین بۆ چاره سه رکردنی کیشه کانی خیرایی، کات،
قه باره، توانا و وزوی یادگه، بیرهاته وه، هه لیزاردن، ره دکردنه وه،
یادا شتکردن، ته رکیز، رافه و خستنه پروو، ره خته، شیکردنه وه و
لیکدانه وه، ریکخستن، نه نگیزه و به هره، چه ز و ئاره زوو،
ماندوو بوونی ده روونی و رۆحی، کهش و ژینگه، ماندوو بوونی
فیزیکی و جهسته ی و نه وانی تر.

که واته تیده‌گه‌ین بؤ‌ئو کیشه و ئاریشانه‌ی که له خویندنه‌وه‌دا له هه‌موو دونیادا رووده‌ده‌ن. پاساو‌گه‌لیک هه‌ن.

گرنگه لیره‌دا ئه‌وه یادبیه‌تته‌وه که ناسین زۆر به‌که‌می وه‌کو گرفتیک ده‌خزیته‌روو چونکه له سالانی سه‌ره‌تایی چونه قوتابخانه‌دا به‌شینه‌یه‌کی جیاواز فیرخواز فیرده‌کریت. هه‌موو ئه‌و کیشانه‌ی تر که خزانه‌روو به‌دریژایی پرۆسه‌ی خویندن چاره‌سه‌ر نه‌کراون.

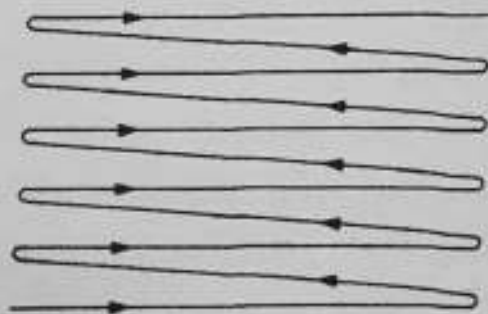
به‌شه‌گانی دواتر چه‌ند رینگا چاره‌یه‌ک بؤ چاره‌سه‌رکردن و زالبوون به‌سه‌ر ئه‌م کیشانه‌یه‌دا ده‌خزیته‌روو. ئه‌وه‌ی ماوده‌ته‌وه له‌م به‌شه‌یه‌دا تاپیه‌تکراوه به‌جوله‌ی چاوه‌کان، درک و خیرایی خویندنه‌وه.

شینوه‌ی ژماره ۹ . چاوه

خویندنه‌وه به جوله‌ی چاو

کاتیک داوا له خه‌لکی ده‌کریت که به ناماژه‌ی په‌نجه‌کانییان جوله و خیرای چاوه‌کانییان له کاتی خویندنه‌وه‌دا نیشان‌بدن و ده‌ستی بخه‌نه‌سەر، زۆر به‌یان په‌نجه‌کانییان له‌سەر هیلکی ریک له راسته‌وه بۆ چه‌پ ده‌کیشن و له کوتایی هیلکه‌وه به‌خیرای په‌نجه‌کانییان ده‌که‌رینه‌وه بۆ خالی سه‌زه‌تای هیلکه‌که، ئه‌وان به‌شینوه‌یه‌کی سروشتی چاره‌که چرکه‌یه‌ک بۆ یه‌ک چرکه‌کاتی خویان له‌وه‌هیلکه‌دا خه‌رجده‌کن.

شینوه‌ی ژماره ۱۰ . جوله‌ی گریمانه‌کراوی چاوه‌کان له کاتی خویندنه‌وه‌دا که له لیکۆلینه‌وه‌ی جوله‌ی چاوی ئه‌و کاسانه‌ی که هیلچ زانیارییه‌کییان له‌وه‌باره‌یه‌وه‌ نییه، به‌ده‌ست هاتووه. وا ویتا ده‌کریت که هەر هیلکی له که‌متر له یه‌ک چرکه‌دا بخویندنه‌وه.

خیرای

ته‌نانه‌ت ئه‌که‌ر خیرای چاو ئه‌وه‌نده‌ش خاوی بیت هیلکه‌که له یه‌ک چرکه‌دا بخویندنه‌وه، وشه‌کان به‌خیرای ۷۰۰ بۆ ۵۰۰ وشه‌که‌له

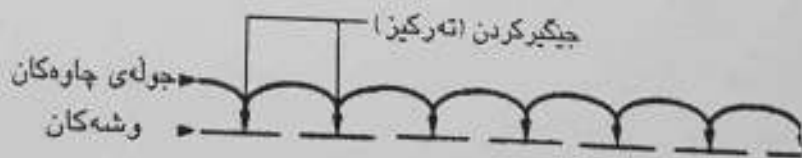
خوله کیکدا ته واوده بن. چونکه ناوه نندی خیرایی خویندن ته نانه ت له بابه ته ناسانه کانیشدا ۲۴۰ وشه یه له خوله کیکدا. ده توانین بگه یین به و دهره نجامه ی که ته نانه ت له کاتژمیره که مکراره خه ملیتراوه کانیشدا گرمانه ی نه وه ده کریت که چاو ده توانیت زور خیراتر وشه کان ته واوبکه ن.

جوله

نه گهر چاوه کان به ریگایه کی هیواش و له سه رخو که له وینه که ی پیشوودا پیشانمانداوه له سه ر هیلکه جوله بکات و بیان خوینیته وه ناتوانیت تیگه یشتنیکی باشی له ده که هه بیت. چونکه چاوه کان کاتیک شته کان به باشی ده بیینیت که بتوانیت چه ند ساتیک ته رکیزیان بخاته سه ر. نه گهر شته که وه ستاو بیت ده بیت چاویش بیجوله بیت بژنه وه ی به باشی بیینیت و نه گهر شته که له دخی جوله کردن دابیت ده بیت چاویش له گه لیدا بجولیت تا بتوانیت بیینیت. تاقیکردنه وه یه کی ساده له سه ر خوتان یان یه کیک له هاورییه کانتان نه وه ده سه لمینیت. په نجه یه کتان به بی جوله له به رامبه ری خوتان دابین. ئیوه ده توانن نه م تاقیکردنه وه یه له سه ر چاوه کانی خوتان نه نجامبدن یان ته ماشای چاوه کانی هاورییه که تان بکن کاتیک ته رکیزی کردووه ته سه ر شتیک. چاوه کانی به جیگیری و وه ستاوی ماونه ته وه. دواتر په نجه تان

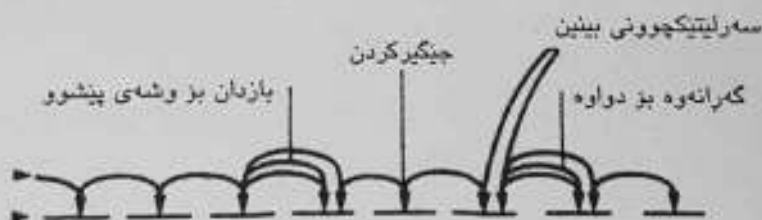
به‌رز و نزم و راست و چپ پیکن و به چاوه‌کانتان ته‌ماشای بکن. له کژتاشدا په‌نجه‌تان به‌رز و نزم و راست و چپ بکن و چاوتان جیگیر و ریک له یک ناراسته بوه‌ستین یان له پیش چاوتانه‌وه هردوو دهستان به‌یکدا بدن و هاوکات له‌گه‌لیدا به هردوو چاوتان ته‌ماشای هردوو دهستان بکن ائ‌گه‌ر ده‌توانن تم کاره سه‌خته به‌سرکه‌وتووی نه‌جام بدن نیمه‌یلم بز بکن و ناگادارم بکنه‌وه! کاتیک که شته‌که ده‌جولیت ده‌بیت چاویش له‌گه‌لیدا بجولیت بزئه‌وه‌ی بتوانیت وینه‌یه‌کی روونی لیبریت.

به سهرنجدان به‌وه‌ی که هموو تم باب‌تانه په‌یوه‌ندی به خویندنه‌وه‌ه هیه، نه‌وه روونه که نه‌گه‌ر بریاروایه چاوه‌کان واتای وشه‌کان تیگن و وشه‌کان راه‌ستا و بیجوله‌بن. ده‌بیت چاویش له‌سهر هر وشه‌یه‌ک بوه‌ستیت پیش نه‌وه‌ی وشه‌ی پاش نه‌وه بخوینته‌وه. له‌بری جوله‌کردن له‌سهر هیلی ریک و ساف اکه له شیوه‌ی ۱۰ دا نیشانماندا ده‌بیت چاوه‌کانتیش له راستیدا له پرۆسه‌یه‌کی وه‌ستان و بازدانی خیرادا بجولیت.

شیوه‌ی ژماره ۱۱. هیلکاریه‌که که جوله و وه‌ستانی چاوه‌کان له کاتی خویندنه‌وه‌دا ده‌خاتروو، نه‌مه‌ی خواره‌وه بخوینته‌وه.

بازدانه‌کان نه‌وه‌نده خیران که نژیکه‌ی ده‌توانین بلین کاتیکی نه‌وتو ناخایه‌نیت، به‌لام وه‌ستانه‌کان له‌سه‌ر هر وشه‌یه‌ک نژیکه‌ی ۱/۴ بز ۱/۲ چرکه ده‌خایه‌نیت. که‌سپک که به‌شینه‌یه‌کی ناسایی یه‌ک وشه‌یه‌ک جار ده‌خوینته‌وه و که‌سپکیش که پیوست بکات یه‌ک وشه دو‌وجار بخوینته‌وه، له‌ریگه‌ی هاوکیشه‌یه‌کی بیرکاری ساده‌ی چاره‌وه ده‌توانیت خیرایی خوینده‌وه‌ی نه‌و به‌زوری له‌خواره‌وه‌ی ۱۰۰ وشه له‌خوله‌کینکا بجه‌ملیتین به‌واتای نه‌وه‌ی که نه‌و ناتوانیت واتای هه‌ندیک له‌و وشانه‌ی که ده‌بخوینته‌وه به‌خیرای درکی بکات و قه‌باره‌ی خوینده‌وه‌ی به‌رزبکاته‌وه.

شینه‌ی ژماره ۱۲. هیلکارییه‌ک که خود خراپه‌کانی خوینده‌وه له‌خه‌لکانه‌دا نیشان ده‌وات که خیراییه‌کی نزمیان هه‌یه: یه‌کجار وشه‌کان ده‌خوینته‌وه، به‌که‌رانه‌وه‌یه‌کی ناخوورد ناگایانه، سه‌رگه‌ردانی بینین، نه‌سانی ناگایی له‌سه‌ر کاغزه‌که. نه‌مه‌ی خواره‌وه بخوینته‌وه.

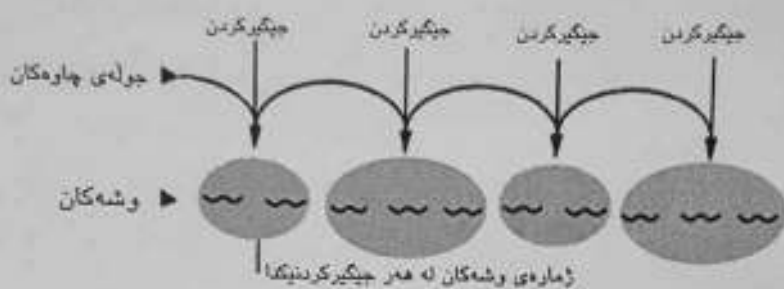
ره‌نگه له‌یه‌که‌مین نیگا واده‌ر بکه‌وینت که ریگا چاره‌یه‌ک بز نه‌و که‌سانه نییه که خیرایی خوینده‌وه‌یان نزمه، به‌لام به‌مشینوده نییه

و نه وان ده توانن سوود له چهند شينه و تهكنيكي جياواز و هرگرن
بؤ چاره سه ر كړدني كيشه و ناريشه كه يان.

به رزگړدنه وهى خيزايى خوښندنه وه

۱) خيزايى گه رانه وه به سهر وشه كاندا ده بڼت واز لښه بڼتڼ،
چونكه نه وه له سهدى خوښنده به په له و خاوه كان به هوى
نيگه رانيه كانى خوښه روه ديه و بؤ تيگه يشتتى زياترى باب ته كه هېچ
پتويستتپه كى نښه. ده له سهدى نه و وشانه ي كه ده بڼت دوو باره
لښتتپه گه نه وه ده توانن وه كو وينه ي عه قلى ده رچن. نه م وشانه له
به شى ۷ و ۸ دا خراونه ته روو. يان ده توانيت به شتوه ديه كى عه قلى
ويته به ك له وانه له ميتشكاندا درووست بكن، راستى بكنه وه و
دواتر ته واوى بكن.

۱۲ كاتى هر جگير كړدنيك ده توانيت كه مېكړتپه وه بؤ
نزيكې لانى كه م ۱/۴ چركه. نابڼت خوښه ر نيگه ران بڼت و واخه يال
بكات كه نه م كاته زؤر كه مه چونكه چاوبى نه و توانايه ي هه به له
هر ۱/۱۰ چركه دا نزيكې ه وشه جگير و خه زنبكات.
۱۳ نه اندازه ي جگير كړدن و خه زنكړدن ده توانيت گه شه بكات
بؤنه وه ي ميتشك بتوانيت ه وشه له له حزه به كدا جگير بكات.

شینوهی ژماره ۱۴ . هیلکارییهک که جولہی چاوی خویته‌ریکی به‌توانا و کاریگر و سه‌رکه‌وتووتر نیشاندهدات. وشه‌گه‌لیکی زیاتر بو جیگیرکردن له چاوه‌کانییه‌وه ده‌نیریت بو میشکی و په‌له‌کردن و خاوکردن و سه‌رگه‌ردانییه‌کانی که‌میکردوه.

ئه‌گه‌ر ئه‌و گریمانیه‌ه درووست به‌ئینه‌ پینش چاوی خومان. که میشک له هر ساتیکدا په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل وشه‌یه‌کدا درووست ده‌کات. ئه‌م ریگا چاره‌یه له سه‌ره‌تاوه ئه‌ستم ده‌ره‌که‌ویت. له راستیدا ده‌توانین به‌شینوه‌یه‌کی گونجاو له‌سه‌ر کۆمه‌لیک وشه‌ ته‌رکیژ بکه‌ین که ده‌توانین بلین له هه‌موو میتۆده‌کانی تر باشتره‌: کاتیک رسته‌یه‌ک ده‌خوینینه‌وه نامانه‌ویت واتای دانه‌ی وشه‌کان درک بکه‌ین به‌لکو نامانجی سه‌ره‌کیمان ئه‌وه‌یه که واتای گشتی ئه‌و وشانه‌ بزاتین که ده‌یخوینینه‌وه و له رسته‌که‌ی تییگه‌ین. بو نمونه وشه‌کانی ژیره‌وه بخویننه‌وه.

ئو پشیل‌یه دانیش‌ت له‌سه‌ر

وشه‌ی شه‌قام کیشه و گرفتتره له خویندنه‌وه‌ی ئه‌و رسته‌یه‌ی که ده‌لیت ئه‌و پشیل‌یه دانیش‌ت له‌سه‌ر شه‌قامه‌که.

که سیک که خیرایی خویندنه وهی نزمه به بهراورد به که سیک که له کاتی خویندنه وهدا زور چالاکتر و باشتر و خیراتره ده بیت زیاتر بیریکاته وه، چونکه ده بیت واتای هر وشه یک له گهل واتای شو وشانه ی که دوی شو دین زیادبکات و بیخاته سر، له نمونه که ی سهره وهدا شه به رامبه ره به خسته سهری وشه ی که تازه یه بز ۵ یان ۶ وشه ی دیکه، خوینهری چالاکتر وشه کان بز شو ماناداره و تنها یه ک وشه ی که نوی بز شو تازه یه.

باشیبه کانی خیرا خویندنه وه

یه کیک له باشیبه کانی به پهله خویندنه وه شه وه یه که چاوه کانی مرؤف چالاکیه کی فیزیکی که متر له هر لاپه ره یه کدا شه انجام دهن، له بری شه وه ی که هاوشنوه ی که سیک که خیراییه کی نزمی هه بیت، ژماره ی جاره کانی زیاتری بز نمونه ۵۰۰ چیگیرکردنی پایه دار له هر لاپه ره یه کدا شه انجام بدات، شو فیژده بیت ۱۰۰ چیگیرکردن له هر لاپه ره یه کدا شه انجام بدات، شه مهش زور که مه و هر شه مهش واده کات ماسولکه کانی چاوی که مت دوو چاری ماندووبون بین.

باشیبه کی تری خیرا خویندنه وه، شه وه یه که که سی خیرا خوینهره وه، له کاتی خویندنه وه یه دا له گهل شه وه ی که سهرنجی ریتم و پرؤسه ی خویندنه وه که ده دات، به ئاسانیش واتا و ماناکان درک ده کات و شه له کاتی کدا یه که هه ندیک هه ن خیرایی خویندنه وه یان نزمه چونکه به رده وام خویندنه وه که یان ده چرینن و دووباره دهستی پیده که نه وه و ریگایه کی نارینکخراو و ناسیستماتک پیروه ده کن له خویندنه وه یاندا، شه گهریکی زوری شه وه یه هیه شه

که سانه له رووی دهوونیه وه ماندووبین، ته رکیزیان نه مینیت، له رووی عه قلییه وه له خویندنه وه دا بی توانابن و واتای نه وهی که دهیخویننه وه به شیوه به کی باش تینگه ن.

باوه رگه لیکسی ناراست سه بارهت به خویندنه وه

دهتوانین نه وه به سه لمیتین که زوری ی باوه ره پیشینه به کان سه بارهت به خیرا خویندنه وه نا درووست و تا راستن.

ده بیت وشه کان دانه به دانه بخوینرینه وه:

باوه ریکی ناراسته، چونکه نیمه دهتوانین له کاتی خویندنه وه دا بوهستین و نامانجی سه ره کی خویندنه وه تیگه یشته له واتا و مه بهستی دهقه کان نهک وشه کان.

نه ستمه که بتوانین زیاتر له ۵۰۰ وشه له خوله کی کدا

بخوینینه وه:

باوه ریکی ناراسته، چونکه نیمه دهتوانین تا ۶ وشه له هر جیگیرکردنیکدا بخوینینه وه و له هر چرکه به کدا دهتوانین چوار جیگیرکردن و خه زنگردنیکمان هه بیت، که واته خیرایی ۱۰۰۰ وشه له خوله کی کدا به ته واوه تی مهنتقی و گونجاو و ناساییه.

که سبک که به خیرایی ده خوینته وه. ناتوانت تینگات له

ماناکان:

باوه ریکی ناراسته. چونکه ئەو که سانه ی که به خیرایی ده خوینته وه باشتر ده توانن زالبن به سەر مانا و واتای ده قه کاندای، زیاتر ده توانن کۆتترۆلی بابە ته کان بکەن. کاتیکی زیاتریان بۆ دەمینیته وه بۆته وه ی بهرژینه سەر ئەو بواری و زه مینه یانه ی که حه زیان لینه تی و سه رنجییان راده کیشیت، یان ئەو نوسین و دیزانه ی که گرنگیه کی زۆری بۆیان هه یه.

تا خیراتر بخوینته وه ته رکبیز که متر ده بیته وه:

باوه ریکی ناراسته. چونکه هه رچی خیراتر بخوینته وه و زه یه کی جولاو و چالاکیه کی زیاتر وه رده گرین و ته رکبیز و ئاگاییمان به رزتریش ده بیته وه.

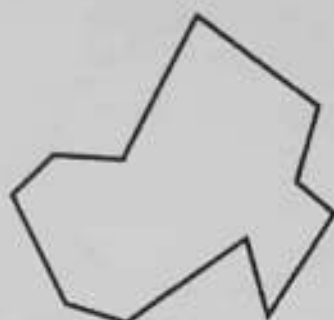
خیرایی ناوه ندیسی. باشترین جۆری خویندنه وه به:

باوه ریکی ناراسته. چونکه خیرایی ناوه ندی له خویندنه وه دا سروشتی نییه. ئەوه ئەو خیراییه که له سه ره تاوه به خیرایی له سه ری فیزیکراون، زانیاریه کی پنیوستان له سه ر کاری چاو و مینشک له خیرایی خویندنه وه دا به ده ست نه هیتاوه، ئەوه ئەو باوه ره هه له یه که له مینشکتاندا چه سپاندویانه.

ته گنڀگه پيشڪه وتووہ کانی خویندنه وه - خیرا و خیرا تر
جگه له ناموزگارییه گشتییه کانی سهره وه. رهنگه هه ندیک له
خه لکی بتوانن سوود له م زانیارییه نهی خواره وه وه ربگرن، که
دهبیت له گه ل راهیته ریکی به نه زموندا راهیتان بکریت.

ته گنڀگه کانی یارمه تی بینین:

کاتیک که مندان فیری نه وه دهبن بخویننه وه به زوری
په نجه کانیان له سهر نوسینه که داده گرن و له کاتی خویندنه که دا
په نجه یان له گه ل چاویاندا به سهر هیله که دا ده جولیتن، نیمه باوه رمان
وايه نه م کاره کاریکی هه له یه و ده لیتن ناییت په نجه کانیان بخره
سهر لاپه ره که. نه موز که ده رکه وتووہ قسه که ی نیمه هه له ده رچوو
نه ک نیشه که ی نه وان. له بری نه وه ی داویان لینکه یین په نجه یان
نه خه نه سهر لاپه ره و نوسینه که ده بیت داویان لینکه یین جولانه وه ی
په نجه کانیان خیرا تر بکه نه وه، نه وه روونه که په نجه کانیان خیرایی
چاوه هیواش ناکاته وه به لکو نه م کاره ده بیته هزی نه وه ی
یارمه تیمان بدات عاده تی ریتمیکی نارام له خویندنه وه دا په یره و
بکه یین که هه ماهه نگی دروو سترکرنه له نتوان چا و په نجه و به ماش
بایه خ و گرنگیه که ی زور ناوازه و کاریگریه ده بیت.

شيوه‌ی ژماره ۱۴ . شيوه‌ی جوله‌ی چاويکه که له کاتي ته ماشاکردنی بازنه يه کدا به ده وريدا خولانه وهی درووستکردوه.

بژ تيبينیکردنی جياوازی نيوان خيرایي چاوی به ریتم و بی ریتم داوا له هاورینه کتان بکن بازنه يه کی گه و ره ی باریک بهینیتته پیش چاوی خویان و دواتر داوای لینکن به نارامی و هیواش و به ديقه ته وه ته ماشایی چوارده وری بازنه که بکات. له بری جوله کردن به ده وری بازنه يه کی ته واودا، چاوه کانی سوود له شيوازیکی وهرده گرن که زیاتر هاوشيوه‌ی لاکیشه و دریزکوله بین.

دواتر به په نجه کانی دهستان بازنه يه ک له هه وادا بکیشن و داوا له هاورینه که تان بکن کاتیک که دهستان به نارامی به چوارده وری بازنه خه یالیبه که دا ده کیشن، ته ماشای نوکی په نجه تان بکات. سه رنجه دهن که چاوه کان به شيوه يه کی نزیکه ی ته واوه تی ریک به داوای په نجه تانه وه یه و بازنه يه کی وه کو ئه م وینه يه ی خواره وه درووست دهکات.

شینوہی ژمازہ ۱۵ . شینوہیک له جولہی چاوی به ریتم به چوار دہوری
بازنہ یکدا دهخاتہ روو.

نہم تاقیکردنہوہ سادہیہ هروهہا ئهوه نیشان دہدات کہ ئهگر
زانیبارییہکی بہرہتی سہبارت به کارایی فیزیکی چاو و عیشک به
مرؤف بدريت دہتوانیت چہتدیک کاراییہکی باشتر بکاتہوہ، له
زوربہی کاتہکاندا پنیوست به تاقیکردنہوہ و راہیتانی تاقہت
پرؤکین ناکات، ئہجامہکان هروهکو ئہمہ بهخیرایی بہدہستدین.
بز خوینہر هیچ یاسا و سنوریک دانہتراوہ ریگری بکات لهوہی
کہ پہنجہی ئامازہکی وەکو ئامرازیک بہکار تہہینیت و وەکو
زوریک له خوینہرہ بہتواناکان دہتوانن پینوس یان ہہرشتیکی دیکہ
بگرنہدہستانہوہ له کاتی خویندنہوہدا، له سہرہتاوہ وادہردکەویت
بہہزی یارمہتیدہردکانی بینینہوہ خیرایی خویندنہوہ نزمییتہوہ،
ئیمہ بہمشینوہیہ بیردکەینہوہ چونکہ خیرای خویندنہوہمان بہررتز
لہوہی کہ له راستیدا ہیہ وینا ددکەین، بہلام له راستیدا

دهتوانریت خیرای خویندنه وه به هوی نامرازه یارمه تیدره کانیه وه
به رزتر بکریته وه.

ته رکیز زیاده کردن

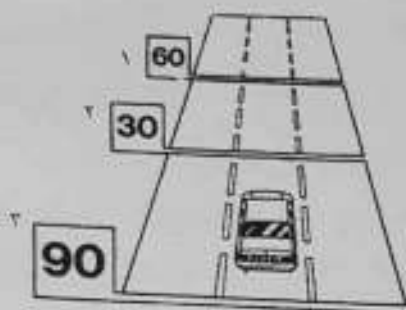
به تکنیکه کانی کومه کی بینین خوینته ر دهتوانریت زیاتر له به ک
هیل له هر وهستان و جیگیرکردنیکا بخوینتیه وه، ناشکرایه هم
کاره له رووی فیزیکییه وه نه ستم نییه و نه ناهت له دهقه ناسان و
ساده کان، کورته ی نه چاهه کان و پیشه کیه کاتیشدا گونجاوه،
ههروه ها هم میتزده خیرای خویندنه وه ی بابه ته کان زیاتر دهکات،
باشتر وایه هه همیشه سوود له یارمه تیدره یکی بینینی له کاتی
خویندنه وه ی هم جزره بابه تانه دا بینین، چونکه به بی یارمه تی
وه رگرتن له تکنیکی کومه کی بینینه چاهه کانمان هه زی نه وه بیان
دهبیت به ناراسته یه کی زور که م له سه ر لاپه ره که بگه ریته وه، مؤدیله
جیاوازه کانی یارمه تیداتی بینینی دهبیت له پیشدا تاقیبکریته وه،
کاریگه ره که بیان هه لیزیردرین.

تینگه بشتن له دهق و نوسین له کاتی خیرا خویندنه وه دا

هم راهینه نه نامازه دهکات بؤ لاپه ره هه لدانه وه ی خیرا له کاتی
خویندنه وه دا نامانجی بینینی زورترین ژماره ی وشه کانه له نوسیندا

و تیگه‌شتن لئی. ئەم جۆره راهینانه توانایی خویندنه‌وه‌ی گروپه گه‌وره‌کانی وشه‌کان له ههر وه‌ستان و جیگیرکردنیکدا زیاد ده‌کات و بۆ تیگه‌یشتنی گشتی و شیکردنه‌وه به‌سوودن، مێشک به راهینانی گشتی و کاریگەر و خیرا خویندنه‌وه پیش ده‌خات. ئەم ته‌کنیکه بۆ خویندنه‌وه به خیراییه‌کی زۆر ده‌توانریت به‌راورد بکریت به لێخوڕینی ئۆتۆمبیل له ریگای ده‌ره‌کی به خیرای ۱۲۰ کیلۆمه‌تر له کاتژمێرنیکدا خه‌یال بکه‌ن به‌م خیراییه له ساتی لێخوڕیندان و له ناکاو تابلۆیه‌کی هاتووچۆ له ریگایه‌که‌دا ده‌بینن که له‌سه‌ری نوسراوه (به‌خیرایی ۳۰ کیلۆمه‌تر له کاتژمێرنیکدا لێبخوره‌). ئەگه‌ر که‌سیک ده‌ستب‌خاته سه‌ر کیلۆمه‌تری ئۆتۆمبیله‌که‌ت و پیت بلیت (به‌رده‌وام به له‌سه‌ر لێخوڕینت و پیم بلی ده‌ییت چه‌ندیک خیراییه‌که‌ت بیتیته خواره‌وه تا بگه‌یت به ۳۰ کیلۆمه‌تر له کاتژمێرنیکدا). وه‌لامه‌که ۸۰ بۆ ۹۰ کیلۆمه‌تره له کاتژمێرنیکدا.

مێشک به خیراییه‌کی زۆر به‌رزتر راهاتوو و ئەو خیراییه بۆ مێشک بوه به شتیکی ئاسایی، بوونی شته نۆییه‌کان بوه‌ته‌هزی ئەوه‌ی شته ئاساییه‌کانی را‌بردوو که‌م که‌م له بیرچنه‌وه. هه‌مان باب‌ت سه‌باره‌ت به خویندنه‌وه‌ش راسته و ئیوه به راهینانی خویندنه‌وه ده‌گه‌ن به‌وه‌ی که خیراییه‌که‌تان دوونه‌وه‌نده بوه‌ته‌وه ته‌نانه‌ت به‌ی ئه‌وه‌ی ئاگاداری جیاوازییه‌که‌ ببن، مێشک به‌شێوه‌یه‌کی سروشتی خۆی را‌ده‌هینتیته‌وه.

شيوه‌ی ژماره ۱۶. نم و پته‌یه نیشانی ده‌دات چۆن عه‌قلمان خۆی رادیتیت به خیزایی و جوله‌کردن، به سوود وهرگرتن له‌مه یارمه‌تیمان ده‌دات یا‌شتر فێر‌بیین.

راهپنانی توانابه‌گان

زیاتر له‌که‌شیکێ ئارام و بی ده‌نگدا ده‌خوینینه‌وه، په‌که‌مین باب‌ه‌تیکیش که بو‌ده‌ته هۆکاری نه‌وه‌ی که زۆریک له‌ وانه‌کانی تایبەت به‌ فیزیوونی خیرا خویندنه‌وه سه‌رکه‌وتن به‌ده‌ستبه‌ینیت، سوود وهرگرتنه له‌ هه‌ل و ده‌رفه‌ت. راهپنانی و کارگه‌لیکی جیاواز به

۱. ۶۰ کم که‌م خیزاییه‌که هه‌واش ده‌بیته‌وه بۆ شه‌وه‌ی بگات به‌ ۳۰ کیلۆمه‌تر له‌ کانز‌میریکیا.

۲. ۳۰ تابلۆ رینمایی بۆ که‌مکردنه‌وه‌ی خیزایی.

۳. خیزای ۹۰ کیلۆمه‌تر له‌ کانز‌میریکیا

فیرخوازن دهریت و داویان لیده کریت دوی هر راهینانیک
خیرای خویندنه وهیان له ۱۰ بز ۲۰ وشه له خوله کینکا
به رزبکه نه وه. که واته زور بهیان به دریزایی خولی فیربونی خیندنه وه
خیراییه که یان ۱۰۰ له سه د به رزتر ده بیته وه. به هر حال زور به ی
به رزبوونه وهی خیرای خویندنه وه کان به هوی راهینانه کانه وه نیبه
به لکو هژکاری هره سه ره کی و بنه رتهی شه و راستیییه که پالنه ری
فیرخوازن به دریزایی خوله که پله به پله به رزتر ده بیته وه.

شم شینوازی خویندنه وه به و ناراسته خیراییه ده بیته هوی
شه وهی فیرخواز چیر باشتر و خیراتر بخوینتیه وه. خیرایی کارایی
میشک له کۆتایی خولی راهینانه که دا هکو شه وهی لیدیت کاتیک
که سیک یاری شه ره گا ده کات و گایه که به دوا وهی تهی ۱۰۰ مه تر له
که متر له ۱۰ چرکه دا ده بریت و له کۆتایی دا ده بیت به سه ر
حه ساریکی ۱۸۰ سانتیمه تریدا به رزیتیه وه چونکه گایه که
به دوا وهی تهی شم کارهش زور به سه رکه و تووی شه انجام ده دات. له م
جزره راهیناننه دا هژکاری سه ره کی سه رکه و تن و به رزبوونه وهی
ناست په یوه ندیی به پالنه ر و هانده ری ناوه کییه وه هه یه و خوینته ر
به سوود و هرگرتینکی ناگایانه سوود له هه موو شه زموونه کان
و درده گریت و فیزی ده بیت. شه گه ر به ته وا وهی بریارمانداییت که
ده بیت شه و پیری هه ولی خزمان بخینه گه ر. به شیوه یه کی
خونه ویستانه کاره که مان زور به چاکی و باشی ده روا ت به رنوه.

خشته‌ی کوتایی نهم به‌شه بو نو که‌سانه ناماده‌کراوه که ده‌یانه‌ویت پیشکه‌وتنی خیرایی خویندنه‌وه‌یان دیاریبکه‌ن، بو ژماردنی نو و‌شان‌ی که له خوله‌کینکا ده‌یخویننه‌وه، نهم کارانه‌ی خواروه نه‌نجام بدن:

۱) خوله‌کیک کتیبیک بخویننه‌وه، خالی ده‌ستپیک و کوتایی خویندنه‌وه‌که له خوله‌که‌که‌دا دیاریبکه‌ن.

۲) ژماره‌ی وشه‌کانی سی دیر (هیل) بژمین.

۳) نو ژماره‌یه دابه‌شی سی یکه‌ن بو‌نه‌وه‌ی ناوه‌ندی وشه‌کانی هر دیر (هیل) یک بدۆزنه‌وه.

۴) ژماره‌ی نو دیرانه بژمین که له خوله‌کینکا خویندوتانه‌وه.

۵) ناوه‌ندی ژماره‌یی وشه‌کانی هر دیریک لیکدانی ژماره‌ی دیره‌کان بکه‌ن، نو ژماره‌یه‌ی که به‌ده‌ست دیت یه‌ک‌سانه به ژماره‌ی نو و‌شان‌ی که له خوله‌کینکا ده‌یخویننه‌وه.

نهم یاسایه جیبه‌جیبکه‌م:

ژماره‌ی وشه‌کان له یه‌ک لاپه‌ره‌دا X ژماره‌ی لاپه‌ره‌کان
ژماره‌ی نو خوله‌کانه‌ی که خه‌ریکی خویندنه‌وه بوون = ژماره‌ی خویندنه‌وه‌تان

فېرکردنى مەترۇنۇم (ئامبىرى پىنوانە كوردنى كات)

مەترۇنۇم كە بە زۆرى بۇ پاراستنى رېتىمى مۇسىقا بە كاردىت،
مەرۋەھا دەتوانرىت بۇ راھىتانه كانى خويندنه وه و خىرا خويندنه وه
سوۋدى لىۋەرگىردىت. ئەگەر لە كاتى خويندنه وه دا خىرايىه كى
سروستى و مەنقىت ھەبىت. دەتوانىت لە ھەر رېتىمى كدا وه كو
يارمەتى بىنىن بە ھەرى لىۋەرگىت. بەم مېتۇدە دەتوانن رېتىمى
رىكخراۋ و سىستىماتىك و ئارام لە كاتى خويندنه وه دا بە دەستبېنىن
و بىپارىزن و رىگرى بگەن لە كە مېۋونە وه و خاۋبوونە وه ى خىرايى
باۋ كە لە درىژە ى خويندنه وه دا دوچار تان دەبىت. كاتىك باشترىن
رېتم ۋەردەگرن دەتوانن خىرايى خويندنه وه تان ھەندىك كات بە
زىادكردن و خىستە سەرى رېتىمىكى زىادە لە خولە كى كدا پەرە پىندەن.
مەرۋەھا دەتوانن سوۋد لە مەترۇنۇم ۋەرگرن بۇ رىكخىستى
راھىتانى درككردن و تىگە يىشتى دەق لە كاتى خىرا خويندنه وه دا،
كە بە خىرايىه كى نزم دەستبېندە كات و كەم كەم خىرايىه كە ى
بەرزەدەبىتە وه و تا شوئىنىك كە دەتوانن بە يەك رېتم يەك لاپەرە
بخوئىننە وه.

بۇ پىتئە وه

ئەو زانىپارىيانە ى سەبارەت بە جولە ى چاۋەكان، يارمەتى بىنىن،
تەكنىكە پىشكە وتوۋەكانى خويندنه وه دەبىت لە لايەن خوئىنەرۋە لە
بارودۇخىكى لە باردا بە كاربھىندرىت. دەتوانن درك بە ۋە بگەين كە
ئەم تەكنىك و ئامۇژگارىيانە، كاتىك بە سوۋد و كارىگەرتر دەبن كە
بىگونجىتنن و رېكى بخەن لە گەل زانىپارىيەكانى بە شەكانى دواتر كە
باسىيان لىۋە دەكەين.

یادداشت و داواکاری تاییه‌تی

به شی پتجه م

یادگه

پتدا چونه وه

- * پرسیارگه لیک سه باره ت به یادگه
- * وه لامی تیسته کان و پرسیار ی زیاتر
- * یادهیتانه وه له کاتی له بهرکردندا
- * یادهیتانه وه له کاتی خویندنه وه دا
- * یادهیتانه وه دوائ له بهرکردن
- * ته کنیکه کانی یادگه - به دوا دا چوون و تیوری
- * سیسته مه تاییه تییه کانی یادگه و چوئیتی به هیز کردنی
- * توانایی بیوتینه ی یادگه
- * سیسته می یادگه (ژماره - ریکخستن)
- * ئه رکیکی ئه سته م

لهم به شهدا يادگه‌ی فیزبوون و درککردنی ئیوه ئیست ده‌کریت،
 دواتر سه‌بارهت به سیسته‌مه‌کانی یادگه و سوود وهرگرتن له یادگه
 و به‌کارهینانی وینه و وشه بنه‌ره‌تییه‌کان فیزده‌کرین.

پرسیارگه‌لیک سه‌بارهت به یادگه

تیستی ژماره ۱. یادیه‌تاوه له کاتی له‌به‌رکردن (فیزبوون)

له لاپه‌ره‌ی دواتردا لیستیک له وشه ناماده‌کراوه. هه‌موو
 وشه‌کان یه‌کجار و به‌خیزایی و یه‌ک له دوا‌ی یه‌ک بخویننه‌وه و
 دواتر له لاپه‌ره‌کانی دواتردا بۆ تیستی ژماره یه‌ک بۆشاییه‌کمان
 جیه‌ه‌شتوه هه‌موو ئه‌و وشانه‌ی که بیرتان ماوه له‌و‌ی بینوسن.
 ره‌نگه هه‌موو وشه‌کان له میشتکاندا نه‌ما‌بیته‌وه و هه‌ندیک‌یتان
 بیرچوبیته‌وه که‌واته ده‌بیت ته‌واوی هه‌ولتان بخه‌نه‌گه‌ر بۆنه‌وه‌ی
 زۆرت‌رین وشه‌تان بیته‌وه یاد. جازیک‌یتر وشه‌کان یه‌ک له دوا‌ی یه‌ک
 بخویننه‌وه، بۆنه‌وه‌ی که دل‌نیایی بدن به خۆتان که کاره‌که به
 درووستی نه‌نجام ده‌دن، پارچه کاغه‌زیکی بچوک بگرته
 ده‌ستانه‌وه له‌کاتی خویندنه‌وه‌ی هه‌موو وشه‌کانی له‌سه‌ر بنوسن.

هه‌ر ئیستا ده‌ست‌پیکه‌ن.

پله	سپی	رۆشت
یاداشت	و	ئه‌مه
و	کاغه‌ز	کتیب
ده‌رکردن	لیوناردۆ داڤینشی	باش

دهیئت	رونایکی	و
کات	له	دهسټپیکردن
مال	توانا	له
	نهمه	نهمه
	خود	درهنگ

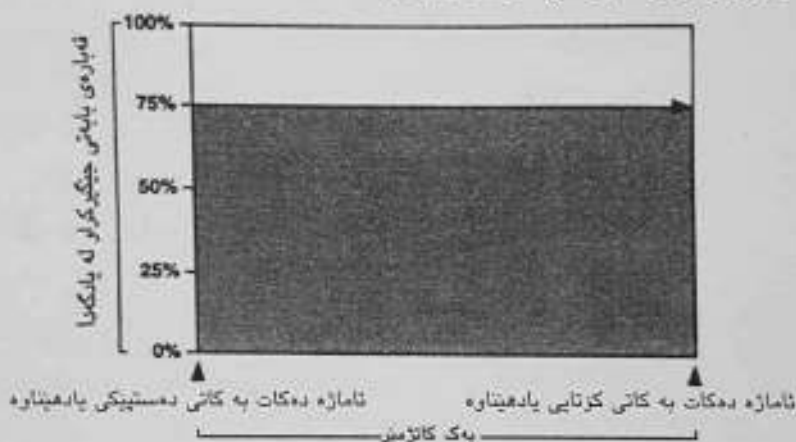
ټیستی له لاپهړه‌ی دواتر که شوینیکمان جیه‌پیشته وه لامدانه‌وه‌ی ټیستی ژماره یه‌ک، وه‌لامی نه‌و شه‌ش پرسپاره بده‌نه‌وه.

ټیستی ژماره ۲ . یاد‌هینانه‌وه له کاتی خویندنه‌وه‌دا

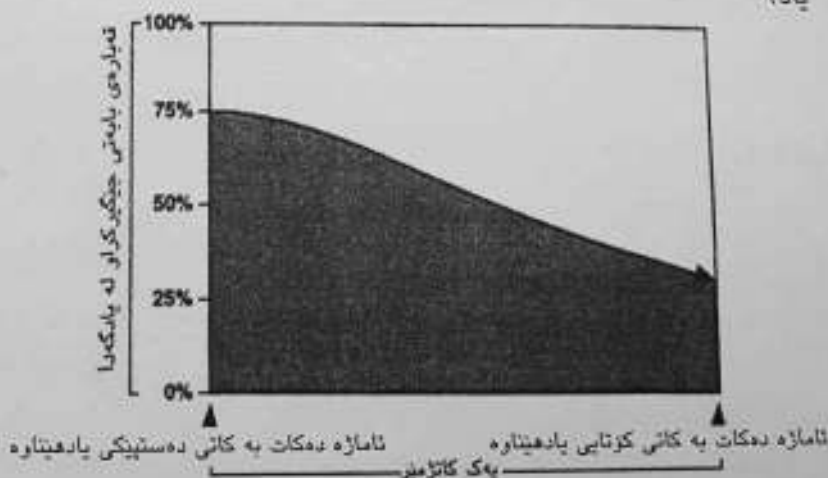
له لاپهړه‌ی دواتر دا بز ټیستی ژماره دوو، هیلکاریبه‌کی خالی دانراوه، هیلکاریبه‌که به هیلک ته‌واو بکن که نیشانی د‌ه‌دات بیرده‌که‌نه‌وه له کاتی خویندنه‌وه‌تاندا یاد‌گه (حافیزه) اتان چی قه‌باره‌یه‌ک له باب‌ته‌که دینته‌وه یاد. هیله ستونبیه‌که‌ی لای راست نیشانی د‌ه‌دات کاتیک که واز له خویندنه‌وه دینن گه‌شتوین به‌چی خالیک، هیلی کژتای نیشانی د‌ه‌دات که هیچ شتیکتان بیرنه‌ماوه (له‌بیرچونه‌وه‌ی ته‌واوه‌تی) و هیلی سه‌ره‌وه یاد‌هینانه‌وه‌ی ته‌واوه‌تی نیشاند‌ه‌دات (واتا هه‌موویتان بیره‌اتووه‌ته‌وه).

له‌م لاپه‌ران‌ه‌ی خواره‌وه‌دا سی هیلکاری ده‌بینن که له لایه‌ن سی که‌سه‌وه پرکراونه‌ته‌وه، نه‌م هیلکاریبانه نیشانی د‌ه‌دن نه‌وان چی ویتایه‌کیان بز قه‌باره‌ی باب‌ته‌ی یاد‌هینانه‌وه‌یان له یاد‌گه (حافیزه) یان هه‌یه، نه‌م هیلکاریبانه به ۷۰% ده‌سټپیده‌کن چونکه واگریمان‌ه ده‌کریت که ته‌نانه‌ت باشترین نه‌ندازه و ناستی فیربوون و یاد‌هینانه‌وه‌ی درک و یاد‌گه‌مان ناتوانیت بیئت به ۱۰۰% . هه‌لبه‌ت هه‌لبژاردنی تریش له‌پیشه که‌واته کاتیک ته‌ماشای نه‌م هیلکاریبانه

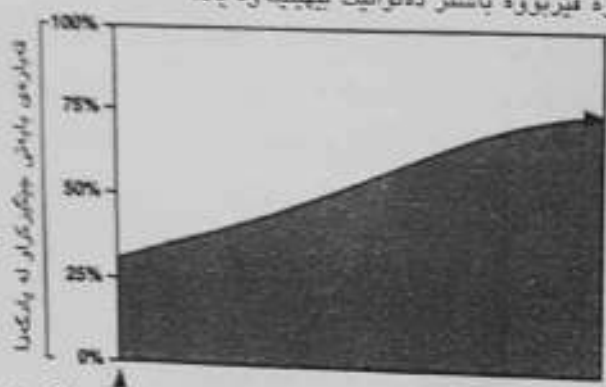
دهکن، بگه رینه وه بز تیستی ژماره ۲ و پری بگه وه بژنه وهی بزائن چی چاوه پروانییه کتان له کارایی یادگه تان هیه . هیلکاری ژماره ۱۷ . سنی هیلکاری که یادگه له کاتی پرۆسهی فیربوون و یادهینانه وه نیشاندهدات .

کەسی (A) که سیکه که باوه‌ری وایه له کاتی پرۆسهی یادهینانه وه یادگه‌ی جیگیر بووه . (اوتا هه‌موو ئه‌ر شتانه‌ی که له به‌ری کردووه ده‌توانی‌ت بیهینیته وه یاد)

کسی (B) که سینگه که باوهری وایه شو شتانی که له سرهستی
پژسه که وه فیزیووه باشتر ده توانیت بیهیتته وه یاد.

نمازه دکات به کانی دستیک یادیتاره
نمازه دکات به کانی کوتایی یادیتاره
په کاتزیه

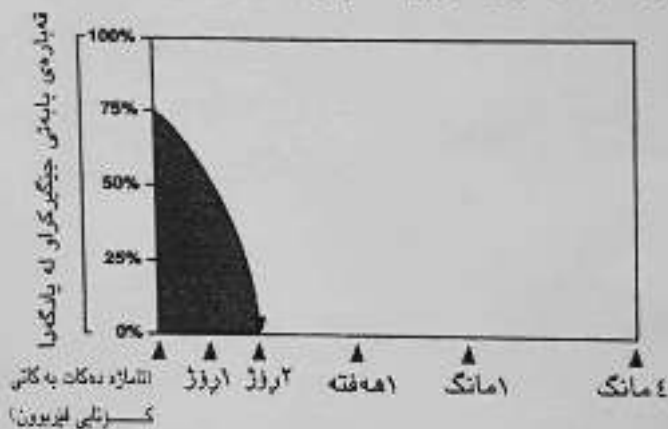
کسی (C) که سینگه که باوهری وایه شو شتانی که له کوتایی
پژسه که وه فیزیووه باشتر ده توانیت بیهیتته وه یاد.

تیستی ژماره ۳ . یادیتانه وه دوی له بهر کردن

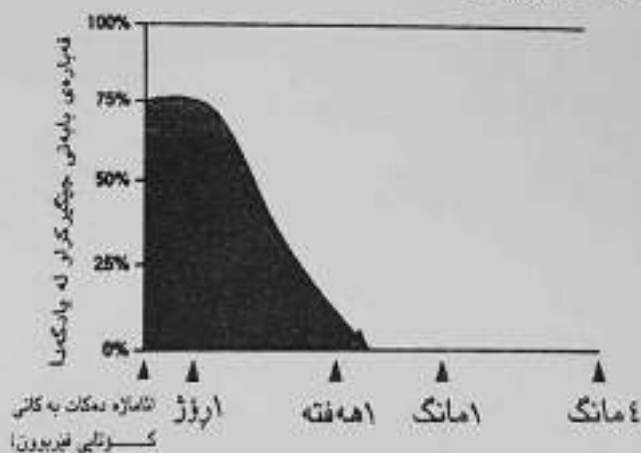
له لاپه ره کانی دواتردا له هیلکاری تیستی ژماره سیدا،
هیلکاری به کی خالی هیه که نیشانی ده دات چی وینایه کتان له
شینوازی کارایی یادگه تان هیه، له کاتیکدا که پژوهی فیزیوون
کوتایی دیت. هیله ستونیه که لای چهپ خالی کوتایی فیزیوون
نیشان ده دات. هیچ هیلیکی ستوونی لای راسته وه نییه، چونکه وا
گریمانه ده کزیت به شینوهیه کی گشتی بابه ته که دوی چند سالیکی
نایاته وه یادمان. هیلی کوتایی نیشانی ده دات هیچ یادیتانه وه یه ک
روینه داوه، بهر زترین هیلیش باشترین و بهر زترین نه اندازه و
ناستی یادیتانه وه و حافظه تان نیشاندده دات. نه م هیلکاری بیانه نه وه

نیشاندوده‌دن که تیروانینی ئەم سنی کەسە بۆ حافزە و یادگەیان
 دواى کۆتایی هاتنی پرۆسەى فیزیوون، چییە.

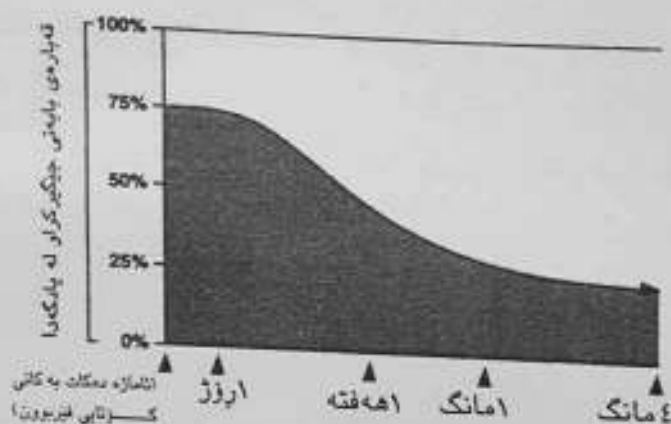
هیلکاری ژمارە ۱۸. ئەم هیلکارییانەى خوارووە کە دانراون بۆئەوێ
 یادگە و حافزەى دواى کۆتایی هاتنی پرۆسەى یادگیری نیشاندەن.

کەسێ (A) کەسێکە کە باوەری وایە هەموو بابەتەکانی ئە ماوەى کاتی
 دیاریکراوینا لەبیرچۆتەو.

کسی (B) که سیکه که باوهری وایه حافظه و یادگی بز ماوهیهک به پاریزکاری هیشثووتهوه و دوی ماوهیهک بهشینوویهکی سرسرحمان بهروه کهبووتهوه هاتووه.

کسی (C) که سیکه که باوهری وایه حافظه بز ماوهیهک به جیکری ماوتهوه و دواتر به خیرایی که میک دابهزیوه و دواتر له خالیکی تاییهتا به جیکری ماوتهوه.

هاوشیوهی تیستی ژماره ۲ . نمونهگهلیکی زورتریش ههئ. کهواته ههئ نیستا بچه سه راهیتانی تیستی ژماره ۳ و هیلکارییهکه بهشینوویهک پرپکهنهوه که بهشینوویهکی ورد و زانستیر تیگهپشتن و ههستی ئیوه سهبارت به شیوازی فهراموشی بخاتهروو.

وهلامی نیسته کان و پرسسیاری زیاتر

تیستی ژماره ۱ . یادمیثانه وه له کاتی له بهرکردندا

له کاتی وهلامدانه وهی پرسسیاره کان، تهماشای وهلامه کان مهکن، بوئه وهی توانای خوت بز ده رکه ویت.

۱ - هه مو ئه و وشانه ی که دیته یادت به ریکی بینوسه.

.....
.....
.....
.....
.....

۲ - پینش ئه وهی یه که م هه له بکه ییت، چند وشهت له سه ره تایی لیسته که وه به بیرهاته وه؟

۳ - ئایا ده توانیت ئه و شانه بهینیته یادت که زیاتر له یه کجار له لیسته که دا دووباره بوونه ته وه؟ ئه گه ر وهلامه که ت به لینه ئه و بینوسه.

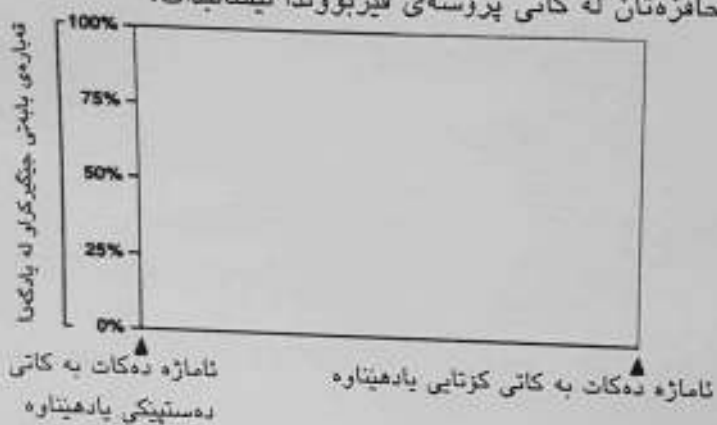
۴ - چند وشهت له پینچ وشه که ی کزتای بیرماوه؟

۵ - ئایا وشه یه که ت له لیسته که دا بیرماوه که به ته واوه تی جیاواز بوو له شه کانی تر؟

۶ - چند وشه تان له ناوه راستی ستونه که ده توانن بهیننه وه یادی خوتان که له وهلامه کانی پیشوو تر دا نه هاته وه یادتان؟

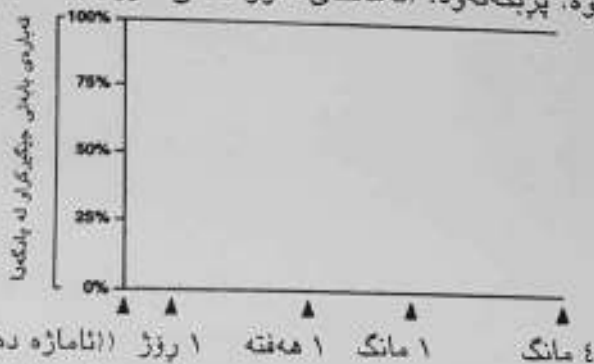
تستی ژماره ۲ . یادهینانه وه له کاتی خویتندنه وه دا

بهه مانشینوهی که له نمونه کانی شیوهی ژماره ۱۷ دا
 رونمانکرده وه، هیلکارییه که به هیلک پرپکه نه وه که کارایی یادگه و
 حافظه تان له کاتی پرۆسهی فیربووندا نیشانیدات.

تستی ژماره ۳ . یادهینانه وه دواي له بهرکردن

هیلکارییه که ی خواره وه به سه رنجدان به شیوازی
 بیرکردنه وه تان له کارایی یادگه تان دواي تهواوکردنی پرۆسهی
 یادهینانه وه، پرپکه نه وه. (تهماشای نمونه کانی شیوهی ۱۸ بکن)

به کاتی کوتایی یادهینانه وه تان))

یادگه له کاتی یادھینانهوه - سهبارهت به تئستهکانی
ژماره ۱ و ۲ .

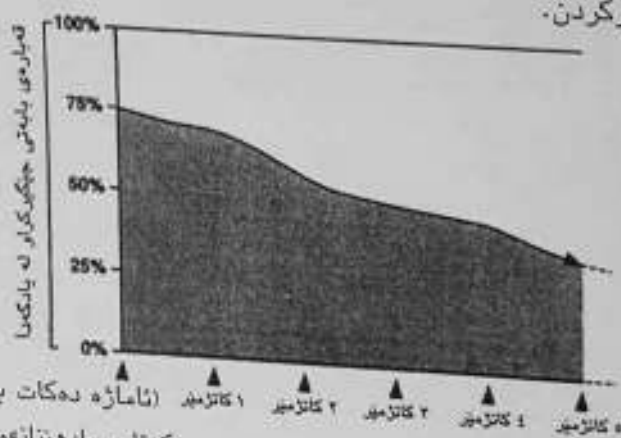

تئستی ژماره ۱ نیشانیدا تا ئهوکاتهی
درککردنی بابته جیگیریت، کارایی
یادگه له کاتی پرۆسهی خویندنهوهدا
چۆنه.

لهم لیسته ستونیهیدا کهسهکان ئهم
ئهنجامانهی خوازهوه بهدهستدههینن. له

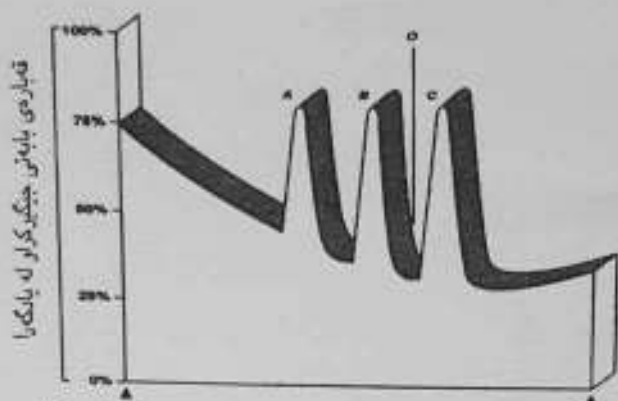
نیوان ۲ بۆ ۸ وشه له سهرهتایی لیستهکهوه دیتهوه یاد، زۆریه
ئهو وشانهی که دووباره بوونهتهوه باشتر دینهوه یاد، که له
لیستهکهدا (ئهمه، و، له) بوون. یهک تا دوو وشه له پینج وشهکهی
کوژتایی زۆرجار له یادگهماندا دهمیتهوه، ئهو وشهیهی که له ههموو
وشهکانی تر جیاوازتر بوو (لیوناردۆ دافینچی) بوو زۆرجار دیتهوه
یادمان، وشهکانی ناوهراستی لیستهکه زۆر به کهمی دینهوه یادمان.
ئهوهی که له ئهنجامی ئهم تاقیکردنهوهیه روونیوویهوه ئهوهیه
که یادگه و فیزیوون به پیشکهوتتی کات وهکو یهک بهرهوپیشهوه
ناچن، تیدهگن له ههموو وشهکان بهلام تهنها چهند دانهیهک لهوانه
دیتهوه یادیان، جیاوازییهکانی نیوان شیوازی کارایی یادگه و
درککردن یارمهتیمان دهدات ئهوه روونیکهینهوه که بۆچی زۆریک

له خه لکی دواى تپه رپتی چه ند کاتر میزیک له کۆتایی فیربوون و تیگه یشتن هیشتا ناتوانن وشه و بابته کان بهیینه وه یاد. هژکاره که ی نه وه یه که یادگه به تپه رپوونی کات زۆر لاوازتر ده بیته وه مه گه ر نه وه ی که هه لیکى باشتان هه بیته بۆ پشودان و جینگیر کردن.

هیلکاری ژماره ۱۹ . به تپه رپوونی کات. یاد هیته وه ی بابته فیربووه کان لاوازتر ده بیته وه و مه گه ر نه وه ی که کاتی پنیوست بۆ پشودان له په رده ستاد بیته.

که واته هیلکاری داواکراو له تیستی ژماره ۲ زۆر ئالوزتره له و نمونه سادانه ی که خرا نه روو. ههروهه به نه گه ریکى زۆر نه مه زۆر ئالوزتره له و هیلکاری به ی که ئیوه بۆ نیشان دانی کارایی یادگه تان له کاتی فیربووندا ده یخه نه روو. ناوه ندی نمره گانی تیستی ۱ هاوشیوه ی هیلکاری ۲۰ نیشان ده دات.

نماژه دهکات به کاتی
دهسټپیکي يادښتانه وه

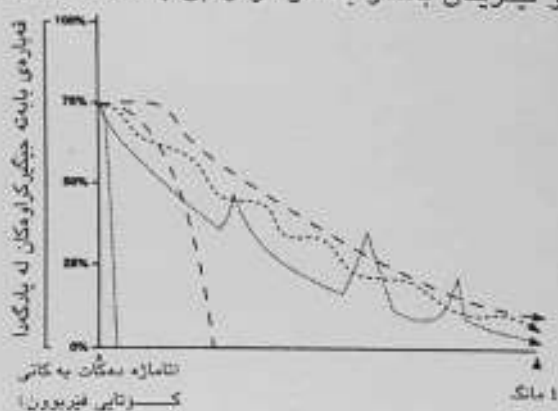
نماژه دهکات به کاتی
کوټایي هانتی يادښتانه وه

هیلکاری ژماره ۲۰. ئەم هیلکاریه نیشانی دهکات زۆربهی ئەو
بایه تانهی که ده توانین یادی بهینینه وه په یوه سته به سه رهتا و کوټایي
پروسهی فیزیوونه که. کاتیک بایه تان زیاتر په یوه ندیان هه بیت
به په که وه باشتر ده توانین یادیان بهینینه وه. وه کو (A, B, C).

به سه رنجدان به هیلکاریه که ئەوه روونده بیته وه که له دۆخه
ئاساییه کان و به تیگه یشتنیکي جیگیر ئەم شیوه بایه تانه باشتر
دیتینه وه یاد. له دهسټپیک و کوټایي پروسهی فیزیووندا، زۆربهی
ئەو وشانهی که دووباره ن، ئەو وشانهی که یهک ریتیمان هه یه،
ئەو وشانهی که زۆر پنیان ناشناین زیاتر دیتنه وه یادمان. زۆربهی
ئەو وشانهی که ساز و سه رتجراکیش و تاکن زیاتر دیتنه وه یادمان،
که له لایهن دهرووناس (فان رستروفا) وه بۆیه که مجار چهخت
له سه ر ئەمه کرایه وه، وه ههروه ها که مترین وشه له ناوه راسته وه
بیرمان ده مینیتنه وه.

نهگه ماوهی فیربوون وتاریک، راپزرتیک، کتینیک دوو کاتژمیر دریزه بکیشیت، باشتر وایه کاتیک دیاریکراو له نیوان هم دوو کاتژمیردا پشوو بدن، هم کاره دهیته هزی نهوهی چهماوهی یادگه به بهرزی بمینتتهوه و دهتوانریت ریگرییت له که مکردنهوهی تواناکان له قزناغی دواتری فیربووندا، دیاریکردنی کاتیک تاییهت بی پشوودان دهتوانیت ههستی خالی بهرزی فیربوون به چوار وهستانی بچوک له کاتی خویندنهوهدا زامنکات، ههریک لهم وهستانانه که مترن له وهستانی سههرهکی کاتیک هیچ پشویهک لهکاتی خویندنهوهدا بهخوتان نادهن.

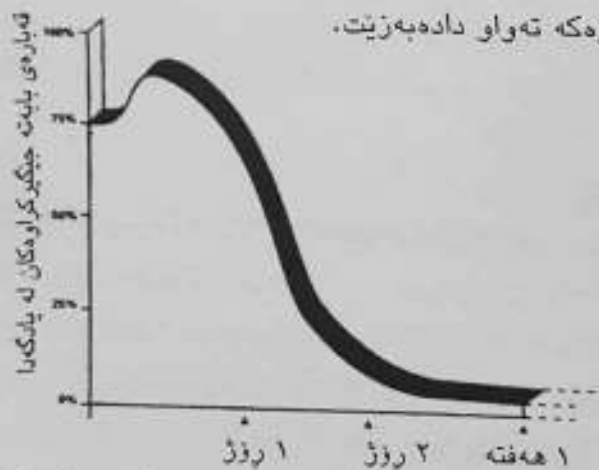
وهستان وهکو خالی پشوودان زور بهسووده و دهیته هزی نهوهی به شیوهیهکی زور تاوازه و کاریگهری ماندووویونی جهستهیی و فیکریتان باشتر بکاتهوه و زالبین بهسهر خوتاندا.

هیلکاری ژماره ۲۲. یادگه دوی کوتایی هاتی ماوهی فیربوون - لیکدانهوهی خه لکی، هم هیلکارییه که جزره جیاوازه کانی وهلامه کانی خه لکی نیشاندهات، کاتیک که داویان لیده کریت نهوه نیشانبدن دوی کوتایی هاتی ماوهی فیربوونی شیوازی کارایی یادگه یان چونه، هیلکارییه کهی خوشستانی بی زیاد بکن.

جیاواز له هیلکارییه کانی شیوهی ۱۸، وهلامه کانی تر ئەمانەیی خواره وه له خۆ دهگرت: ئەو هیلە راستەیی که یه کسه ر دهگات به خالی سفر، چه ماوه که به رهو دابه زینکی خیرا، ئەو هیلەیی که تا نزیکەیی ۵۵% داده به زیت، ئەوانی تر به جیگیری ده میتنه وه، شیوه جیاوازه کانی ئەم چه ماوه یانه، نیشاندهری به ززی و نزمی نمره جیاوازه کانه.

راستیه کی سه رسورهینه ر ئەوهیه که هیچ یهک له نمونه و ئەو شتانهی که پیشتر خرا نه روو راست نین، هه موو ئەوانه فاکته ریکی زۆر گرنگیان به هه ند وه رنه گرت له سه ره تا وه یادگه پاش کوتایی هاتنی ماوهی فیربوون به هیزه و دواتر داده به زیت و ده گزیت بۆ چه ماوه یه کی لاره وه بوو به رهو نزمترین ناست که به سه ره و خواربوونکی خیرا به رهو دابه زین ده رووات و به تینه ر بوونی کات چه ماوه که ته واو داده به زیت.

هیلکاری ژماره ۲۳. ئەم هیلکارییه ئەوه نیشان دهات که چۆن مرۆف بۆ ماوه یه کی که م دوا ی فیربوون یادگه ی به رزده بیته وه و پاشان به خیرایی به رهو دابه زین ده رووات. (له ماوهی ۲۴ کاتژمیردا ۸۰% ی شته لاهه کییه کان بیرده چنه وه)

روژنیک دهگهین بهو باوره‌ری که به‌رزبوونه‌وه‌یه‌کی کهم له یادگه‌دا درووست ده‌بیت، هۆکاری ئەمەش ئاسانە چونکه کاتیک ماوه‌ی فیزبوون ته‌واو ده‌بیت، مینشکمان کانی پنیوستی پینادیت که زانیارییه نوینه‌کان جیگیر و خەزنبکات، له‌گه‌ل یه‌ک ریکیان بخت به‌تایه‌تی ئەو بابەتانه‌ی که له کۆتایی ماوه‌که‌دا فیزبوون، چه‌ند خوله‌کینکی پینده‌جیت تا په‌بوه‌ندییه‌کی به‌و و به‌هیز له‌نیوان زانیارییه‌کاندا درووستبکات و کامل و ته‌واویان بکات، رینگه‌ بدات هه‌موو زانیارییه‌کان درکبکرین و مانا و واتایان پیندات.

ئەو دابه‌زینه‌ی که دوا‌ی که‌میک به‌رزبوونه‌وه‌ روویداوه زۆر خیرایه، دوا‌ی تینه‌رینی ۲۴ کاتژمیر له‌ ماوه‌یه‌کی فیزبوونی خیرادا لانی کهم ۸۰% زانیارییه‌ لاه‌کییه‌کان فه‌رامۆشده‌کرین، نابیت رینگه‌ بده‌ین دابه‌زینه‌که به‌م خیراییه‌ روویدات، ده‌توانین به‌ ریکا و ستراتیجی و ته‌کنیکی سه‌رکه‌وتوو ریکری بکه‌ن له‌وه‌ی که مینشکمان دووچاری ئەم حاله‌ته‌بیت.

ته‌کنیکه‌کانی یادگه - به‌دواداچوون و تیۆری

ئەگه‌ر به‌رنامه‌ریژییه‌کی ته‌واومان بۆ پینداچوونه‌وه‌مان هه‌بیت ده‌توانین ئەو هیلکارییه‌ی که له‌ شیوه‌ی ژماره ۲۳ خراوه‌روو بگۆزین و یادیه‌تانه‌وه‌ی بابەته‌کان له‌هه‌مان خالی جیگیری سه‌ره‌وه‌دا به‌هیلینه‌وه‌ که دوا‌ی ماوه‌ی فیزبوون وه‌رسانگرتوون، بۆ گه‌شتن به‌م ئامانج و ده‌ستکه‌وته ده‌بیت مۆدیل و شیوازیکی پینداچوونه‌وه‌ی به‌رنامه‌بۆداریژراو درووست بکه‌ین، هه‌ر پینداچوونه‌وه‌یه‌ک که ریک له‌ دوا‌ی پرۆسه‌ی فیزبووندا نه‌نجام

ده‌دریت به‌خیزی به‌میشماندا ده‌روات، بز نمونه ده‌بیت یه‌که‌مین
 پیناچوونه‌وه له‌ نزیکه‌ی (۱۰) خوله‌ک دوا‌ی ماوه‌یه‌کی فی‌ربوونی
 یه‌ک کاتزمیزی و بوماوه‌ی ۵ خوله‌ک نه‌نجام‌دریت. نه‌مکاره ده‌بیته
 هزی نه‌وه‌ی کاتیک پیناچوونه‌وه‌ی دووم نه‌نجام ده‌ده‌ین یادگه‌مان
 بوماوه‌ی زیاتر له‌یه‌ک رۆژ به‌به‌رزی به‌مینیتته‌وه و کاتیکی نزیکه‌ی ۲
 بز ۴ خوله‌کمان پیویست بیت. دوا‌ی نه‌م ماوه‌یه‌ ره‌نگه بوماوه‌ی
 نزیکه‌ی یه‌ک هه‌فته بابه‌ته‌که به‌ یادگه ده‌سپیردریت و
 پیناچوونه‌وه‌یه‌کی دوو خوله‌کی دیکه ده‌توانیت پرۆسه‌که ته‌واو
 بکات و دوا‌ی یه‌ک مانگ له‌ فی‌ربوونی بابه‌ته‌که درووست بیت.
 دوا‌ی نه‌م ماوه‌یه‌ زانیاریه‌کان له‌ یادگه‌دا بز کاتیکی زۆر به‌رز به
 جیگیری ده‌مینیتته‌وه. نه‌مه به‌و واتایه دیت کاتیک ژماره‌ی مۆبایلی
 تاییه‌تی که‌سیکی نزیکتان ده‌ناسن و پیویست به‌ نوسینه‌وه‌ی
 ناکات. هه‌میشه هه‌رکات بتانه‌ویت له‌ یادگه‌تان نه‌یهینته‌وه.
 یه‌که‌مین پیناچوونه‌وه، به‌تاییه‌تی نه‌گه‌ر بابه‌ته‌که‌تان
 یاداشتکردیت. ده‌بیت سه‌برکردنه‌وه‌یه‌کی ته‌واوه‌تی له
 یاداشته‌کانتان هه‌بیت بز کۆپیکردن و نو‌یکردنه‌وه‌ی دیدگاتان.
 دووم و سینیهم و چوارهم و تا کۆتایی. پیناچوونه‌وه‌کان زیاتر
 وه‌کو نه‌م وینه‌یه‌ی خواره‌وه‌یه‌ن. به‌بین گه‌رانه‌وه به‌ یاداشته
 کۆنه‌کان بتوانیت هه‌رشتیگ که‌ ده‌ته‌ویت به‌یهینته‌وه یاد و له‌سه‌ر
 کاغه‌ز بینوسن. ده‌بیت نه‌وه به‌راورد بکۆیت له‌گه‌ل یاداشته‌کانی
 کۆتایی و هه‌موو زانیاریه‌ زنده‌باره‌کان. نه‌م یاداشتانانه یه‌کیکن
 له‌ گرنگترین لایه‌نه‌کانی پیناچوونه‌وه‌یه‌کی گونجاو کاریگه‌ریه‌یه‌کی
 زۆری هه‌یه له‌سه‌ر هه‌موو لایه‌نه‌کانی فی‌ربوون، بیرکردنه‌وه و
 یادیه‌تانه‌وه هه‌یه‌تی. که‌سیک که‌ پیناچوونه‌وه ناکات به‌سه‌ر

تواناکانی بۇ پاراستنی زانیارییهکان، ئەو بابەتانهی که به تازەیی
فیزبووین فەرامۆشی دەکەین و هەرکاتیک که بمانەوێت بابەتیکی
نۆی فیزیی و دەردەکەوێت کاریکی زۆر سەختمان لە بەردەمدایە،
ئەنجامەکەیی ئەوەیە که زۆریک لە خەلکی نوای کوتایهاتی
تاقیکردنەوێت سەر تاسەرییهکان زۆر بە کەمی دووبارە پێداچوونەوێت
بە وانه و بابەتەکانیاندا دەکەنەوێت و بەزۆری ئەو کتیب و
تیانوسانەیی که وانهی تێدا دەخوێنن فری دەدەن یان دەیسوتینن.

شکست لە پێداچوونەوێت وەرکاتە زیانی هەیه بۇ یادگەمان کاتیک
ئیمە تەنها بە بەشیک لە زانیارییهکاندا بچیتەوێت و ئەوانی تر نادیده
بکرین، لە هەستی ناخوود ناگایماندا نامیتنەوێت و ناتوانریت سوودی
لێوێر بکریت بۇ ریکخستنی پەيوەندییه نوێیهکانی یادگەمان، چونکه
یادگە پرۆسەیهکە که لەسەر بنەمای پەيوەندیی و هاوڕایی
درووست دەبێت، تا بابەتی که مەتر لە (عەمبارکردنی یادگە) بوونی
هەبێت، ئەگەرینکی که مەتر بوونی هەیه که بابەتە نوێیهکان تێیدا
جیگیر و پەيوەست بکرین.

لایەنیکی تر ئەوەیە سوودەکانی پێداچوونەوێت زۆر زۆرە، هەرچی
زیاتر چوارچۆیهی کارایی زانیستان بپاریزن، زیاتر دەتوانن درکی
بکەن و بەکاری بهێنن، لە کاتی خوێندنەوێت قەبارەیی بەفراوێتی
زانین که لە بەردەستتاندا هەیه ئەو توانایە بە ئێو دەدات که زۆر
ئاسانتر زانیارییه نوێیهکان درک بکەن و هەر بەشیکیی نوێی لە
زانیارییه درککراو و کۆنترۆلکراوێت لە ناوهندی عەمباری
یادگەتاندا جیگیربکەن، ئەم پرۆسەیه زیاتر هاوشیوێت تۆپەلە
بەفری سەر شاخ وایه کاتیک بە خیراییهکی زیاتر دیتە خواریوێت و
بەدەوری خۆیدا دەخولیتەوێت زیاتر گەورەتر دەبیتەوێت و لە کوتاییدا
بەئەندازەیهکی فراوان بەردەوام دەبیت لەسەر جۆلهی خۆیی، ئەم

باوه ربه خۇبىوونە، كار و گوزەرائى ئىوۋە باشتر و سەرگە وتووتر دەكاتەوہ.

سىستەمە ئايبە تىببەكانى يادگە و چۇنىقتى بەھىز كىردى
 لىزەدا لىستىگ لە وشەكان لە كەنارى چەند ژمارە بەكدا ھاتوون،
 ھاوشىوۋە تىستى ژمارە بەك، ھەر دانە بەكىان بەكجار بخوئىننەوہ،
 ئەو وشانەى كە دەخوئىننەوہ بە كارتىك داپېزىش، ئامانجى
 سەرەكى تىستەكە ئەو بە يادتان بىتەوہ كە چى ژمارە بەك لەگەل
 وشەكاندا ھاتوون:

۵ فىرخوار	۴ گەلا
۸ پىنوس	۹ جلو بەرگ
۳ پشیلە	۱ مېز
۷ ئۆتۆمۆبىل	۶ پرتەقال
۲ پەر	۱۰ چەقۇز

ئىستانتانت تەماشاي لىستەكە مەكەن و وەلامى پرسىيارەكان
 بدەنەوہ.

تىستى ژمارە ۴ : وەلامەكان و سىستەمەكانى يادگە

لىزەدا ژمارەكان لە بەكەوہ بۇ دە ژمارەن، بە يارمەتى يادگەتان
 لە تەنىشتى ھەر ژمارە بەك ئەو وشە بەكى كە لەسەرەوہ لەگەلىدا
 بوو بىنوسن. ژمارەكان بەھەمان رىكخستى سەرەوہدا نەھاتوون و
 بەلكو پاش و پىنش كراون. دواى ئەو بەكى ئەو وشانەى كە بىرتان

هاته وه و نوسیتان له ته نیشتی ژماره کاندای ته ماشای لیسته که ی
 سه ره وه بگن و نمره راست به خوتان بدن.

۱ ۷

۵ ۴

۸ ۱۰

۹ ۲

۶ ۳

نمره: _____

سیسته مه کان

له سه رده می یونانی کونه وه تا نیستا، خه لکانیکی تاییه ت به هوی
 کاره سه رنجریکیشه کانی یادگه یانه وه نیمه یان خستوه ته ژیر
 کاریگه رییه وه. نه وان ده یانتوانی سه دان بابه تی جیاواز له سه ره تا وه
 بز کۆتایی زۆر به چاکی به پینه وه یادی خۆیان، میژوو و ژماره کان،
 پرووداو و ناوه کان، شوینه کان، ده یانتوانی کارگه لیکي ناوازه به
 یادگه و میشکیان نه جامبدن، نه و کارانه له نمونه ی جیگیرکردن
 و پاراستنی ته وای زانیارییه کانی بواره زانستییه کان و یان
 به یاده پنه وه ی هموو نه و زانیارییه ی که رۆژانه کۆیده که نه وه.
 له زۆریه ی کاته کاندای نه که سانه سوودیان له پرده نسپ و
 بنه مایه کی تاییه تی وه رگرتوه له جیگیرکردنی بابه ته کاندای که
 نه ویش پنی ده گوتریت به هیزکردنی یادگه. نه م بنه مایه به شینوه یه کی
 نه ریتی وه کو فیلیکی پوخت هه ژمار ده کرین و جیگای قبولی واقع
 نه بیون و به لام له م دوایانه دا تیروانین سه باره ت به وان گۆرانی
 به سه ردا هات، نه وانه وه کو شینوه گه لیک ده ناسیندترین که له

سهره تاوه میشک والیده که ن توانای نه وهی هه بیت تا بابته کان به
ناسانی و خیزایی فیربیت و دواتر دواي ماوهیه کی زور دریزتر به
سوود وهرگرتن له توانا سروشتیه کانی میشک نه وانه بهینتیه وه
یاد.

زانستی ئیستا سه بارهت به شیوازی کارایی میشک نیشانی
دهدات شه م به مایه له راستیدا زور په یوه سته به رینسا بنه ره تیه کانی
میشک وه. ناکامی سوود وهرگرتن له بنه رته ی به هیزکردنی یادگه
زوربوونی متمانه و ناوبانگی نه و بووه و نه وان له ئیستادا وه کو
نامرازیکی یارمه تیده ر زیاتر له پرۆسه ی گشتی فیربوون له زانکو و
خویندن گایه کاندای فیرده کرین. به هیزکردن و چالاکی کارایی یادگه
ده توانیت به ته و اوته ی به رچاو بیت و جوراوجوری ته کنیکه کاو زور
زورن.

له راستیدا له دهستیکی دهیه ی ۱۹۹۰ دا دامه زراوه ی
امیموزیاد) پینشپرکینی جیهانی بز یادگه، دامه زرا. له نه نجاسی
دامه زرادتی شه دامه زراوه یه، سنوره کانی دهرووناسی کلاسیک
له ناو چون، مه وداکانی تواناکانی میشک په رهیان سه ند و
ریکوردگه لیکنی ناوازه ی نوینیان هینایه بوون. ادومینیک ئوبراون) له
یه که مین پینشپرکینی جیهانی یادگه دا نه ک ته نها هه موو کارته کانی له
۴۲/۶ چرکه دا له بهر کرد به لکو له ۵۷ چرکه دا، ۱۰۰ ژماره ی دوانی
له گه ل نه وانه دا هینایه میشکدا! بز دهستیکردن ده بیت له چه ند
لاپه ره ی ئایینده دا نه و بیرۆکه سه ره کییه که ی که له پشتی شه
سیته مه وه هه یه بناسیتین و سیسته میکی ساده بز پاراستنی زیاتری
ده بابته که بخه یه روو. وا گریمانه بکه ن نه وه ی که ده بیت
بهینتیه وه یادتان نه و وشانه ی خواره وه یه:

۱ میز	۶ پرته قال
۲ پەر	۷ ئۆتۆمۈزبیل
۳ پشیلە	۸ پیتنوس
۴ گەلا	۹ جلوبەرگ
۵ قیرخواز	۱۰ چەقز

بۇ يادھيتانەۋەي ئەم وشانە. بەكاربردنى سىستەمىك كە سوۋدى بۇ وزەي پەيوەندىي و كۆكردنەۋەي زاننيارىيەكانى ھەبىت پىئويستە. بۇئەۋەي بتوانن وشەكان پەيوەست بگەن بە ژمارە راستەكەۋە. باشتىرىن سىستەم بۇ ئەم جۇرە بوارانە سىستەمى ژمارەي رىزكراۋە كە تىنبا ھەر ژمارەيەك وشەيەكى پەيوەستى بەخۇيەۋە ھەيە.

- ۱ يار (bun)
- ۲ چوو (shoe)
- ۳ سىئو (tree)
- ۴ بەھار (door)
- ۵ گەنج (hive)
- ۶ كەش (sticks)
- ۷ كەوت (heaven)
- ۸ تەشت (skate)
- ۹ دۇ (vine)
- ۱۰ دى (hen)

بە مەبەستى پاراستنى يەكەمىن لىستى وشەكان پىئويستە ئەۋانە بە رىسايەكىگونجاۋ پەيوەست بگەين بە وشە رىكخراۋ و رىتم

داره‌کانه‌وه که ریکی ژماره‌کان بن له خویندنه‌وه‌دا، نه‌که ر نه‌م کاره به سه‌رکه‌وتووی نه‌نجامدرا، وه‌لامی نه‌و پرسیاره‌ی که ده‌لئیت: چی وشه‌یه‌ک له‌گه‌ل ه (فایف) دا ریکه به شیوه‌یه‌کی ناخوود ناگایی وشه‌ی گه‌نج (هایف) دیته میشکماندا و له‌گه‌لیدا شیوه‌ی ریکخراو و هاوریتمی وشه‌که یادماندیته‌وه. (ته‌ماشای یه‌که‌مین وینه‌ی ره‌نگدار بکه‌ن، هه‌لبه‌ت نه‌م وینه‌یه بز وشه ئینگلیزی‌یه‌کانه له‌گه‌ل ژماره ئینگلیزی‌یه‌کان)

توانایی بیوتنه‌ی یادگه

خالیکی گرنگ له‌م ریسایه و هه‌موو یسته‌مه‌کانی تری یادگه نه‌وه‌یه که باوه‌رمان به‌خزمان هه‌بیت وشه‌ی ریکخراو و ریتمدار و نه‌و وشه‌یه‌ی که ده‌بیت جیگیر و هه‌فزبکرنیت به‌ته‌واوه‌تی و به‌شیوه‌یه‌کی بته‌و به‌یه‌که‌وه په‌یوه‌ست بکریز. بز نه‌نجامدانی نه‌م کاره ده‌بیت شیوه په‌یوه‌سته‌کان به‌یه‌که‌وه یه‌کیک یان زوریک له‌م یوارانه‌ی خواره‌وه‌ی تیندا بیت، یه‌که‌مین پیتیک که لینه‌وه ده‌سته‌واژه‌کان درووستده‌کریز که به ناسانی بتوانریت به‌پاریزیت و جیگیربکرنیت. (توانایی بیوتنه‌ی یادگه)

یه‌که‌م: به‌هیتزکردنی هه‌سته‌وه‌ره‌کانمان

مه‌به‌ست لئی ریکخستنی هزر و ناگاییه، نه‌و که‌سه‌انه‌ی که باشترین یادگه‌ی سروشتیان هه‌یه و له‌گه‌وره‌ترین زمانی یاده‌وه‌ری به‌هره وهرده‌گرن، هه‌سته‌وه‌ره ئیستسنائیه‌کانییان له ناگاییان په‌ره‌پیداوه و دواتر نه‌م ناگاییه‌یان به‌یه‌که‌وه ریکخستوه بز نه‌وه‌ی سوود له یادگه‌یان وهربگرن. له‌گه‌شه‌سه‌ندنی یادگه‌یاندای گه‌شتون به‌م نه‌نجامه‌ی که پنیوسته ناگایی له خزیاندا به شیوه‌یی

گه شه کردنی هسته کی و به شیوه یه کی ریکخراو په روه رده بکړین و
راهینانیاں بز بکړیت.

هسته و هره کان

(۱) بینین

(۲) بیستن

(۳) بز نکردنی

(۴) تام کردن

(۵) بهرگه وتن

(۶) هستی جوله له ماسولکه کان (ناگایی و گونجاندن له

جوله ی جهسته)

دووه: جوله

له هر شیوه یه کی به هیزکردنی یادگه دا جوله و بزاون
پانتاییه کی فراوان له شیمانه بز میشکمان غه راهه مدهکات، بزئه وه ی
په یوه ندیبیان له گه ل درووستبکات و له کوتاییدا بابه ته کان بهینیته وه
یاد، کاتیک ویته کان ده جولین بیانگه ن به سئ ره هه ند (بوعده اوه).

سینه م: نزیکایه تی

نه و شته ی که ده تانه ویت له بهری بکن و له یادتاندا بمینیته وه
له گه ل شتیکی تر دا نزیکایه تی بز درووستبکن، نه م بابه ته بز
فیربونی زمانی ئینگیزی و ناوی که سه کان و شویته کان زور
گرنگه تر ده توانیت نه و دهسته واژه یه ی که ئالوز و تازه یه به
میشکمان له گه ل دهسته واژه یه کی تر نزیک ی بکنه وه بزئه وه ی بیرتان
نه چپته وه. نمونه: لیوناردو دافینچی = قاچاغچی

چاره‌م: چيژ

همومان يادگه يه‌کي کامل و ته‌واومان له‌م ره‌ه‌نده هه‌يه،
که‌واته له‌کاتي له‌به‌رکردندا سوود له‌چيژ وه‌رگرن.

پنجه‌م: کاتنه و گه‌پ

له‌گه‌ل يادگه‌تاندا خۆش بگوزهرينن، تا زياتر بابته‌که خۆش و
سه‌رئجراکيش و پينکه‌نيناوي و نامز بيت به‌شيوه‌يه‌کي زۆر باشتتر له
يادگه‌تاندا ده‌ميتيته‌وه، (سالفادۆر دالي) وينه‌کيشينيکی سورياليستي
بوو، ده‌يگوت: (اوينه‌کاني من نه‌و وينانه‌ن که له‌لايه‌ن که‌سيکی
ناناساييه‌وه کيشراون، زۆريه‌ي کاته‌کان نه‌و وينانه يادگار ييه‌کاني
شه‌و و خه‌يال کاني رۆي تندا کيشراوه)

شه‌شه‌م: خه‌يال

نه‌نيشتاين گووتي: (خه‌يال له‌زانست گرنگتره، چونکه زانست
سنوورداره و له‌کاتيکدا خه‌يال ته‌واوي دونياي له‌ژير ده‌ستدایه،
ده‌بيته هۆي په‌ر سه‌ندنه‌ي پرۆسه‌يه‌ک و له‌دايک بوونه‌وه‌يه‌کي
دووباره به‌تيوريا ده‌دات)، هه‌رچي زياتر سوود له‌خه‌يال‌تان
وه‌ر بگرن يادگه‌تان به‌هيزتر ده‌بيته.

هه‌هه‌مه‌م: ژماره

ژماره پندان به‌شيوه‌يه‌کي ريکخراو، کارايي و کار يگه‌رييه‌کي
زياتر ده‌خاته‌سه‌ر يادگه.

هه شتەم: **هێما و نیشانه دانان**

مانا بەخشین بە بابەت و یواره بێمانا و سادەکان، ئەگەری یادەیتانەوه بێرنەچوونەوهی بابەتەکان زیاتر دەکات. ئێمە پێویستە لەکاتی خوێندنەوهدا مانا و واتا بۆ چەمک و بابەتەکان بدۆزینەوه و هێما و رەمزی تایبەتییان بۆ دابنێین.

نۆهەم: **رەنگ**

هەرکاتێک کە گونجاوه و لە هەر شوێنێکدا کە دەشیت سووود لە رەنگەکان ببینن، بۆئەوهی بێرژکەکانتان رەنگاورەنگتر و قەشەنگتر بێت، بەم کارەتان زیاتر لە یادگەتاندا دەبەیننەوه.

دەهەم: **رێکخستن و پلەبەپلەیی**

لەگەڵ بێنەماکانی تەردا، رێکخستن و ریزکردن و سیستماێکی دەتوانیت یارمەتی مێشکتان بەدات بۆ یادەیتانەوه، سووود وەرگرتنیکی فراوان لە رێکخستن و بەیەکدوواتن ئەو ئەگەرە بۆ ئێوه درووست دەکات چوارچێوەکانی یادگەتان بەرزتر بکەنەوه. بۆ نموونە ماتریس (چوارچێوەی بێرکاری و لۆژیکی مێشکتان) لە پەرسەندنی یادگەدا دەتوانیت زیاد لە ۱۰ هەزار بابەت جێگیر و پارێزراو بکات لە مێشکتا.

یازدەهەم: **وێنە و ئەرێنی**

یازدەهەم: **وێنە ئەرێنییەکان**

زۆربەی کاتەکان وێنە خۆش و ئەرێنییەکان باشتر دیتنەوه یادمان، چونکە ئەوان ئەم توانایە لە مێشکتا درووست دەکەن کە

بتانهوئیت به وینه که دا بچنه وه. وینهی تایبتهی نهریشی و ناپه سه ند ته نانه ته گهر زور بهی بنه ماکانی سه ره وهی تیدا بیت و یارمه تی له و بنه مایانهی سه ره وه وه ربگرین بژ یاد هیتانه وهی هیشتا میشکمان ریگری لیده کات. چونکه گه رانه وه بژ نه و وینه نه به کاریکی ناپه سه ندی ده زانیت و زوو ده په ویت له بیری بکات.

دوازه ده مه م : قولبونه وه و نوقمبوون

له هه موو وینه کاندای له نه اندازه و شیوه و دهنگ و رهنگیدا زیاده ره وهی بکن، بیبهنه قولای میشکخانه وه و نوقم و نغروئی بکن، بژنه وهی به باشترین شیوه بچه سپیت و دواتر چاکتر بیته وه یادتان.

سپسته می یادگه (ژماره - ریگخستن)

کاتیک که وینه کان دروستده کهن، نه وه کرنکه که وینه یه کی عه قلی زور رون له پیشی چاوه کانتاندا هه بیت. بژ گه یشتن به م شیوه یه، به زوری باشترین کار نه وه یه که چاوه کانتان دابخهن و وینه که بخنه میشکخانه، به یه کیک له و ۱۲ ریسایه ی سه ره وه به تایبته ههسته وه ره کان هه ول بدن ههستی پینکه ن و بیهیننه وه یاد. بژ نمونه سه باره ت به و خواردنه ی که دوینی خواردتان، بیریکه نه وه، چاوه کانتان دابخهن، سه رنجبدن چزن میشکخان ده په ویت بگه ریته وه بژ دوینی و هه ولده دات بیهیننه وه یاد و ده په ویت وینه ی خواردنه که دروست بکات.

بۇئەۋەي بابەتەكە زياتر روونىيىتەۋە رېگە بەن ژمارە ۱ بۇ ۱۰
لەگەل وشەكائىيان تىست بگەن كە ھەمان ۋەزن ۋ قافىيە ۋ رېتميان
ھەيە. (تېيىنى ئىمە لىزەدا وشە ۋ ژمارەكانمان بە ئىنگلىزى ھىناۋە
لەبەرئەۋەي لاندەين لە ئەمانەتى ۋەرگىرانى كىتەكە ۋ ھەرۋەھا
بۇئەۋەي بگونجىت لەگەل ئەۋ ۋىنەيەي كە نوسەر لە كۆتايىدا
دايىناۋە، بەلام ئىۋە دەتوانن بۇ زمانى كوردى يان ھەر زمانىكى تر
سوود لەم رېسا ۋ سىستەمە ۋەرگىرن)

ۋەن (bun) سەمون مېز (يەك - پارا)
خەيالى سەموتىكى گەرە بگەن (bun) كە لەسەر مېزىك
داىراۋە ۋ دەكەۋىتە خوارەۋە لەسەر مېزەكە، بۇن ۋ تامىكى خۇشى
بۇ دروست بگەن.

توۋ (shoe) پىلاۋ پەر (دو - چو)
خەيالى پىلاۋ (shoe) يىكى قەشەنگ بگەن كە لە لايەن
خۇشەۋىستەكەتەۋە بە ديارى بۇتان كېدارۋە ۋ زۆر ھەزتان
لىنەتى. بەلام پەرىكى تىدايە نايەلىت بىكەنە پىتەنەۋە ۋ پىتان ئازار
دەدات.

ترى (tree) دار پشیلە (سى - سئو)
خەيالى درەخت (tree) يىكى گەرە بگەن، پشیلەيەكى ھارۋەھاج
رۇشتۋەتە سەرى ۋ ئەمبەر ۋ ئەۋبەر دەكات.

فۆر (door) دەرگا گەلا (چوار - بەهار)

خەيال بکەن دەرگا (door) ی ژۆرەگەتان لەکاتی کردنەوه و داخستنییدا بەر گەلای دەرەختی مالهەتان دەگەویت و خشەخش دەکات.

فایف (hive) شانەى هەنگ فیرخواز (پینچ - گەنج)

خەيالی فیرخوازیك بکەن که لەسەر میزەگەى دانیشتووە و بە جلێکی تاییەت خزی داپۆشیوە و شانە هەنگەگە (hive) بە دەستیوێهەیه و دەتکیتە سەر زەوییهگە.

سکس (sticks) دار پرتەقال (شەش - کەش)

پرتەقالێکی گەرە وینا بکەن ئەوئەندەى میزەلانێکی مندالان گەرەیه و بە دار (sticks) یک چەند جارێک پیناندا کیشاوە و ئاوی پرتەقالەگەى لیدیته خوارەوه، تامیکی خۆشی هەیه.

سیتفن (heaven) ئاسمان ئۆتۆمبیل (هەوت - کەوت)

خەيال بکەن فیریشتهگان لەبری ئەوێ که لە ئاسمان (heaven) دابن لەسەر ئۆتۆمبیلەگەتان دانیشتوون خۆتان وینا بکەن خەریکی لێخۆرینی ئۆتۆمبیلن لە ئاسماندا.

ئەیت (skate) سکیت پینوس (هەشت - تەشت)

خەيال بکەن خەریکن یاری خلسکیتە (skate) دەگەن و گویتان لە دەنگی تاپەرەگانی سکیتە دەیت که هەندیک پینوسی

رهنگاورهنگتان پینوه کردووه و وینه‌یه‌کی زور جوانی بی
ده‌به‌خشیت.

ناین (vine) دارمیو جل (نو - دو)

دار ترینه‌ک (vine) بهیننه خه‌یالی خوتان که چه‌ندین جلی پینوه
هه‌لواسراوه و له‌گه‌ل ناراسته‌ی بابه‌که‌دا نه‌وانیش به‌ملاولادا دین و
ده‌چن.

تین (hen) مریشک یاری شه‌ترنج (ده - دی)

هه‌ر خۆشیتان!

نیستا له‌ لاپه‌ره‌ی دواتر هه‌موو نه‌و وشانه‌ی که دیته‌وه یادتان
بینوسن، به‌که‌میک هه‌ولدان ره‌نگه‌ بۆ چه‌ند جاریک بتوانین هه‌موو
(۱۰) وشه‌که بهینینه‌وه یادی خۆمان ته‌نانه‌ت نه‌گه‌ر سوود له
سیسته‌مینکی یه‌کسانیش وه‌رگرین، نه‌و وشانه‌ی که ده‌مانه‌وینت
به‌یادی بهینینه‌وه ده‌توانریت هه‌ر وه‌کو جل له‌ قولا‌ب ده‌ره‌بینین و
جلی دیکه‌ بخرینه‌ شیتی. نه‌و وشانه‌ی که ده‌بیته‌ هه‌میشه‌ له‌ می‌شکدا
بمینه‌وه و نه‌وانه‌ی که نه‌سته‌مه‌ له‌ یادی بکه‌ین، نه‌و وشه‌ قافییه‌دار
و به‌ ریتمانه‌ن.

به‌هه‌مانشپوه که پینشتریش ئاماژه‌مان بۆیان کرد رینسا و یاسا و
سیسته‌می زوری تریش هه‌ن که به‌هه‌مان نه‌ندازه‌ ئاسان ده‌توانریت
بهینینه‌ می‌شکمانه‌وه، به‌لام له‌م کتینه‌یه‌دا ته‌نھا ئاماژه‌مان به‌م
سیسته‌مه‌ کردووه (له‌ کوردیدا پینشتر بۆ فیزبوونی زمانی عه‌ره‌بی

سوود له قافییه‌ی شیعرى وەرده‌گیرا بۆنه‌وه‌ی خوێتەر به باشی
له‌بیری بمیڤیتیه‌وه‌ واتا وشه‌ عه‌ره‌بى و کوردییه‌ هاوو‌اتاکان ده‌کران
به‌ دیزیکى شیعرى سه‌ربه‌خۆا.

ئه‌و سیسته‌مانه‌ی که زۆر سوود به‌خشن سیسته‌مه
بئه‌ره‌تییه‌کانن که یارمه‌تى یادگه‌مان ده‌دات زیاده‌ له‌ هه‌زاران بابته
به‌ سیسته‌مى ژماره - قافییه‌ له‌ مینشکماندا جیگیر و هه‌قز بکه‌ین.
کللیکمان پنده‌دات بۆنه‌وه‌ی ژماره‌ و کات (به‌روارا) به‌په‌تینه‌وه‌ یادی
خۆمان. هه‌ندیک کات ناتوانین ناو و شیوه‌ی ئه‌و که‌سانه‌ به‌په‌تینه‌وه‌
یادمان که‌ بینیمان یان چاوپه‌یکه‌وتتمان له‌گه‌لیان ئه‌نجام داوین.
بۆنه‌مه‌ سیسته‌مى شیوه - ناو یارمه‌تیمان ده‌دات بۆ ناسینه‌وه‌یان،
بۆنه‌وه‌ی ئه‌م خوه‌ ناخۆش و به‌رده‌وامه‌ وازلیبه‌په‌تین.

لهمهی خواره و هدا وشه‌ی کللی قافییه‌دار بز سیسته‌می ژماره -
 قافییه که پیشتر بیتاندره بنوسن، له تهنیشتییه‌وه نهو وشانه
 بنوسن که له رووی قافییه و وهزنه‌وه لینه‌وه نزیکن.

وشه قافییه‌داره‌کان	وشه په‌یوه‌سته‌کان
_____ ۱	_____
_____ ۲	_____
_____ ۳	_____
_____ ۴	_____
_____ ۵	_____
_____ ۶	_____
_____ ۷	_____
_____ ۸	_____
_____ ۹	_____
_____ ۱۰	_____

نه‌رکینکی نه‌سته‌م

به‌هم‌مانشیه‌ی که درووستکردنی په‌یوه‌ندی و لیکدانه‌وه له‌م
 به‌شه‌یه‌دا فیزیوون، یادگه له سه‌ره‌تاوه پرۆسه‌یه‌کی هاوری و
 ناویته یان په‌یوه‌سته، که به‌شیککی فراوانی وابه‌سته‌یه به وشه‌ی
 کللی (بنه‌ره‌تی) و مانای کللییه‌وه که به‌شینوه‌یه‌کی گونجاو
 درووستکراون و شینوه‌یان نه‌خشیتندراوه. نه‌م ته‌کنیکانه‌ی

به‌هیزکردنی یادگه له راستیدا زۆر گرنگ و کاریگرن هه‌ندیک کات
ئوه‌نده به‌سه‌رکه‌وتووی کاره‌کان ئه‌نجام ده‌ده‌ن که باوه‌ربه‌خۆمان
ناکه‌ین. مامۆستایه‌ک ئه‌م سیسته‌مه‌ی له وانه‌یه‌کدا به‌سه‌ر فیرخوازه
١٤ سالانه‌کانیدا له سووید پیاده‌کرد. پێنانی گووت ده‌بیت ته‌واوی
هه‌ولتان ب‌خه‌نه‌گر تا ئه‌نده‌ی له تواناتاندا هه‌یه ناوی ته‌واوی
هه‌موو پایته‌خته‌کانی ولاتان خه‌فز و له‌به‌ریکه‌ن.

یه‌کێک له فیرخوازه‌کان کوریکێ هه‌رزه‌کار بوو که به‌ بیتاقه‌تی و
نائومیدیه‌وه هاته‌وه ب‌ز ماله‌وه و به‌ باوکی گووت ئه‌مه ئه‌رکینکی
قورس و ئه‌سته‌م و نادادپه‌روه‌رانه‌یه که مامۆستایه‌که‌یان پێی
راسپاردوون. باوکی کوره‌که که له خولی به‌هیزکردنی توانا عه‌ق‌لی
و هه‌زیه‌یه‌کاندا به‌شداری کردبوو. فیری کوره‌که‌ی کرد چۆن سوود
له ته‌کنیکه‌کانی یادگه‌ی وه‌رگرت. زۆر به‌ ئاسانی به‌سه‌ریدا زال
بیت.

دوو هه‌فته دواتر به‌ریبویه‌ری قوتابخانه په‌یوه‌ندی به‌ باوکی
کوره‌که‌وه کرد و داوی پۆزشی کرد که پێویسته هه‌والیکێ ناخۆش
له‌باره‌ی کوره‌که‌یه‌وه بدات. ئه‌ویش ئه‌وه بوو که کوره‌که‌ی له
تاقیکردنه‌وه‌کان قۆبیه‌ی کردووه. کاتیک باوکی کوره‌که‌ی داوی
رونکردنه‌وه‌ی زیاتری کرد. پێی گوتره‌که له تاقیکردنه‌وه‌ی
جوگرافی به‌رزترین نمره‌ی هه‌موو قوتابیه‌یه‌کان ١٢٢ بووه. له
کاتیکدا کوره‌که‌ی ئیوه نمره‌ی ته‌واوی به‌ده‌ست هیناوه و ٢٠٠ ی له
٢٠٠ هیناوه. ئه‌مه‌ش ئه‌وه ده‌رده‌خات که کوره‌که‌تان قۆبیه‌ی
کردووه.

داوی ئه‌وه کیشه‌که چاره‌سه‌ر بوو. کۆتایی چیرۆکه‌که زۆر
به‌چیزبوو. داوا له کوره‌که‌ی کرا سیمیناری تایبته‌ت ب‌ز هاو‌پۆله‌کانی

بكات و فئيريان بكات چۇن دەتوانن سوود لە يادگەيان وەربگرن و بەكارى بهينن.

بۇ پېشەوہ

ئەگەرچى بەشى يادگە تەواو بوو، بەلام سى بەشى ئايىندە كە سەيارەت بە وىتتە غەقلىيەكانە، بە تەواوتى پەيوەستە بە يادھيتانەوہ و يادگەوہ، دەبىت دووبارە پىداچوونەوہ بەم زانبيارىيانەى بەشەدا بگريتەوہ بۇ بابەتەكانى دواتریش.

یادداشت و داواکاری تایبہتی

به شی شه شهم

**وینه عه قلییه کان - دهروازه یهك بو
سروشستی وشه و بیر**

پیداچونه وه

- * راهیتان و گهران
- * وشه کلیلیه کان - یادگه و داهیتان
- * ماهیه تی چندلایه نهی وشه کان
- * وشه ی کلیلی - وینه عه قلییه کان له بهرام بهر یاداشته

ستاندارده کان

له م به شه یه دا ناشنای وینه عه قلییه کان ده بن، سیسته میک که
شینوازی سوود وه رگرتن له زمان، وشه کان، شینوه پیدان بز
به یادهیتانه وه، ههروه ها شینوازی بیرکردنه وه ی داهیتانه رانه و
چاره سه ری گرفته کان په ره پیده دات.

ع

راهینان و گهران

وا خه یال بکن ئیوه به به رده وامی کاتی خۆتان ته رخان ده کهن بۆ خویندنه وهی چیرۆکه کورته کان، لانی کهم رۆژی پینچ چیرۆکی کورت ده خویننه وه و زۆرجار یاداشتییان ده کهن بۆته وهی هیچ یه کیک له چیرۆکه کانتان بیرنه چیته وه. ههروهها وابزانن بۆ خۆ دلدنیاکردنه وه تان له وهی که لایه نه لاوه کیه کانی چیرۆکه کهش بیهته وه یادتان سوودتان له سیسته می به فایلکردنی کارته کان وه رگرتوه، بۆ هه ر چیرۆکیک کارتیک بۆ ناو نیشان و نوسه ر، کارتیکێ تر بۆ هه ر په ره گرافیک بهیننه پینچاوی خۆتان، له سه ر هه ر یه کیک له وانه وشه یان دهسته واژه ی سه ره کی یان نه واته ی که به پله ی دووهم گرنگییان هه یه بینوسن. وشه و دهسته واژه کللییه کان (سه ره کیه کان) ده توانریت یان به شیوه یه کی راسته وخۆ له چیرۆکه که وه ده ره بهیندرین یان وشه کانی ئیوه بن، چونکه شه وکات زۆر به چاکی کورته ی چیرۆکه که ده خه نه پروو.

ئیهستا خه یال بکن یه کیک له و چیرۆکانه، چیرۆکی کیوسا و هیباری به ره می نه ده بی (لافکادیز هیزن)ه، ئیوه کارتێ تاییه تان سه باره ت به ناو نیشانی چیرۆکه که و چیرۆک نوسه که تان ئاماده کردوه.

ئیهستا چیرۆکه که ی خواره وه بخویننه وه بۆ راهینان، وشه و دهسته واژه ی بیرهینه ره وه ی سه ره کی له بیرۆکه ی سه ره کی و لاوه کی په ره گرافی یه که م له و بۆشاییه ی که له لاپه ره کانی دواتردا بۆمان جیهنیشتون پر بکه نه وه.

کیوسا - هیباری

۱ - قه‌فزه‌که‌ی شو نزیکه‌ی دوو ئینجی ژاپونی به‌رز و یه‌ک ئینج و نیم دریزه: ده‌رگایه‌کی بچوکی ته‌خته‌یی له ناوه‌ندی‌کدا ده‌سوریت که به زه‌حه‌ت نوکی په‌نجه بچوکه‌که‌ی من تیندا جینده‌بیته‌وه، به‌لام شو بوشاییه‌کی زوری لهو قه‌فزه‌دا هه‌یه، سه‌ودایه‌ک بۆ رۆشتن، بازدان و بالگرته‌وه چونکه شو شه‌ونده بچوکه که ئیوه ده‌بیت زۆر به وردی ته‌ماشای ده‌وروبه‌ری تۆره قاوه‌یی ره‌نگیه‌که‌ی بکه‌ن بۆئه‌وه‌ی بتوانن بیینن، من هه‌میشه ده‌بوو چه‌ندین جار و ئه‌ویش به روناکیه‌کی پنیوسته‌وه به ده‌وری قه‌فزه‌که‌دا بخولامایه‌ته‌وه ئینجا بزانه له کوییه و دواتر شووم له کاتی پشودان له گۆشه‌یه‌کی سه‌ره‌وه‌ی قه‌فزه‌که‌دا یان له کاتی به‌رز و نزمبوونه‌وه و شه‌ولاولاکردندا ده‌بینی.

۲ - جرحه‌یه‌ک (گیانه‌به‌ریکی زۆر بچوکه وه‌کو کوله‌یه به‌لام لهو بچوکه‌تره جیره‌جیره ده‌کات) به‌هیننه‌پیش چاری خۆتان که شه‌نده‌ی مینشیکی ئاساییه، جوتیک شاخی پیوه‌یه زۆر به‌رزتره له جه‌سته‌ی و شه‌ونده رۆن و ئاشکران ته‌نانه‌ت کاتیک روناکیه‌کی پنیوستیش نییه ده‌توانن به‌باشی بیینن، کیوسا و هیباری (چه‌کاوه‌ک و چمه‌ن) ناوه ژاپونییه‌که‌ی شون، نرخی نزیکه‌ی ۱۲ سه‌نت ده‌بیت، ده‌توانین بلینن که نه‌م نرخی له نرخی هه‌مان کینشی ئالتون به‌رزتره، ۱۲ سه‌نت بۆ شتیک که وه‌کو مینشیک وایه.

۳ - رۆژانه ده‌خه‌ویت و ده‌چیته قولایی بیرکردنه‌وه‌وه جگه له‌وکاتانه نه‌بیت که سه‌رگه‌رمی پارچه باینجانیک یان جه‌باریکی تره که هه‌موو رۆژیک ده‌کریته ناو قه‌فزه‌که‌یه‌وه، پاککردنه‌وه و خۆراکپێدان تا ئاستیکی زۆر گرفت و ناره‌حه‌ته، شه‌گه‌ر بتانتوانیایه بیینن به خۆتان ده‌گوت شه‌مه زۆر پیکه‌نیناوی و گالته‌جارییه که

له‌بەر بونه‌وه‌ریکی ئه‌وه‌نده بچوک ئه‌و هه‌موو دهرده‌سه‌ری و سه‌رئیشه‌یه قبول بکه‌ن.

٤ - به‌لام هه‌میشه له‌گه‌ل خۆرئاوا بووندا، رۆحه ناکۆتا بچوکه‌که‌ی ئه‌و بیدار ده‌بویه‌وه: دواتر ژوره‌که که‌م که‌م پرده‌بوو له ئاوازیکی دل‌رفین و رۆحانی که شیرینییه‌کی بی ئه‌ندازه‌ی هه‌بوو. هه‌روه‌کو ده‌نگی ئالی چریکه و شه‌پۆلی نه‌رم و ناسک، به تاریکتر بوونی هه‌وا ده‌نگه‌که‌ی دلگیرتر ده‌بوو، هه‌ندیک کات ئه‌وه‌نده ده‌نگی به‌رز ده‌کرده‌وه که هه‌موو ماله‌که‌ی به زرنگانه‌وه‌یه‌کی به‌رز ده‌لراند‌ه‌وه و هه‌ندیک کاتیش ئه‌وه‌نده ده‌نگه‌که‌ی هیواش بوو که زرنگانه‌وه‌که‌ی که‌مترین ده‌نگی هه‌بوو.

چی ئه‌وکاتانه‌ی که ده‌نگی به‌رز بوو یان نزم تاییه‌تمه‌ندییه‌کی ره‌وانی ده‌پاراست که سه‌رسوره‌یتەر بوو، به درێژای شه‌و ئه‌و بونه‌وه‌ره بچوکه ئاوازی ده‌خویند، ته‌نها ئه‌و کاتانه ده‌وه‌ستا که ده‌نگی په‌رستگایه‌که رۆژه‌لاتنی نیشانده‌دا.

٥ - ئیستا ئه‌م ده‌نگه لاوازه ده‌نگی عیشه، عیشه‌یکی نارون که ناییرنیت و نه‌ناسراوه، هیچ که‌سێک له تاییه‌تمه‌ندی ئامادی و هه‌ا بونه‌وه‌یک ئاگادارنیه‌ و ئه‌و نه‌ناسراوه، ته‌نانه‌ت به‌ماله‌که‌یان له نه‌وه‌کانی رابردووش له ژبانی شه‌وانه‌ی کینگه‌کان و له به‌های بیوینه‌ی شیعر بیئاگان.

٦ - ئه‌وانه له هیلکه‌یه‌که‌وه هاتونه‌ته دهره‌وه که له گۆزه‌یه‌کی گلینه‌کراو و دوکانی فرۆشیاریکی میرووه‌کاندا بوون، داتر هه‌موو ته‌مه‌نیان له قه‌فه‌زێکدا به‌سه‌ر ده‌بن، به‌لام ئه‌و شیعر و ئاواز به‌شێوه‌یه‌ک ده‌خویننیت که سه‌دان ساله ده‌خویندریته‌وه، ئه‌وه‌نده بیویته بوو که به ئاسانی ده‌مانتوانی بایه‌خی هه‌موو نۆت و دهربرینیک درک بکه‌ین، هه‌لبه‌ت ئه‌و ئه‌م شتانه فێرنه‌کراو، کاتیک

که رۆحی ئەو لە درێژایی شەودا لە چیمەنەکانەوە هاوار دەکات،
ئاوازه‌که‌ی لە یادگه‌یه‌کی ریکخراو و قول و ناکوتا به‌شێوه‌یه‌ک
ده‌خوینیت تامی ژیان خۆشترده‌کات. دواتر ئەو ئاوازه‌ سه‌ولی
عیشق و مردنی بۆ ده‌هینیت، ئەو هه‌موو شتی‌ک له‌باره‌ی مردنه‌وه
فهرامۆش ده‌کات، ته‌نها عیشق دینیته‌ یاد و بۆ بوکینک ئاواز
ده‌خوینیت که هه‌رگیز نایات.

۷ - که‌واته‌ ئاره‌زووی ئەو به‌شێوه‌یه‌کی ناخوونداگا په‌یوه‌سته
په‌ رابردوو، ئەو له‌ بیده‌نگیدا ده‌گری و بانگی خواوه‌نده‌کان ده‌کات
بۆئه‌وه‌ی بیکه‌ریننه‌وه‌ بۆ رابردوو. مرۆفه‌ عاشقه‌کانیش بێ ناگایانه
هه‌مان ره‌فتار نه‌نجامده‌ده‌ن.

ئەوان خه‌یاله‌ پوچه‌کان وه‌کو ئایدیال ده‌بینن و له‌ لایه‌که‌وه
ئایدیاله‌که‌ی ئەوان سینه‌ریکی رووته‌ له‌ نه‌زموونیک که‌ له‌و شێوه‌وه
وه‌ریانگرتوه، وه‌همیک یادگه‌یه‌کی ریکخراو، بونه‌وه‌ره‌کانی ئەم
جیهانه‌ هه‌یچیان له‌وان ناچن. ره‌نگه‌ ته‌نانه‌ت توخمی درووستکه‌ری
ئەو ئایدیاله‌ بێ، یان ته‌نانه‌ت نیشانه‌که‌لێک له‌و شته‌ ئایدیاله‌، به‌لام
به‌هه‌رحال، داخوازی ئەو بونه‌وه‌ره‌ به‌جۆر شتی‌که‌ که‌ شه‌کوا و
گه‌یی له‌ودا بێ کاریگه‌ره‌.

۸ - ئەمانه‌ هه‌له‌ی من نییه‌، منیان ئاگادار کرده‌وه‌ که‌ ته‌گه‌ر ئەم
بونه‌وه‌ره‌ بیزار بکریت ئیتر ئاواز ناخوینیت و زۆر زوو ده‌مریت،
به‌لام شه‌وانیکی درێژ ئەم چریکه‌ خه‌مه‌نگیز و شیرین و بێ
وه‌لامانه‌ی مایه‌ی شه‌رمه‌زاری من و سه‌ره‌نجام ئەم بابه‌ته‌ بۆ من
مایه‌ی بیزاری و ره‌نج و عه‌زایی و یژدان بوو و هه‌ولمدا
بونه‌وه‌ریکی تری مینیه‌ی بۆ بکرم، له‌م وه‌رزهدا په‌یداکردنی شتی‌کی
وا زۆر سه‌خت بوو. ئیتر کیوسا و هه‌یباریه‌کی مینیه‌ و نیزی نه‌ بۆ
فرۆشتن نه‌بوون، فرۆشیاری ئەم بونه‌وه‌رانه‌ پیکه‌نی و گووتی

ا) و دهبیت له رۆژی بیسته می مانگی ههشته می مردبیت)) و ئیستا رۆژی دووه می مانگی دهیه مه. به لام فرۆشیاره که نهیده زانی من له ماله وه کوانتویه کی غازیم هیه و پله ی گه رمیه که یم کردووه ته سهرووی ۷۵ پله ی فه ره نهایت. هه ره نه مه ش وایکردووه بونه وه ره کی من هیشتا له کۆتاییه کانی مانگی یازده شدا ناواز بخوینیت و من هیوا خوازم ته و له ساردترین مانگه کانی سالی شدا به زیندووی بهیلمه وه. به هه رحال هاوته مه نه کانی ته و به نه گه ریکی زۆر ئیستا هه موویان مردوون، ناتوانم به هۆی ره زیلییه وه به ره لای بکه م بۆنه وه ی هاوبه شیک بۆخۆی بدۆزیته وه. ته نه ات نه گه ره نه ده ش چانس یاوه ری بیت بتوانیت له شه ری هه موو دوژمه کانی خۆی ده رباز بکات. دوژمانی وه کو میزوله کان، هه زار پینه کان، جالجالۆکه ترسناکه زه مینییه کان. به نه گه ریکی زۆر تا شه و به زیندووی نامینیته وه.

۹ - ئیواره ی رابردوو، له بیست و نۆه مین رۆژی مانگی یازدهیه م، کاتیک له سه ر میزه که دانیشتم هه ستیکی نامۆم لا دروست بوو: هه ستی خه لوه تیک له فه زادا، دواتر سه رنجمدا چه کاوه که که ی من به پێچه وانه وه ی عاده تی دوباره ی خۆی نه مجاره ئارام بوویه وه. به دوای قه قه زه ئارامه که یدا رۆشتم و بینیم له که ناری پارچه بچوکه باینجانه که دا لار بوه ته وه و مردووه، وا ده رده که وت سی و چوار رۆژ ده بیت هه چی نه خواردووه. به لام ته نها یه ک رۆژ بینش مردنی به شیوه یه کی سه یروسه مه ره ناوازی خویند منیش به شیوه یه کی گه مژانه وا خه یالم کرد که له هه موو رۆژه کانی تر چالاکتر و به و یقار تره. خویندکاره که ی من که ناوی

(ناکی) که عاشقی بونه وهره که بو، بهرده وام خواردنی پیندهدا،
 بهلام بریاریدا بوو بز کات بهسهر بردن بروات بز دینه که یان و
 نه رکی خزمه تکردنی بونه وهره که ی سپاردبوو به (هانای
 خزمه تکار، نه و ژنیکی دلسوز نه بوو، ده لیت فه راموشیم نه کردوو
 بهلام قهغه زه که ی هیچ خواردنیکی تیدا نه بوو و نه و ته نانه ت
 نه هاتیوو به میشکیشیدا که پارچه یه ک پیاز یان خیار بخاته جیگی
 باینجانه کونه که! ... من لپینچینه و هم له گهل هانا کرد و له کوتاییدا
 دانی نا به کاره نادر ووسته که ی، بهلام به داخه وه ئیتر موسیقا
 جادوو یه که ی له کار که وت، بیدهنگی ژووره که ی داپوشی بوو و
 ژووره که له گهل که رمایی غازه که دا هیشتا سارد و خاموشه.

۱۰ - که مزانه یه! ... کچیکی چاکم توره کرد نه ویش له بهر
 بونه وهریک که به نه ندازه ی دهنکه که نمیکه! له ناوچوی نه و ژیانه
 زور بچوکه که ی منی زیاتر له وه ی که بیرم ده کرده وه توشی
 سه رئیس هی کردم، هه لیه ت عاده تی بیر کرده وه له باره ی
 له ده ستدانی بونه وهریک، ته نانه ت نه وهنده ی جیرجیریک بیت، رهنگه
 به نه ندازه یه ک نابه جی دیار بیت، له کاتیکیشدا تازه ئیتر نه ومان
 له ده ست داییت، بهلام له گهل نه وه شدا له بیدهنگی شه وه
 نه فسوناوییه که دلگیره که ی نه وم هه ستپنکردبوو که په یامی ژیانیکی
 نویی پینه و په یه وهسته به ویست و ناره زوو ه خزوستانه که ی منه وه
 و نه ک خواست و ویستی خوداوه ند، نه م دهنکه به من ده لیت
 نه تومی روح له قهغه زه ی بچوکه و نه تومیکی روحی که له هه ناوی

منداب، همیشه په کیک بوون و قولی هه ناویان په کیکه ... و دواتر بیرم له و بونه وهره بچوکه کرده وه که به دریزایی شهوان و روژان برسی و تونون له کاتیکا بیری منی دهرده خه یال و روئیا په کی قوله وه. به لام شه و نازایانه تا کوتا هه ناسه ی ناوازی خوینده وه، کوتایه کی کاره ساتباری هه بوو شه و له برسیتیدا پینه کانی خوی خوار دیوو! داواده کهم خودا له گونا هه کانمان ببه خشیت به تایه تی گونا هه کانی هانای خزمه تگوزارا

۱۱ - به مپینه ش هینشتا ناتوانین بلین شه و رودا وهی ناواز خوینده وه که به سه شه بونه وهره دا هاتوو خراپترین شته، به لکو شه وهیه که له ناوی برسیتیدا پینه کانی بخوات. مرؤقه کان جیر جیر یکن که ده بیت دلیمان بخونه وه بونه وهی بتوانن ناواز بخینن.

و شه و دهسته واژه کللییه کان بز نایدیا سه ره کی و لاهه کییه کانی چیرؤکی کیوسا و هیبازی.

لاوه کی	سه ره کی	
_____	_____	په رگرافی په کهم
_____	_____	په رگرافی دووهم
_____	_____	په رگرافی سینه م
_____	_____	په رگرافی چواره م
_____	_____	په رگرافی پینجه م

له خواره وه نمونه په کهم له و شه و دهسته واژه کللییه کان ده بینن که له یاداشته کانی فیرخوازان وهر گیراون که پیشتر شه م راهینانه یان

نه نجام داوه، به کورتي ليکچوون و جياوازيه کاني نايدياکاني نه وان
له گه ل خوتاندا به راورد بکهن.

وشه و دهسته واژه کليبيه پيشنيارکراوه کان له لايه ن
فيرخوازانه وه.

په ره گرافي به کمه م سه ره کي	لاوه کي
قه قه زه که ي	دوو نيچي ژاپوني
دهرگاي دارين	ده سوريت
سه قفي توري ي	مه ودايه کي زور
بوته وه ريکي بچوک	دو زينه وه ي شوينه کان

په ره گرافي دووه م

چيرچيره ک	چه کاوه ک چيمه ن
نه ندازه ي زير	دوانزه سه نت
شاخ	يازار
کيوسا - هيباري	وه کو ميشوله

په ره گرافي سيټيم

خه وتن	خه ياري تازه
پاککرده وه ي خوراک بيدان	نيش و نازار
سه رقال بوون	بييرکرده وه
گه مژه	بچوک

په ره گرافى چواره م

چریکى نهرم	نهرم و بیدهنگ
مال	موسىقا
نهرم	زرنګانه وه
کاتى خورنواوا	روح
	بوون

په ره گرافى پینجه م

ژيان له شه ودا	عشق
فرؤشيارى ميشوله	عاشقانه
ګرنګى	ته پزلکه
عیشق و مهرګ	مردن

دواتر مامؤستايانى وانکه هيليان کيشا به ژير هر وشه يهک له
په ره گرافى کدا:

لاوهکى	سهرهکى	
دؤزينه وهى شوپنه کان	دهرګاى ته خته بى	په ره گرافى يه که م
بازار	پنوان به زير	په ره گرافى دووهم
ئيش و بازار	بیرکرده وه	په ره گرافى سنيهم
کاتى خورنواوا بوون	نهرم	په ره گرافى چواره م
ژيان له شه ودا	عیشق	په ره گرافى پینجه م

دواتر پرسىار له فيرخوازان کرا بؤچى نهم وشه و
دهسته واژانه يان له راهيتانى په ره گراف و دهقه که هه لېژاردن، وشه
و دهسته واژه کانى ترتان پشتګوى خست. وه لامه کان نزيکه ي نهمه ي

لای خواره وه بوو؛ وشه کان شیوه یه کی جوان و خه یالی، پیا مه لدان،
گونجاو، یادهینه ره وه و یادگاری، ... یوون.

له نیوان په نجا فیرخوازا دته نها یه ک فیرخواز درکی کرد که
بؤچی ماموستایان هم دهسته واژانه یان له دهقه که دا هه لېژارد؛
هه ندیک هه لېژیردراون له راهیتانی دهقه که دا گونجاو نه یون.

بؤنه وهی هوکاری هم کاره بزاتین پنیویسته بیر له کاتیک
بکه ینه وه که ماوه یه کی زور و سالانیکي زور به سر خویندنه وهی
چیرۆکه که دا تیپه ریوه، کاتیک که ده ته ویت دووباره ته ماشایی
یاداشته کان بکه یته وه بؤنه وهی دووباره بابه ته که بهینیته وه یاد،
خه یال بکن هه ندیک له هاوریکانتان بز کالته و خوشی رۇشتوون
هه ندیک له کارته کانی ناوینشانی هه ندیک له چیرۆکه کانیان
ده رهیتاوه و داوا له ئیوه ده که ن ناوینشان و ناوی نوسه ری
چیرۆکه کانیان بی بنیت. هیچ نایدیایه ک به میشککاندا ختوره ناکات
چونکه نازان کارته کان ناماژ به چی چیرۆکیک ده که ن و چونکه
ته نها ده بیت کارته کان بین و بیخویننه وه ئینجا وینه ی راستی
چیرۆکه کان بیته وه یادتان.

به و وشه کلیکیان هی که له سه ره وه نوسراون، رهنگه پنیویست
بکات به یاسایه کانی خواره وه نه وانه په یوه سبکه ییت به یه که وه؛
(دهرگای ته خته یی) دهسته واژه یه کی گشتییه که له گه ل دهسته واژه ی
(دۆزینه وهی شویته کان ادا دیت، پانتایی چیرۆکه که ره مزنامیز
دهکات، دوو وشه ی کلیلی دیکه (پنوان به زیر و بازار) سه لمیته ری
هم بابه ته یه و ناماژ دهکات به و بابه ته ی که نیشانی ده دات
کاریکی تاوانکارانه له ساتی رودانی دایه. سی وشه ی کلیلی دیکه
(بیرکردنه وه، نازار، نه رم) رهنگ نه و ویتایه لای ئیوه درووست
بکات که یه کیک له که سایه تییه کان، رهنگه پاله وان ی چیرۆکه که،

که وتووه ته ناو کیشه و دهرده سه ریبه وه و هر شه مهش بوته هزی شه وهی ریزه وی چیرۆکه که نالۆزی زیاتر به دواى خۆیدا دروستبکات. کاتیک (کاتی خۆرئاوا بوون) دیت که به شیوه یه کی بون گوزارشت دهکات له ساتیکی نالۆز و گوماناوی له چیرۆکه که نا، دوو وشه ی کلیکی کۆتایی اعیش و ژیان له شه ودا) ناماژه یه کی رۆمانسی و شه ویندارانه ی به هه موو په یوه ندیبه که دروستدهکات و ئیوه هاندهدات به خیرای ته وای وشه کلیبیه کانی تر بخویننه وه بژنه وهی بگن به تام و چیژی دریزده ی چیرۆکه! ئیوه چیرۆکی قه شهنگی نویتان دروستکردوه، به لام ته وای چیرۆکه سه ره کیبه که تان بیرنه هاتوه ته وه.

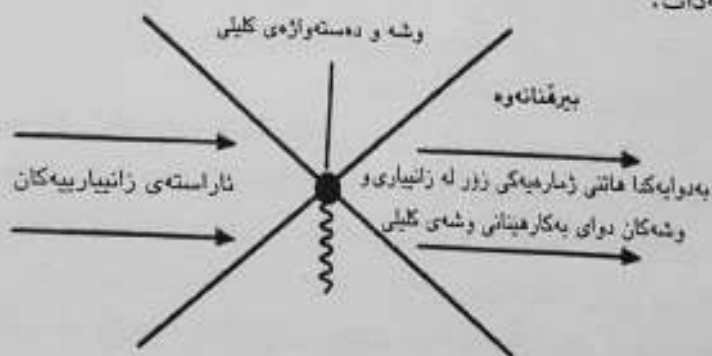
شه و شانیه ی که واده رده که وت زۆر باش بن به لام سه لمیندراوه که له مینشکدا نامینته وه، بژ روئکردنه وهی زیاتری شه مه پنیوسته قسه بکه ین له سه ر جیاوازیبه کانی نیوان وشه یاده ئته ره وه کلیبیه کان و وشه داهینه ره کلیبیه کان و ریسه یه ک که دواى قیه رپوونی ماوه یه کی کاتی زۆر هینشتا به کاریگرن، وشه یاده ئته ره وه باشه کان شه مانیه ی خواره وه ن:

لاوهکی	سه ره کی	
دوو ئینج ژاپۆنی	قه قه ز	په ره گرافی په که م
چه کاوه ک و چیمه ن	جیرجیر	په ره گرافی دووه م
خه یاری تازه	خه وتن	په ره گرافی سنیهم
به های عاشقانه	مۆسیقا	په ره گرافی چواره م
یادگه ی ریکخراو	ناواز	په ره گرافی پینجه م

تیگه یشتن له وهی بۆچی ئەم وشانه باشتر دیتنه وه یاد ده توانیت له سه ر بنه مای تیگه یشتنی رینسا و یاسه یه ک بیت که تیندا میشکی مرۆف شیکردنه وه و شرۆفه بۆ زانیارییه وه رگیراوه کان ده کات و لیکیا نده داته وه.

وشه کللییه کان - یادگه و داهینان

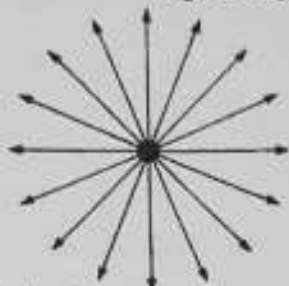
وشه و دهسته واژه یاد هینه ره وه کللییه کان شه و وشه و دهسته واژانه که له پانتاییه کی فراوان له وینه ی تاییه ت درووستده کن و کاتیک به کار ده هینترین هه مان وینه ده گوازه وه. له بارو دۆخیکا که به هۆی په ستردن و قهید و په نده کللییه زۆره کانه وه که مارۆدراوه، ده په ویت مانا ته واوه که ی له دهسته نه دات.

شینوه ی ژماره ۲۵ . هیلکارییه ک که وشه و دهسته واژه ی یاد هینه ره وه ی کللی نیشان ده دات.

وشه ی ناواژه و داهینه ر شه و وشه یه یه که زۆر به کاریگه ر و وینه درووستکه ر و یاد هینه ره وه یه، به لام به شینوه یه کی گشتی وشه گه لیک ی یاد هینه ره وه ی کللین، وشه گه لیک ی وه کو (گول، نامز،

سه‌سور هینره، ... تا ئاستیک سه‌سور هینهرن به لام به‌گشتی شتیکی نه‌وتومان بیرناخه‌نه‌وه.

شینه‌ی ژماره ۲۶. وشه یان ده‌سته‌واژیه‌کی داهینتیری سه‌ره‌کی کلیلی (چه‌مک)، که په‌یوه‌ندییه‌کی هه‌سه‌لایه‌ن و به‌رفراوان له هه‌موو ئاراسته‌کانه‌وه درووست ده‌کات و وینه‌یه‌کی گشتیتان پیده‌دات له باب‌ته‌که.

جیاواز له تیگه‌بشتنی جیاوازی نیوان وشه‌ی داهینتیران و یاده‌ینه‌ره‌وه. پێویسته له ماهیه‌ت و چیه‌تی خودی نه‌و وشه و عه‌قلیه‌ته که نه‌وانه به‌کارده‌هینت. تیگه‌بین.

ماهیه‌تی چه‌ند لایه‌نه وشه‌کان

واتای چه‌ند لایه‌نه نه‌وه‌یه که هه‌ر وشه‌یه‌ک وه‌کو ناوه‌ندیکی به‌چووکه که له‌سه‌ری قولابگه‌لینکی زۆر بچوک بوونیان هه‌یه، هه‌ر قولابیک ده‌توانیت بلکیته وشه‌یه‌کی تره‌وه بژ نه‌وه‌ی دوو وشه‌مان پیدات که جووت وشه‌یه‌کی نوێ درووستبکه‌ن و جیاوازییه‌کی واتایی بچوکیان هه‌بن. بژ نمونه وشه‌ی (چاکاه) ده‌توانیت به‌شینه‌یه‌کی ته‌واو جیاواز بلکیت به قولابی به دوو ده‌سته‌واژه‌ی اهلای وایه و نایابه جیگه‌ی په‌سه‌نده‌ا، ته‌ماشای دووه‌مین لاپه‌ره‌ی ره‌نگکراو بکه‌ن.

له‌گه‌ل ماهیه‌تی چه‌ند لایه‌نه‌ی وشه‌کانیشدا، مینشکی هه‌ر مرۆفیک له‌گه‌ل مرۆفیکی تردا جیاوازه، به‌هه‌مانشینه‌وه که له به‌شی

یہ کہ مدا باسماں لیوہ کرد ژمارہی ٹہو پھیوہندیانہی کہ میشکیک
دہتوانیت لہ خزیدا دروستیکات زور بن سنورہ، ہر وہا ژبانی
ہر مرؤفیک زور جیاوازہ لہ گہل خہلکانی تردا و تہانہت نہ گہر
دو مرؤف سوود لہ ٹہو موونیکی یہ کسان و ہر بگرن ہیشتا لہ دو
جیہانی جیاوازدان: اٹلیفا لہ ٹہو موونی لہ گہل (با، ادا) و ہکو
بہ شیکی پالہشتی ٹہو بہرہ و ہر دہ گریٹ و ہر وہا (با، ایش
بہ ہمان شیوہ.

بہ ہمان شیوہ ٹہو پھیوہندیانہی کہ ہر کہ سیک بڑ و شہکان
دروستی دہکات جیاوازہ لہ کہسانی تر، تہانہت و شہ یہ کی
سادہی و ہکو گہلا، کڑمہلیکی جیاواز لہ ویتہ بڑ ٹہو کہ سانہی کہ
دہیخوینتہوہ یان گوینان لیدہ بیت دروست دہکات، کہ سیک کہ
حہزی لہ رہنگی سہوزہ رہنگہ سہوزاییہ گشتیہ کہی گہ لایہکان
وینا بکات، کہ سیک کہ رہنگی قاوہی بہ لایہوہ جوان و
سہر تچراکیشہ، جوانی و ناسکی پایز، کہ سیک کہ لہ سہر درخت و
داروہ کہ و تووہتہ خواروہ و بہ سہختی بریندار بوہ، ہستی
ترس، و باخہوائیک کہ ہستی خزش دبتہوہ یادی کاتیک کہ
چیژی لہ تہا شاگردی گہ شہ کردنی درختہکان دہبینی و بیری
لہوہ دہ کردوہ دہ بیت گہلا و ہر بوہکان کڑیکاتہوہ و ہر وہا
چہ ندین نمونہی تر، ٹہم کارہ دہتوانیت ہمیشہ بہر دہوامی
ہہ بیت لہ کاتیکدا ہیشتا ناماژہ نہ کراوہ بہو ویتہ یہی کہ بہ بینینی
وشہی گہلا لہ میشکتاندا ختورہ دہکات.

تہک تہنا میشک سوود لہ رینسایہک لہ توانا ناوازہکانی بڑ
تیکہ یشتی ویتہ کہ سیہکان و ہر دہ گریٹ، بہ لگو ہموو میشکیک بہ
سروشٹی خزی داہبتہرہ و ریکخستنیکی بالای ہستہ کی ہہیہ،
میشک دہتوانیت چیرؤکہ قہ شہنگ و سہر گہ رمیہکان بؤخزی

درووستبکات، بهه‌مانشپوهی که نیمه شه و روژ له خه‌یال و بیرکردنه‌وه‌داین.

هۆکاری بوونی به‌ربه‌ست له توانای یادیه‌تانه‌وه و هه‌لبژاردنی وشه گشتیه‌کان له چیرۆکی کیوسا و هیباری، ئیستا ده‌توانین به‌باشی تییگه‌ین. کاتیک هه‌ریه‌ک له وشه و ده‌سته‌واژه چهند لایه‌نیه‌کان لیکنزیکه‌به‌نه‌وه، له راستیدا میشکمان به‌شپوه‌یه‌کی ناخوود ناگایانه قولابه په‌یوه‌سته‌کان هه‌لده‌بژیریت که روونتری ده‌کاته‌وه، وینایه‌کی چاکتر نیشاندهدات و هه‌ستیکی تاییه‌ت له شپوه‌دا درووست ده‌کات، له نه‌نجامدا میشک به‌ده‌وری ناوه‌ندی‌کدا ده‌خولیته‌وه که داهیته‌ره نه‌ک وشه یادیه‌ته‌ره‌وه‌کان.

وشه یادیه‌ته‌ره‌وه کللییه‌کان، میشک ناچار ده‌کات په‌یوه‌ندییه گونجاوه‌کان له ئاراسته و لایه‌نی درووستدا به‌ئینیه‌بون، شه توانایه‌ی پیده‌دات که به‌یگه‌رانه‌وه بز هه‌ر هۆکاریکی ناسراو که بیته هزی فه‌رامۆشکردنی بابته‌کان، دووباره چیرۆکه‌که بخولقینیت.

وشه‌ی کللی - وچه‌ه‌قلیه‌کان له به‌رامبه‌ر یاداشته ستاندارده‌کان

چارچپوهی سه‌ره‌کی یادگی مرؤف له‌م ماهیه‌ت و واتا کللییه‌وه درووستبووه، هه‌مانشپوه که ده‌رده‌که‌ویت شه پرۆسه‌یه زۆر ده‌قیق و وشه به وشه نییه، کاتیک مرؤفه‌کان کتیب ده‌خویننه‌وه یان شوینیک ده‌بینن وه‌سف و باسی لپوه ده‌که‌ن له راستیدا ده‌ستاگه‌ن به خویندنه‌وه‌ی یه‌کسه‌ری یادگه‌یان، شه‌وان باسیکی کورت له چه‌مه‌که کللییه‌کان ده‌خه‌نه‌روو که پینکه‌اتوه له که‌سایه‌تیه‌کان شوین و کات و رووداوه سه‌ره‌کییه‌گانه و لایه‌نه

لاوه‌کویه‌کان وه‌سفیکی زیاتر به‌چیرۆکه‌که‌ده‌ده‌ن. هه‌روه‌ها وشه‌ و ده‌سته‌واژه‌ کللییه‌کان چوارچێوه‌یه‌کی به‌رفراوانی له‌ ئه‌زموون و هه‌ستی له‌گه‌لدایه. بۆ نمونه‌ بیر له‌ چوارچێوه‌یه‌کی خه‌یال و ویناکردن بکه‌نه‌وه‌ کاتیک وشه‌ی (منداڵ) ده‌خویننه‌وه‌ چی دیت به‌ مینشکنا‌ندا.

چۆن قبولکردنی ئهم راستیه‌ سه‌باره‌ت به‌ یادیه‌نانه‌ره‌وه‌ کللییه‌کان له‌ روانگی ئیمه‌وه‌ ده‌رباره‌ی بونیادی یاداشتکردن کاریگه‌ری ده‌بیت؟

له‌وه‌ی که‌ ئیمه‌ عاده‌تیکی زۆرمان کردووه‌ به‌ وشه‌ گوشتاری و نوسینییه‌کان. به‌ هه‌له‌ وا خه‌یال ده‌که‌ین که‌ بونیادی ساکاری رسته‌ باشترین ریگایه‌ بۆ یادیه‌نانه‌وه‌ی وینا و ئایدیا زمانه‌وانیه‌کان، که‌واته‌ زۆربه‌ی فیزخ‌وازان و ته‌نانه‌ت ده‌رچوانی زانکۆش زۆرکات به‌شێوه‌یه‌کی ئه‌ده‌بی یاداشتی ده‌که‌ن که‌ هاوشێوه‌ی یاداشتکردنی خویندکارانه‌ کاتیک مامۆستایان دوا‌ی سه‌حدا‌نی وه‌لامه‌کانییان نمره‌یه‌کی باشییان پنده‌ده‌ن.

ئه‌و زانیاری و مه‌عریفه‌ نوییه‌ی ئیمه‌ سه‌باره‌ت به‌ واتا و یادیه‌نانه‌وه‌ کللییه‌کان نیشانی داوه‌ له‌م جۆره‌ یاداشته‌نا‌دا زیاده‌ له‌ ۹۰ له‌ سه‌دی وشه‌کان به‌ ئاسانی نایاته‌وه‌ یادمان، ئهم ژماره‌یه‌ به‌رزه‌ نیگه‌رانیکه‌ره‌، زۆر نیگه‌رانکه‌رت‌ر ده‌بیت کاتیت ته‌ماشایه‌کی زۆر ورد و ده‌قیق‌تر به‌ رسته‌ کورت‌کراوه‌ ستاندارده‌کان ده‌که‌ین:

۱ - کاته‌کان به‌ه‌ده‌ر ده‌درین له پیتاو جینگیرکردن و
خه‌زنکردنی نه‌و وشانه‌ی که به زحمه‌ت له یادگه‌ماندا ده‌میننه‌وه.
(به‌فیرۆدانی کاتی خه‌ملیندراو ۹۰ له سه‌ده)

۲ - نه‌وکاته‌ی که ته‌رخانده‌کریت بۆ خویندنه‌وه‌ی هه‌مان
وشه‌گه‌لی ناپیویست، (به‌فیرۆدانی کاتی خه‌ملیندراو ۹۰ له سه‌ده)

۳ - کاتیکی زۆر ته‌رخانده‌کریت بۆ تاوتوینی نه‌و وشانه‌ی که
یاده‌ینه‌وه‌یه‌کی کلیلین، چونکه به‌زۆری له‌گه‌ل هه‌چ هه‌یماه‌کدا
جیاوازیین و که‌واته له‌گه‌ل وشه‌کانی تردا ناویته ده‌بیته، به سه‌ختی
ده‌دۆزینه‌وه.

۴ - په‌یوه‌ندی نیوان وشه یاده‌ینه‌روهه کلیلیه‌کان، له‌گه‌ل نه‌و
وشانه‌ی که نه‌وان جیا‌ده‌کاته‌وه دوو‌چاری له‌ناو‌چونیان ده‌کات،
نیمه ده‌زانین یادگه‌ نیشی درووستکردنی په‌یوه‌ندییه له نیوان
وشه‌کان و بوونی وشه‌ی هه‌لقورینه‌ری تر ده‌بیته هۆی نه‌وه‌ی
په‌یوه‌ندییه‌که سست و لاوازیته‌وه.

۵ - وشه یاده‌ینه‌روهه کلیلیه‌کان، به‌هۆی وشه نیوه‌ندییه‌کانه‌وه
لینکه‌ترانین، دوا‌ی خویندنه‌وه‌ی یه‌ک وشه یان ده‌سته‌واژه‌یه‌ک
چه‌ند چرکه‌یه‌ک ده‌بات تا وشه و ده‌سته‌واژه‌یه‌کی تر ده‌خینینه‌وه.
تا زیاتر مه‌ودای کاتی له نیوان په‌یوه‌ندییه‌کاندا زۆرتر بیته،
چانسیکی که‌متر هه‌یه که په‌یوه‌ندییه‌کی گونجاو درووست بیته.

۶ - وشه یاده‌ینه‌روهه کلیلیه‌کان، له مه‌ودایه‌کی تایبته له
یه‌کتر قه‌رارایان گرتوه، هاوشیوه‌ی نه‌وه‌ی که سه‌باره‌ت به کات

خستمانه‌روو، مه‌ودای زور له نیوان وشه‌کاندا ده‌بیته‌هزی شه‌وی که چانسیکی که‌متر هه‌بیت که په‌یوه‌ندییه‌کی گونجاو درووست ده‌بیت.

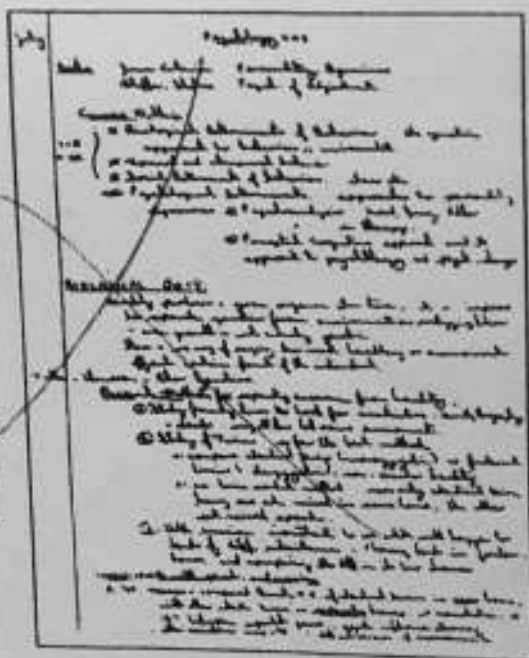
ناموژگاری ئیوه ده‌که‌م راهینان بکه‌ن له‌سه‌ر هه‌لبزاردنی شه‌و وشه و ده‌سه‌واژه یادیه‌تیره‌وه کللییه‌نه‌ی که له‌و یاداشته‌نه‌ی که پیشتر له‌کاتی خویندنه‌وه‌دا هه‌تان بووه. هه‌روه‌ها باشتر وایه وشه کللییه‌کانی شه‌م به‌شانه کورتبکه‌نه‌وه.

هه‌روه‌ها وشه یادیه‌تیره‌وه‌کان و وشه داهینه‌ره کللییه‌کان له‌ پرشنگی زانیارییه‌کان له‌ به‌شی یادگه بخویننه‌وه و لیکۆلینه‌وه و به‌وداچوونی بز بکه‌ن به‌تاییه‌تی شه‌و لایه‌نه‌ی که په‌یوه‌سته به‌ بنه‌ماکانی به‌هیزکردنی یادگه‌وه. به‌هه‌مان شیوه‌ی به‌شی یادگه ده‌توان له‌ پرشنگی زانیارییه‌کانی شه‌م به‌شه‌دا بکه‌ن به‌ هاوشیوه‌یه‌ک له‌ نیوان په‌یوه‌ندی و لیکچونه‌کانی نیوان سیسته‌مه‌کانی به‌هیزکردنی یادگه و واتا کللیی و داهینه‌ره‌کان.

کاتیگ یاداشته‌کان به‌شیوه‌ی وشه‌ی کللیین پیناچونه‌وه و دووباره به‌سه‌رداچونه‌وه‌ی شه‌وانه زور ناسانتره، چونکه کاتیگی که‌متر له‌ دووباره خویندنه‌وه‌ی بابته‌که به‌هه‌ده‌ر ده‌دن و یادیه‌تانه‌وه‌یه‌کی باشتر و کاملترتان بز درووست ده‌بیت. هه‌روه‌ها په‌یوه‌ندییه‌ لاوازه‌کانی به‌که‌م هه‌نگاو پترتر و ریکخراوه‌یی تر ده‌بیته‌وه.

له‌ کۆتاییدا په‌یوه‌ندی له‌ نیوان وشه‌کان و واتا یادیه‌تیره‌وه کللییه‌کان ده‌بیت هه‌میشه جه‌خت و پیناگیری لیکریته‌وه و نابیت له‌ بارودۆخه پنیوسته‌کاندا خۆمان به‌دوور بگرین له‌ ناماده‌کردنی لیست و هاوکیشه ساده‌کانی وشه کللییه‌کان.

وېته‌ی عه‌قلی کیوسا و هیباری

نمونه‌یه‌ک له ټیټینیه‌گانی
 خوځندگاریک که په شپو
 چاولیکه‌ری باش دهنر خیندریت

بۆ پېښه‌وه

له به‌شی دواتردا رېساکانی پېښکه‌وتن و گه‌ش‌ی په‌یوه‌ندی و
 مؤدیله‌کانی وش‌ی یادینه‌ره‌وه به‌شپوه‌یه‌کی زور گشتگیرتر و
 وردتر ده‌خه‌ینه‌رو و پرونی ده‌که‌ینه‌وه، نه‌م ته‌کنیکه پینده‌گوت‌ریت
 ویناکردنی عه‌قلی یان مینشکی.

یادداشت و داواکاری تایبہ تی

بهشی حهوتهم

وینه عهقلیهکان - یاسا سروشتیهکان

پیداچونهوه

- * راهیتان - گهشت له فهزا
- * میژووی دریژی گوفتار و چاپ
- * میشکی ئیوه و وینهگرتنی عهقلی
- * یاساکانی وینه عهقلیهکان

بهشی حهوت باس له ماهیهت و چیهتی ناراستههیلی میشکی ئیمه دهکات، بهلهبهرچاوگرتنی ئه و بابهته سوودهکانی وینا عهقلیهکان روندهکهینهوه.

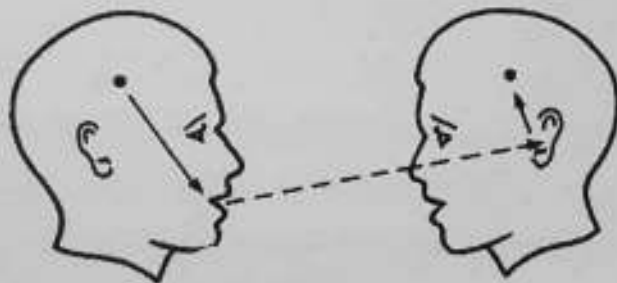
راهیتان - گهشت له فهزا (بۆشایی ناسمان)

گوفتاریکی نیو کاتژمیری سهبارهت به بابتهی گهشتکردن بز ناسمان لهسهه لاپههههی کاغهزیک بنوسن، ههه ئیستا کارهکهتان به تهواوکردنی ئهم پهههگرافه دهستپینکهه. ئهه کاتههی که بۆتان تهرخانکراوه دهییت ئهم گفتوگۆیه ئامادههکهه کهمتره له پینچ خولهکه، ئهوه گرنگ نییه کارهکهتان تهواوکردوهه یان نا، له کۆتایی

نهم به شده ا نماژه بهم راهینانه دهکین. بهه مانشیوه نهو کیشه و گرفتانهی که له درووستکردنی په یوهستی له گهل ریکخستنی فیکریدا له نهجامی نهم کاره دا نه زموونتان کردوه. نهو کیشانهی که رووبه رووت بوونه ته وه.

میژووی دریژی گوفتار و چاپ

له م چند ساله ی کوتاییدا، باوه پروابوو که عه قلی مرؤف وه کو راسته هیل یان هاوشیوه ی لیستکردن کاره کات. نهم باوه ره له سه ره تاوه درووستبوو چونکه جه ختیکی زور له سه ر دوو ته کتیکی سه ره کی په یوه ندیی کرابوو یه وه و اتا په یوه ندیی گوفتار و چاپکردن. ماهیبه تی کات و شوین بوه هژی نه وه ی گوفتار سنووردار ببیته وه. چونکه له یه ک ساتدا ده مانقوانی گویمان له وشه یه ک بیت یان بیلین. که واته گوفتار وه کو پرؤسه یه کی راسته هیل و هیلدار له ناو خه لکیدنا ناسیندرا. (شپوه ی ۲۸ ته ماشا بکن).

شپوه ی ژساره ۲۸. گوفتار به شپوه یه کی نه ریتی وه کو پرؤسه یه کی راسته هیل و هیلدار ده ناسریت.

برینت و چاپکردن تهنانهت هیشتا هیلدار تر دیته پیشچاو، نهک
تهنها که سه که ناچارده بیت وانه چاپکراوه کان به ریز و بهک له دوای
بهک بخوینین، به لکو لاپره چاپکراوه کان به شیوهی کژمه لیک هیل
دانراون.

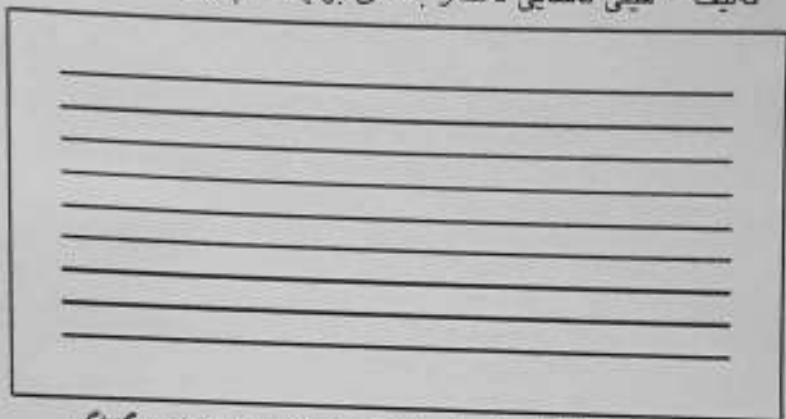
نهم جه ختکردنه وهی هیلییه له پرۆسه و کرداری نوسین و
یاداشتکردنی ناسایشدا ده بیزیت، هه موو فیرخووازان به شیوهیه که
فیرکراون که رسته و لیسته کان به شیوهیه کی ستوونی بنوسن.
زیاتر خویتهران به نه گهریکی زۆر ده قی گوفتاری نیو کاتژمیریان
به هه مان شیوهی که له شیوهی ۲۹ دا نیشاندراوه، به یه کیک له م
دوو ته کنیکه ناماده کردووه. قبولکردنی نه م شیوازی بیرکردنه وهیه
نه وهنده کۆن و نه ریتییه که هیشتا هه ولیکی که م بۆ ره دکردنه وه و
به ره پرچدانه وهی خراوده ته گهر. به هه رحال به لکه گه لیکی زۆر هه ن که
نیشانی دوه دن میشک چه ندین ره هه ند و فۆرمی هه یه و لاوازی
سه ره کی و بنه رتهی له بابه ته گوفتاری و نوسینه کییه کانداهه یه.
نه و به لکه یه ی که ده لیت میشک به هزی مۆزیله گوفتارییه کانه وه
به شیوهیه کی راسته هیل و هیلدار کار ده کات، ره دکراوته وه و
به هه مان شیوهی تیژیای ماهییه تی به بن مهرج و قهیدی تیسته کانی
IQ نه میش نه بوه جینگای ره زامه ندی ره خنه گران و هه ر زوو
به ره پرچ درایه وه. بنویسته نه وه بیتینه یاد وشه کان له که سیکه وه
بۆ که سیکی تر به شیوهیه کی راسته هیل ده گوازیته وه به لام خالی
سه ره کی نه مه نییه به لکو خالی سه ره کی نه و پرسپاره یه: چون

میشکیک که خه‌ریکی قسه‌کردن و میشکیک که قسه‌کان
وه‌رده‌گریت، به‌شینوه‌یه‌کی ناخوود ناگا له‌گه‌ل وشه‌کاندا په‌یوه‌ند
ده‌بن؟

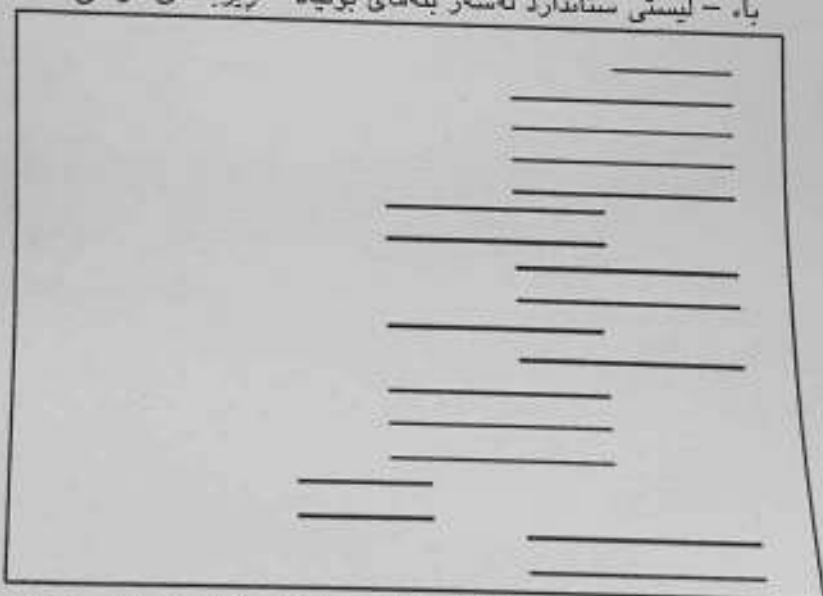
وه‌لامه‌که‌وه‌ نه‌وه‌یه‌ که ده‌توانین به‌ دلنیا‌یه‌وه‌ نه‌وه‌ بلین میشک
له‌گه‌ل وشه‌کاندا به‌شینوه‌ی لیست و راسته‌هیل په‌یوه‌ندی
تابه‌ستیت.

نُوه‌ ده‌توانن تم راستیه‌ به‌ بیر‌کردنه‌وه‌ له‌ شیوازی کارایی
پرۆسه‌ی بیر‌کردنه‌وه‌ی خۆتان له‌کاتی قسه‌کردن له‌گه‌ل خه‌لکیدا
بسه‌لمینن. سه‌رنجده‌ده‌ن که نه‌گه‌رچی ته‌نیا په‌ک هیل له‌ وشه‌کان
دینه‌سه‌ر زمان و ده‌گوترین، له‌کاتی گفتوگو‌کردن له‌گه‌ل خه‌لکانی
تردا پرۆسه‌یه‌کی دووباره‌بووه‌وه‌ و زۆر ئالۆز له‌ پزلیتبه‌ندی و
هه‌لبژاردن له‌ میشکدا درووست ده‌بیت. هه‌موو تۆره‌کانی وشه‌ و
نایدییاکان له‌گه‌ل په‌کدا هه‌ماهه‌نگ و ناویته‌ ده‌بن بۆنه‌وه‌ی واتایه‌کی
تایبته‌ بگوازنه‌وه‌ بز گویگر.

تالیف - هیلی ناسایی لهسه ر بنه‌مای بوئیاد - رسته

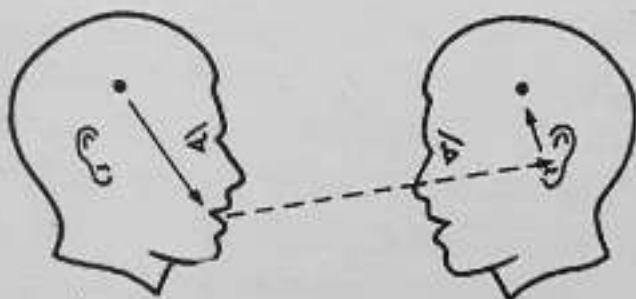

باء - لیستی ستاندارد لهسه ر بنه‌مای بوئیاد - ریزیه‌ندی گرنکی

شینه‌وی ژماره ۲۹ . شینه‌وی ستاندارده‌گانی یاداشته باشه‌کان یان ریزکراو .

به همان شیوهی ریکخستن گوینگر تنها لیستیکی دریز له وشه
 تبیینی ناکات، که که سیک وهکو ماکارونی هه لپانلوشینت، نه هر
 وشه یهک له گهل نهو دهقیدا که له دهویدایه کزده کاته وه و واتای
 پیده دات، هر له وکاته دایه که شیکردنه و واتا ددهات به ماهیه تی
 فره ره هندی وشه کان. شیکردنه وه و واتایهک که له لایهن بونیادی
 مؤدیلی زانیاریه کانی که سه که وه ده رچوه، له پاشاندا ده سنده کات
 به راقه و هه لیتجان و هه لسه نگاندن و هه ماداتان و ره خته له
 پرۆسه که.

شیوهی ژماره ۳۰. نهو توره په یوه هندییه که له میشکی مرؤفا هه یه، بز
 تیگه یشتنی شیوازی په یوه هندی وشه کان گرنگه و نهک ریزکردنیکی بهک
 له دوا یه یکی ساده ی وشه کان.

دهقی لاپه ره کانی ۱۱-۱۰۹ ته ماشابکه.

رهنگه هه ندیک کات سه رنجی نه وه تان دابیت که هه ندیک
 به شیوه یه کی له ناکاو کاردانه وه یه کی زور توندییان هه بیت بز نهو
 وشانه ی که نیوه وا هه ستان ده کرد زور ساده و بیواتان، نه وان
 به و شیوه یه کاردانه وه دنوینن چونکه نهو په یوه هندیانه ی که نه وان
 له م وشانه هه له ینجانی بز ده کن زور جیاوازه له بز چونی نیوه.
 زانیی نیه راستیه یارمه تی نیوه ددهات که پرونتر تیگه کن له
 ماهیه تی گفتوگۆ، نه گونجاندن و هه له لیکتیگه شتن.

نهو به لگه یه ی که بز چاپکردن خرایه پروو، به لگه یه کی لاوازه. له گهل نه وه ی که نیمه وا فیرکراوین هموو یه که زانیارییه کان یه ک له دوا ی یه ک بخویتین و نهو زانیارییانه به شیوه ی راسته هیل خراونه ته پروو و نیمه ش ده بیت نهو زانیارییانه به شیوه یه کی راسته هیل و یه ک له دوا ی یه ک به ریزکراوی بنوسین و یاداشتیان بکه ین، به لام خسته پرووی زانیارییه کان به شیوه ی خه تنکی ریزکراو و راسته هیل هیچ پیویست نییه و زورکاتیش وه کو خالیکی لاواز ته ماشاده کريت.

مینشکی نیمه به ته واوه تی نهو توانا و دهسه لاتهی هه به زانیارییه کان وه ربگریت که هیلداریش نین، له زیانی روزانه دا میشک هم کاره نه انجام دهدات، هموو نهو شتانه ی که له دوروبه زمانن و تینیبی و سه رنجی هموو فزرم و شیوه جیاوازه کانی ناراسته هیل دهدات و لینیانته دگات وه کو دیمه نه کان، وینه کان، هیلکاری و نه خشه کان و دهیان شتی دیکه ش.

له کز مه لگای نیمه دا زیاتر جهخت له سه ر زانیارییه راسته هیلییه کان ده کريت وه گرنگی به م لایه نه دهریت، تاییه تمه ندی ناراسته هیلی مینشکی نیوه له لایه ن تو یژینه وه کانی نه م دوا یانه وه له بواره کانی دهروونناسی، بایولژی، فیزیولژی، بایوکیمیکه وه پشتر استکراونه ته وه، هموو بواره زانستییه کان که به شیوه یه کی بابه تی و نه کادیمی تو یژینه وه یان نه انجام داروه گه شتوون به کز مه لیک ده ره نجامی گرنگ و له وانه ش سه باره ت به میشک باوه ریان وایه نه ک ته نها راسته هیل نییه، به لکو به ته واوه تی نالوز و پینچاوپنچ و به یه که وه گریندراون و هموو تو یژینه وه کانی پینشووتر ره دده که نه وه.

میشگی نئوه و وینه گرتنی عه قلی

ئه گهر قه رار وایت میشک به ریسایه کی کاریگرتتر په یوه ندیی دروست بکات له گهل زانیارییه کاندایا. ده بیت زانیارییه کان به شیوه یک ریگبخرین تا ناستی گونجاو به ناسانی له وینا جیگیر بین. ده توانین بگهین به و دهره نجامه ی که ئه گهر میشک له سه ره تا وه له گهل و اتا و چه مکه کللییه کاندایا به ریسایه کی هه ماهه نگ و په یوه ست کار بکن. یاداشت و په یوه ندیی وشه کانی ئینه ده بیت له زۆره ی بواره کاندایا له گهل ئه و ریسایه دایا ریگبخریت له بری ئه وه ی له راسته هیلئیه نه ریتیدا قه رار بگرت.

باشتر وایه له بری ده ستپیکردن له سه ره وه ی لاپه ره که وه و خویندنه وه ی رسته کان و لیسته کان. له ناوه راسته وه به ئایده و بیرۆکه ی سه ره کی ده ستپیکردن و سوود له ئایده و بیرۆکه ناوه ند و کاکله و ده ورو به ریه کان وه ریگرن و به هه مان شیوه ی که پیشتر باسما ن لیوه کردلق و پۆپ و قولابی بز دروست بکن.

۱ - کاتیک ئایده ی سه ره کی له ناوه ندایه پیناسه یه کی رونتر

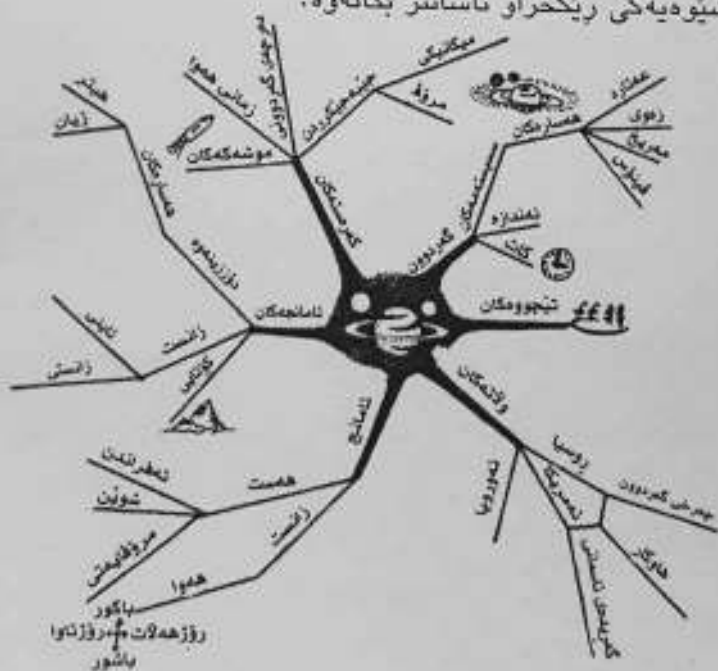
پیشانده دات.

۲ - گرنگی ریژه یی هه ر ئایده یه ک ناسانتر ده خیته روو. ئایده گرنکه کان نزیکن له ناوه ندوه و ئه و ئایدانه ی که گرنگییه که بیان که مته ده چنه سوچ و گۆشه و که ناره کان.

۳ - په یوه ندیی له نیوان چه مک و اتا کللییه کاندایا به خزی نزیکایه تیانه وه به ته واوه تی ده توانریت دیار بیکرت.

۴ - له نه نجامی ئه وه ی سه ره وه دایا. یاد هیتانه وه و پیندا چونه وه کاریگرتتر و خیزاتر ده بیته وه.

- ۵ - ماهیبه‌تی ئەم بوونیاده ئەو توانایه‌مان پێده‌دات به‌بێ ئەوه‌ی وشه‌کان به‌شێوه‌یه‌کی ئاریکخراو ب‌س‌رێنه‌وه یان کاتیکی زۆر به‌هه‌در ب‌ده‌ن، زانیارییه‌ نوێیه‌کان له‌سه‌ر وینه‌عه‌قلیه‌که‌ زیاد ب‌بن.
- ۶ - وینه‌ی عه‌ق‌لی هه‌موو م‌رۆقه‌کان جیاوازن له‌یه‌کت‌ری و هه‌یج م‌رۆفیک له‌وی تر ناچیت، ئەم باب‌ه‌ته‌ زۆر گرنگه‌ ناگادارین.
- ۷ - له‌ ب‌واره‌ گرنگ و داهینه‌رانه‌کانی ت‌ر‌دا وه‌کو (نوسینه‌ی راپۆرت و توێژینه‌وه‌ی زانستی، ...)، ماهیبه‌تی کراوه‌ و ب‌یسنووری وینه‌که‌، ئەو توانایه‌ نه‌دات به‌ م‌یشک که‌ په‌یوه‌ندییه‌ نوێیه‌کان به‌شێوه‌یه‌کی ریکخراو ئاسانتر ب‌کاته‌وه‌.

شێوه‌ی ژماره ۲۱. پێشگیری ده‌سپینکی هزر له‌ باره‌ی ناوه‌ندی ده‌روونه‌وه‌.

سه بارهت بهم خالانه و بهتاییهتی بابتهتی کوتایی ئیستا ده بیت
راهیتانیکی هاوشیوهی گفتوگوزکردن دهر بارهی گه شتکردن بؤ
بؤشایی ئاسمان نه انجام بدن، که له سه رهتایی ئه م به شه دا
باسمانکرد، به لام نه مجاره یان له بری ریسا راسته هیلپیه کان سوود
له وینه عه قلییه کان وهریگرن، پیره وی له یاسایه کانی وینه
عه قلییه کان بکن.

یاساکانی وینه عه قلییه کان

۱ - به یهک شیوهی رهنگراو له ناوهنده وه دهستیپیکه ن.

به زۆری شیوه (وینا) به نه اندازهی هزاران وشه بایه خی ههیه و
له کاتیکیا به شیوهیهکی زۆر سه رنجراکیش یادگه مان به رزتر
دهکاته وه، نه بیت به هاندهرتان بؤنه وهی مینشکیکی چالاکتران
هه بیت. کاغهزه که له جیگه یهکی گونجاودا دابنن.

۲ - دیمه نیک له وینهی عه قلتان

ههروه کو ژماره یهک و به مه بهستی گه شه کردنی ته وای کارایی
چینه کانی مۆخی مینشک، سه رنجی چاوتان سه ر بابته تیک داگرن و
یارمه تی یادگه تان بدن.

۳ - ده بیت وشه کان بنوسرین

نه گه ر بمانه ویت دووباره ده قیک (په ره گرافیک) بخوینینه وه،
وشه نوسراوه کان رونتر و ئاساتر ده بنه وه و تینگه یشتن و درکیکی
باشترمان پنده دات، نه و کاته دیاریکراوهی که ته رخانده کریت بؤ
نوسینی وشه کان ده بیته هۆی نه وهی له کاتی پینداچونه وه دا ریگری
بکات له کات به هه دهردان.

۴ - ده بیت وشه نوسراوه کان له سه ر هیلبن و ده بیت هه ر هیلنیک

په یوه ست بکریت به هیله کانی تره وه.

ئەمە دەپت ئەو زامىنكات كە وىنەى عەقلى بوئىدلىكى سەرەكى
هەيە.

۵ - وشەكان دەپت (تاكابن، بۇ نمونە يەك وشە لە يەك
مىلدا

ئەم كارە دەپتە ھۆى ئەوھى ھەر وشەيەك قولابگەلىكى زۆرى
ھەپت، چونكە دەپت بۇ ياداشتىردن، ئازادىي و نەرمى و
سازانىكى زياترمان ھەپت.

۶ - لە وىنەى عەقلىدا دەپت سوود لە رەنگەكان وەرىگرىن
چونكە ئەوانە يادگە بەھىز دەكەن، چاوەكان ماندوو ناكەن و
دەپتە ھۆى گەشەكردى كارايى درووستى چىنەكانى مۇخى
مىشك.

۷ - لە ھەولە داھىنەرەكانتان دەپت تا ئاستى توانا ئەم جۆرە
عەقلە ئازاد و رەھا بكرىن
ھەر خەيالىك سەبارەت بە شوپىنك كە دەپت شتەكان برون يان
ئەوھى ئەوانە لە وىنەى عەقلىدا بن يان تا، پروسەكە سست و لاواز
دەكات.

ئامانجى سەرەكى ئەوھى كە مىشكتان ھەموو ئەو شتە
بەپىننەتەوھ يادى كە پەيوەندىي بە ئايدەى ناوەندەوھ ھەيە، چونكە
درووستبوونى ئايدەكان لە مىشكدا زۆر خىراترە لە نوسىنى ئەوانە،
ناپىت ھىچ وەستانىك رووبدات، ئەگەر وەستان رووبدات ئەوكاتە
خۇتان سەرنج دەدەن كە پىنوسەكە چۆن لەسەر كاغەزەكە
دەلەرزىت. ھەركاتىك دووچارى ئەم حالەتە بوون بگەرىتە دواوھ و
دووبارە دەستپىكەنەوھ.

تیگه رانی ریزکردن و ریکخستییان نه بن. چونکه زوربهی کات
نه م ریکخستن و پله به ندیبه خوی دروست ده بیت، نه گه ر بوونی
نه بوو ده توانن له کوتای راهیتانه که با یابه ته کان ریکبخن.

به هه مانشیوهی که رونمان کرده وه ده توانین درکی نه وه بکه بین که
سوود له وینهی عقلی ده گیردریت بوئه وهی هه موو خه وشیه کانی
یاداشتکردنی ستانداره که که له کوتایی به شی شه شه مدا باسما
لیوه کردن نه میتیت.

له خواره وه سوود له یاسای وینه سازی عقلی وه ربگرن
بوئه وهی نه و ریسایه ی که خستمانه روو وینه یه کی عقلی تاییه ت به
گوفتاری خوتانی پی ناماده بکن.

هه ر ئیستا ده ستپنیکه ن.

ناماده یی کلیشه ی عقلی ده رباره ی (خوتان)

نه گه رچی پنده چیت نه م هه وله سه ره تاییه بؤ ناماده کردن وینه
که میک نااسایی بیته پینشچاو. به دلنسیایی وه تیگه شتون که نه م
راهیتانه که میک جیاوازتره له راهیتانی یه که م و گرفته کانیمطیان
به زوری جیاوازن له یه کدی.

دیسپلین	ریکخستن
بهردهوامی	دابہشکردنی کات
دهستپیک	چه تکردهوه له سەر ئایدهکان
کۆتای	ریگری عهقلی

ئەم کێشه و گرفتانه درووستدهبن، چونکه خەلکی هەولدهدهن ناوینیشانی بەشەکان و ئایده سەرەکییەکان یەک لە دواى یەک هەلبژێرن و هەولیش دەدریت لە کاتی کارهکهدا ئەوانه ریک و ریزبکات، ئەوان هەولی ئەوه ددهن که بونیادی گوفتار ریکبخەن بەبێ ئەوهی هەموو زانیارییه پیشکەشکراوهکان بەکاربهێنن، ئەم کاره بەناچاری دەبێتە هۆی درووستبوونی ئەو سەرگەردانی و گرفتانهی که ناماژەمان بۆی کرد. زانیارییه نوێیهکان که دواى بابەتە یەکەمییهکهوه دین رەنگ بەشێوهیهکی لە ناکاو تیروانین سەبارەت بە هەموو بابەتەکه بگۆرن، ئەم جۆره روداوانه بەشێوهیهکی راستەهیل تیکەلی و پیکەلی و ئالۆزی درووستدەکات. لە کاتیکدا لە شێوهی وینەى عهقلیدا تەنها بەشیکه له پرۆسه گشتییەکه و دەتوانیت بەشێوهیهکی گونجاو و جیگیر ئەوانه کۆنترۆل بکات.

لاوازییهکی تری شیوازی راستەهیل و لیستی ئەوهیه که ریساکەى پێچهوانەى ریسای مینشکە، هەر کاتیک بیر لە ئایدهیهک دهکەینهوه یهکسەر لیستی دهکات و کاتیک ئایدهیهکی تر عهقل و بیرکردنهوهی ئیتمه سەرقال دهکات بابەتی پێشووتر فەرامۆش و لهبیردهکەین. ئەمە بهو واتایهیه که کاتیک مینشک له تاوتووبی

نایدیه کی نوئیدایه، هموو نه گره چه ندره هندیه کان اچند
لایه نه کان) و په یوه ندیی وشه کان له ناو ده چن و نازاد ده بن.
له گه ل شیوه ی وینه ی عقلی هر نایدیه ک وه کو نه گه ریکی
کراوه نازاد ده بیت بونه وه ی وینه که به شیوه یه کی سروشتی و
فراوان گه شه بکات نه ک نه وه ی که سه رکوت و خاپوور بیت.
ره نگه بیریکه نه وه که باشتر وایه هه وله کانتان به راورد بکه ن به
هه وله کانی سی فیرخوازی دیکه، بونه م به بسته نیمه سی
نمونه مان له خواره وه خستووه ته پروو.

نمونه ی به که م: نوسینیکی ناسایی کوریکی ۱۴ سالانه، کوریک
که به شیوه یه کی سروشتی زرنگ دیاره، به لام ناریکخراو و له روی
عقلیه وه ناریک و پیکه، نه م نمونه ی نوسینی راسته هیلیه نه و
باشترین یاداشت نشان دهدات و به شیوه یه کی دیار روونی
ده کاته وه که بزچی به مشیوه یه رافه و وه سفکراوه، وینه ی عقلی
نینگیزی که تنیدا پینج خوله ک ته واو کراوه، به زوری به شیوه یه کی
ته واوه تی پیچه وانه ی نه مه نیشاندهدات و پیمان ده لیت که نیمه
به زوری کاتیک داوا له و ده که یین به سوود وه رگرتن له ریسیایه کی
تاییه ت خوی دهریخات، تیروانینیکی تادرووستمان بزی ده بیت.

نمونه ی دووم: وینه ی عقلی کوریکه که دووچار له
تاقیکردنه وه ی نابووری دهرنه چووه و ماموستایه که ی باوهری وایه
نه م خویندکاره کیشه و گرفتیکی نالوزی هه یه له بیرکردنه وهدا و
ناتوانیت به ناسانی بابه ته کان فیربیت و زانیارییه کی زور که می
له سه ر بابه ته کان هه یه، هه روه ها وینه ی عقلی که له پینج خوله کدا
ناماده کراوه، شتیکی دیکه نیشاندهدات.

نمونه‌ی سینه‌م: وینه‌یه‌کی عه‌قلیه له‌لایه‌ن کچیکی فیرخوازی
قوئاغی ناوه‌ندییه، که له بیرکاریدا نمره‌یه‌کی بالای به‌ده‌ست هیناوه،
کاتیک ئەم وینه‌یه خرایه به‌رده‌ستی پرۆفیسۆریکی بیرکاری،
پرۆفیسۆره‌که گوتی ئەم وینه‌یه له‌لایه‌ن خویندکاریکی زۆر زیره‌کی
زانکۆوه کیشراوه و لانی که‌م دوو رۆژی بردووه تا وینه‌که‌ی
کیشاره، له راستیدا که‌که‌ ته‌ن‌ها بیست خوله‌کی خایاند. وینه‌ی
عه‌قلی ئەو توانایه‌ی پیندا دا‌هینانیک‌ی ناوازه‌ی بز ئەو باب‌ه‌ته‌که‌ وشک
و ئالوز و سه‌نگین و بیزارکه‌ره‌ی هه‌بیت.

ته‌ن‌ه‌ت ده‌یتوانی زۆر با‌شتر بیت ئە‌گه‌ر هه‌ر هیلک له‌خۆگری
یه‌که‌کانی وشه‌ بوبایه‌ نه‌ک ده‌سته‌واژه، سوود وه‌رگرتنی ئەو له
فۆرم و شیوه‌ بز به‌رزکردنه‌وه و زیادکردنی وشه‌کان نیشانه‌ی
ئە‌گه‌ری بوونی فره‌بیه‌ له‌م بونیادانه‌دا. له‌ به‌شی دواتر ئەم نایده
روونده‌که‌ینه‌وه.

وینه‌ی عه‌قلی به‌شی شه‌ش‌ه‌م له‌ لایه‌ن کچیکی ۱۳ سالانه‌وه له
کالیفۆرنیا کیشراوه، که‌ هه‌روه‌کو ئیدوارد هیۆس وه‌کو
خویندکاریکی ئاسایی و ناوه‌ند ته‌ماشاده‌کرا، ئەم وینه‌ عه‌قلیه‌ی زۆر
به‌سه‌رکه‌وتووی باس له‌ ناوه‌رۆک و هه‌ست و سۆز بز چیرۆکی
کیوسا - هیباری ده‌کات و کورتی کردووه‌ته‌وه، نمونه‌یه‌کی زۆر
نایابه‌ بز شینوازی سوود وه‌رگرتن له‌ ره‌نگ، هیناکان، وینه‌ و
شینوه‌کیشانی کورتکردنه‌وه‌ی چیرۆکه‌که‌.

لاپه‌ره‌که‌ی دواتر به‌ بۆشی جیمان هینشتووه‌ بۆنه‌وه‌ی وینه‌ی
عه‌قلی به‌شی هه‌وتی تیندا ئە‌نجام به‌ده‌یت.

لەم وینە عەقڵییانەدا وشە یادەیتەرەوه گشتییەکان و وینەی
دەورووبەری شیۆهیهکی ناوەندی سەرەکی پەیوەست کراون
بەیهکەوه، ئەم بابەتانە ناوەرۆکی گشتیی بەشەکان و وینەیهکی
عەقڵی لە هەموو بونیادی فیکر دروست کراون.

بۆ پیشەوه

تیۆر و یاسایەکانی نامادەکردنی ئەم وینە عەقڵییانە بەشیۆهیهکی
گشتی لەم بەشەیهدا خراوەتەروو. سوود لە وینەی عەقڵی بۆ هەر
بەشیک وەکو پیشەکییەک بۆنەوهی که دەخیتەروو وەر بگرن،
ئەمکارە خۆیتندنەوهی بەشەکان ئاسانتر دەکاتەوه. دوا
تەواویونی بەشەکه چاریکی تر تەماشای وینە عەقڵییهکه بکەنەوه.
ئەمکارە پێداچونەوهیه بە بابەتەکاندا و یارمەتی ئێوه دەدات ئەو
بابەتانە که دەبخویننەوه لە یادتان بمینیتەوه. ئەگەر دەتانەویت
زانپارییهکان بۆ ماوهیهکی زۆر درێژ لە یادگەتاندا بمینیتەوه ئەوا
پێداچونەوهکەتان بە پێی خستەیهکی کاتی دیاریکراوی پێداچونەوه
ئەنجام بدەن.

وینہی عقلی بہشی جہوتہم

یاداشت و داواکاری تایبہ تی

به شی هه شته م

وینه عه قلبیه کان - پرسیا کان و کارایی پیشکه وتوو

پیدا چوونه وه

- وینه عه قلبیه پیشکه وتوو کان
 - وینه عه قلبیه کان و توپزالی مؤغی چهپ و راست
 - سوود وه رگرتن له وینه عه قلبیه کان
 - وینه عه قلبیه کان بۆ قسه کردن
 - وینه عه قلبیه کان بۆ کۆر و سیمیناره کان
 - وینه عه قلبیه کان بۆ راپۆرته کان
- ئهم به شه باس له وه دهکات چۆن توانا و داهینان و ره هه نده کان
بخه نه ناو وینه ی عه قلتانه وه و چۆن ده توانن سوودی لئ وه ربگرن
بۆ نویسی وتار و راپۆرت، تاقیکردنه وه کان، یاداشت کردن و
نویسی دهق و تیگستی گوفتاری.

وینه عه قلیبه پئشکه وتووکان

ریکخستی زانیارییه کانی هموو به شه کانی رابردوو و تیبینیکردنی نهوهی که میشک باشتر سوود له زانیارییه کان ودرده گریت نه و کاته په که نه وانه به شیوه یه ک ناماده کراییتن که به ناسانی له میشکا شوینی خویان جیگیر و پته و بکن. ههروهه تیبینیکردنی زانیارییه کانی نهه به شه سه بارهت به ماهییهتی چه ندلایه نهی (فره ره هندی) میشک نیشانیده دات نه و یاداشته کانی که فۆرم دار و داهیتنه ترن توانای درککردنیان زیاتره و زۆر به ناسانی ده چته میشکه وه.

نامرازگه لیککی جیاواز بوونیان ههیه که ئیمه ده توانین سوودیان لئوه رگرین بوئه وهی ودها یاداشته لیک بنوسین:

ناراسته کان (هیماکان)

نه توانین سوود له هیماکان وهریگرین بوئه وهی نیشانی بدهین که چۆن نه و اتا و مانایانهی که له به شه جیاوازه کانی نمونه یه کدا جیگیر بوون په یوه ست ده بن به یه که وه، ده توانریت نهه هیمایانه یه ک یان چه ندین نوکییان پیوه بیت و روو له پیشه وه یان پاشه وه بکن.

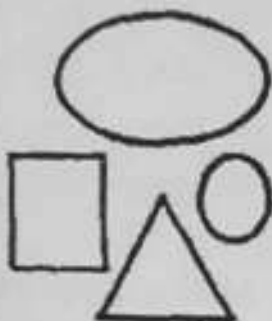

ره مهزه کان (نیشانه کان)

ده توانریت ره مهز و نیشانه کانی وه کو نه سستیره، نیشانهی پرسیار،

سهرسورمان، خاچ و زور نیشانهای تر له ته نیشتی وشه کاندای
به کار بهیندرین بزئه وهی په یوه ندی و ره هنده کانی تر نیشانیدن.

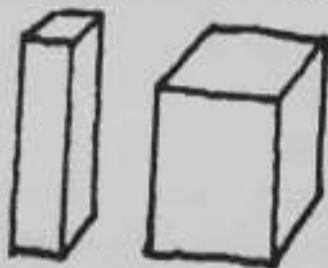
شپوه نه انداز یارییه کان

چوار گوشه، لاکیشه، بازنه، سی
گوشه و جزره کاتی تریش، ده توانریت
بز نیشانه کردن یواره کان و نه و
وشانه به کار بهیندرین که ماهیه تیکی
هاوشیوه یان هیه، بز نمونه
ده توانین سوود له سی گوشه
وهریگرین بز نیشاناندانی ریگا

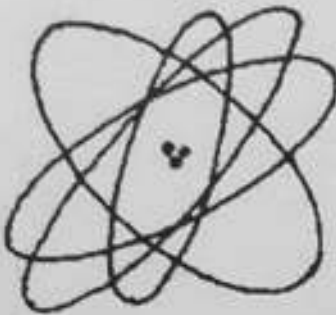
چاره په کی گونجاو له نمونه ی چاره سهری کیشه، بز نمونه
زوریک پیان باشه هه میسه سوود له چوار گوشه وهریگرین بز
ناوه ندی سهره کی و لاکیشه بز نه و نایدانه ی که نزدیک له ناوه ندوه
و سی گوشه ش بز نه و نایدانه ی که کرنگیه کی که متریان هیه.

سن ره هندی هونه ری (سن لابه نی هونه ری)

ده توانین هر یه ک له شپوه
نه انداز یارییه کان که نامازه مان
بزیکرد و زوریک له شپوه کانی تریش
بکهین به سی ره هندی، بز نمونه
چوار گوشه بکهین به خسته کی
(چوارپالوو - هه شتلا).

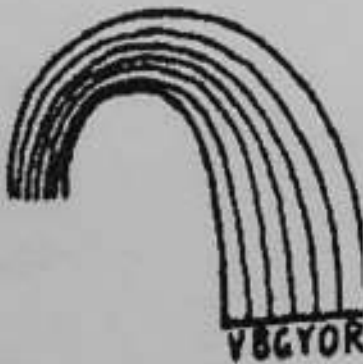
وینہی داہینہ رانہ

دہ توائین داہیتان بہ سوود
وہرگرتن لہو رہہہندانہی کہ
نموونہی گونجاو لہ گہل بابہ تہ کہ دا
درووست دہ گہن ہاوتابکہین، بڑ
نموونہ کہ سیک کہ دہیہویت
نموونہیک بڑ فیزیای ٹہ تومی

بکیشیت و درووست بکات، سوود لہ ناوکی ٹہ توم و ٹہو
ٹہ لیکٹرونانہی کہ بہ دہوریدا دہ سورینتہوہ و ہکو ناوہندی
نموونہ کہی و ہرگرت.

رہنگ

رہنگہکان و ہکو ٹامرازیکی
یارمہ تیدہر بڑ یادگہ و داہینان
بہ سوودن، دہ توائینت و ہکو
ہیمایہکان سوودیان لئوہر بگیردریت
بڑنہوہی نیشانی بدن چڑن ٹہو و اتا
و مانایانہ کہ لہ بہشہ جیاوازہ کانی
نموونہ کہ دا ہن لہ گہل یہ کدا
پہیوہستدہین، ہرہوہا ٹہوانہ بڑ
نیشاندانانی ناوہندہ کانی دہوروبہری
سہرہکی نموونہ کہ سوودیان لئوہر دہ بگیردریت.

وینه عه‌قلیه‌کان و توژیالی مؤغی چه‌پ و راست

له‌م بواره‌دا باشتر وایه سهرنجی ئه‌و بایه‌ته بدهین که چۆن توژیینه‌وه‌کانی ئه‌م دوابانه سه‌باره‌ت به‌ مینشک ده‌بیته هۆی به‌هینزکردن و پته‌کردنی زانیارییه‌کانی پیشووترمان، به‌هه‌مانشیوه‌ی که پیشتر ئاماژه‌مان بۆی کرد به‌ گه‌رانه‌وه بۆ ئه‌و راستیه‌ی که ئه‌گه‌ر زانیارییه‌کان به‌شیوه‌یه‌ک ئاماده‌بکری‌ن که به‌ ئاسانی له‌ مینشکدا جیگه‌ی خۆیان بگرن، زیاتر و باشتر ده‌توانی‌ن سوودی‌ان لێ‌وه‌ربگرن. سهرنجی توژیینه‌وه‌کانی راجر اسپیری، رۆبیرت ئورنیستن و ئیزان زایدل سه‌باره‌ت به‌ کاکله و چینی مؤغی راست و چه‌پ بده‌ن.

ئه‌م توژیینه‌وه‌یه ده‌مان گه‌په‌نیت به‌و ئه‌نجامگیرییه‌ی که یاداشتکردن و ته‌کنیکی ریکخستی فیکر که بۆ به‌جیه‌پنانی پیوستیه گشتیه‌کانی مینشک سازکراون ته‌نها له‌خۆگری وشه‌کان، ژماره‌کان، به‌رده‌وامی، تاکه‌هه‌ندی بون نییه، به‌لکو ره‌نگ، ره‌هه‌ند و لایه‌ن، ریتمی بینین، ئاکایی سه‌باره‌ت به‌ مه‌ودا و چه‌ندانی تریش له‌خۆ ده‌گریت، به‌واتایه‌کی تر وینه عه‌قلیه‌کان له‌خۆده‌گریت.

له‌ هه‌ر رویه‌که‌وه ته‌ماشای ئه‌و بایه‌ته بکه‌ین که ئایا له‌ دیدگای ماهیه‌تی وشه‌کان و زانیارییه‌کانیان، پرۆسه‌ی یادیه‌پنانه‌وه‌ی زانیارییه‌کان، مۆدیله‌کانی وینه‌ی عه‌قلی و یان ته‌نانه‌ت توژیینه‌وه‌کانی کۆتایی سه‌باره‌ت به‌ مینشکی مرۆف گرنکی هه‌یه یان نا، له‌ کۆتاییدا ده‌گه‌ین به‌و وه‌لامه‌ هاوبه‌شه‌ی که هه‌موان ده‌یانه‌ویت له‌ توانا بالاکانی مینشکیان به‌هره‌مه‌ندن، ئیمه له‌ سه‌ره‌تاوه ده‌بیت به‌شیوه‌یه‌کی جیا و به‌ش به‌ش هه‌ر یه‌ک له‌و

بوارانه بخهینه‌بهر باس و له کۆتاییدا پێناسه‌یه‌کی هاوشێوه
بخهینه‌روو.

سوود وەرگرتن له وینه عه‌قلیه‌کان

ماهییه‌تی وینه‌ی عه‌قڵی به‌ته‌واوه‌تی په‌یوه‌سته به کارایی
میشکه‌وه و نه‌وان ده‌توانن له‌هر چالاکیه‌کی وه‌کو بیرکردنه‌وه،
یاده‌یتانه‌وه، به‌رنامه‌ریژ و داهیناندا، به‌کاربه‌یتدزین. هه‌شته‌مین
لاپه‌ره‌ی ره‌نگراوی وینه‌ی عه‌قڵی که سه‌باره‌ت به کارایی وینه
عه‌قلیه‌کانه که پانتاییه‌کی فراوانی کاراییه‌کان نیشاندده‌ات. له
دریژه‌ی نهم به‌شه‌یه‌دا کارایی نهم ویتانه له‌نوسینی راپۆرت،
تینکستی گوفتاری، تاقیکردنه‌وه‌ی چۆری کار له‌کۆبووته‌وه و
په‌یوه‌ندییه‌کان و یاداشتکردنه‌کان روونده‌کینه‌وه.

وینه عه‌قلیه‌کان بۆ قسه‌کردن

ئامۆژگاریه‌تان ده‌که‌م کاتیک خه‌ریکی یاداشتکردن سوود له
لاپه‌ره‌یه‌کی که‌وره و A3 وەرگرن، به‌م کاره‌تان واده‌کات میشکاتان
شێوه‌یه‌کی گشتی له‌و زانیارییه‌ هه‌بیت که میشک خه‌ریکی
تاوتویکردنیتی.

له‌کاتی یاداشتکردنه‌که‌تان به‌تایبه‌تی له‌گوفتار و قسه‌کردندا
زۆر گرنگه‌ نه‌وه‌تان له‌یادبیت که وشه‌کان و دیمه‌نه‌ کلییه‌کان
هه‌موو نه‌و شتانه‌یه‌ که ئیوه‌ پنیوستان، هه‌روه‌ها نه‌وه‌ش گرنگه‌ له
یادتان بێت که بونیادی ده‌ره‌نجامه‌کان تا کۆتایی روونابیته‌وه.
که‌واته هه‌ر یاداشتیک نیمچه‌ ده‌ره‌نجامه‌ نه‌ک کۆبی کۆتایی،
وشه‌کانی سه‌ره‌تای یاداشته‌کان له‌سه‌ره‌تاوه‌ ره‌نگه‌ بێمانا دیاربن تا
ئه‌وه‌کاته‌ی ناوه‌رۆکی گوفتاره‌که‌ روونده‌بیته‌وه، پنیوسته‌ به‌روونی

به‌های نهو یاداشتانه‌ی که ناریک‌خراون له‌به‌رام‌به‌ر نهو یاداشتانه‌ی که ریک‌خراو و مانادارن درک‌بکرین و لینیات تیگه‌ن، زوریک له خه‌لکی کاتیک لاپه‌ره‌یه‌ک ده‌بینن که پره له نویسنی ناخوش و پرن له هینما و نیشانه‌ی نالوز و ناریک و پیک هه‌ست به نیکه‌رانی ده‌کن، به‌شیره‌یه‌کی نه‌ریتی یاداشته ریک و پیکه‌کان نه‌وانه‌ن که به ریسایه‌کی هیلدار و سیستماتیک ریک‌خراون، یاداشته ناریک و پیکه‌کان نه‌وانه‌ن که به‌شیره‌یه‌کی ناسیستماتیک له ته‌واوی لاپه‌ره‌که‌دا په‌رته‌وازه بوون، نهو وشه ناریک و پیکانه‌ی که له‌م به‌شه‌دا به‌کارده‌هیندریت ناماژه به رووک‌ش ده‌کات نه‌ک ناوه‌رژک. له یاداشته‌کردندا له سه‌ره‌تادا ناوه‌رژکی بابه‌ته‌کان گرنگن نه‌ک رووک‌ش و فزوم، نهو یاداشتانه‌ی که واده‌رده‌که‌ویت ریکوپینکن له رووی چه‌مک و زانیاریه‌وه ناریک‌خراون، به‌هه‌مانشیره‌ی که له کوتایی به‌شی شه‌شه‌مدا ناماژه‌مان بؤکرد. زانیاریه‌ گشتیه‌کان له گزاردان و بن‌ماتا و تیگنالاون که له‌خوگری زوریک له‌و وشانه‌یه که له رووی زانیاریه‌وه په‌بوهندییان به‌یه‌که‌وه نیبه و بیمانان، نهو یاداشتانه‌ی که له وینه‌ی عه‌قلیه‌وه دهرده‌چن له کوتاییدا په‌یوست ده‌بن به‌یه‌که‌وه و به زحمه‌ت ده‌خوله‌ک دریزه ده‌کیشیت بؤنه‌وه‌ی یاداشتیکی په‌ک کاتزمیزی له‌سه‌ر کاغه‌زیک ته‌واوبکه‌ین. بوونیی وینه‌ی عه‌قلی کوتایی، راهینانیکی به‌ره‌مه‌په‌ره به‌تاییه‌تی نه‌گه‌ر خولی فیزبوون به‌شیره‌یه‌کی گونجاو ریک‌خراویت و نه‌م وینه‌یه به‌شیره‌یه‌کی سه‌رکه‌وتوو کارده‌کات.

وینه عه‌قلیه‌کان بؤ کۆر و سیمیناره‌کان

کۆر و سیمیناره‌کان به‌تاییه‌تی نهو کۆر و سیمینارانه‌ی تاییه‌تن به‌به‌رنامه‌داریزوی یان چاره‌سه‌ری کیشه‌کان، به‌زۆری به‌هزی

تهركيزى تاكه كه له سهر قسه كردنى ئەوانى تر ئەويش به و هۆيهى
 كه خهلكى كوئى له وتاره كه دهگرن تهنها له بهر نه وهى له گهه
 ته و او بوونى وتاره كه يدا بابته كهى خۆى بخاته روو. له كۆر و
 سيميناره كاندا زۆرىك له بابته گرنگه كان پشتكوى دهخرىت و
 له بىرده كرین و كاتىكى زۆرىشى تىدا به هه دهه ده درىت. خالىكى تر
 ههيه كه ده بىت ناماژهى بۆ بگهين و جىگهى نىگه رانى زۆربهى ئەو
 كه سانهيه كه كۆر و سيمينار دهگه ن نه وهيه ئەو بابته تانهى كه گرنگ
 و به بايه خن مه رج نىيه كوئىگران و هرىبگرن يان ئەو بابته تانهى كه
 خهلكى و هرىده گرن و به لايانه وه په سنده رهنگه ئەو كه سهى كه
 كۆره كه ساز دهكات به لايه وه گرنگىيه كى ئەوتوى نه بىت. به لكو زياتر
 ئەوانه ن كه گو تارى بۆه كه دهنگ بهرز دهكات وه و سه رنجى كوئىگران
 بۆلای خۆى راده كى شىت و باشتر ده رىده برىت.

ئەگه ر گو تارى بۆه كه سوود له بوئىادى وىنهى عه قلى و هرىبگرىت
 ده توانىت به سه ر زۆربهى كى شه كانىدا زالبىت كه له كاتى
 پىشه كه شكردنى كۆر و سيميناره كاندا روو به رووى ده بىته وه. له كۆر
 و سيمينار و وتارداندا ده بىت ئەو بابته سه ره كىيهى كه قسهى
 له باره وه دهگه ن پىتاسه بگه ن و چه ند چه مكىكى گرنگ و
 سه ره باسه كان به شىوهى وىنهى عه قلى به يان بگه ن. زۆر گرنگه
 ده بىت ناماده بوان له پىنشا ناگادارى بگرىته وه و بزائن بابتهى
 سه ره كى كۆره كه چىيه و باس له چى دهكات و به باشى خۆى بۆ
 ناماده كرىبىت. كاتىك هه ر ناماده بوويه ك بىيه وىت بابته كهى خۆى
 بخاته روو ده بىت داوا بلى بگرىت شىوهيه كى كلىلى له بابته كهى
 كورت بكاته وه و نىشانى بدات به بۆچوونى خۆى ئەو بابته هى كه
 خراوه ته روو له كوئىدا ده بىت له وىنهى عه قلىدا بنوسرىت.

له خواره وه سووده كانى ئەم رىسايه ده خه ينه روو:

- ۱ - هموو که سیک ده توانیت بابه ته کانی به شیوه یه کی دروست و راست بنوسیت و یاداشت بکات.
 - ۲ - هیچ زانیاریه ک له ناو ناچیت.
 - ۳ - زیاتر گرنگی به و ناپیده گرنگانه ده دریت که دمخیته روو. نهک نه وهی چی که سیک و توو یه تی.
 - ۴ - زیاتر ناماده بووان سه باره ت به بابه ته که قسه ده که ن و که متر له بابه تی سه ره کی لاده دن و که متر ده نگه ده نگ ده که ن.
 - ۵ - دوا ی ته و او بوونی کۆر و سیمیناره که هموو ناماده بووان وینه یه کی عه قلییان له سه ره بابه تی کۆره که هه یه و نه کاتیش به دلنیاییه وه زیاتر له شه و و رۆژیک به پاشی بابه ته گرنگه کانی کۆره که یان بیردیته وه و ده توانن سوودی لیۆه ربگرن.
- سوودیکی نری وینه ی عه قلی بته تایه تی له یاداشتکردن و دروستکردنی په بوهندیدا نه وه یه که تاکه کان به بهرده وامی و چالاکانه سه رقالن به بو نیاد تانیکی گشتی نه وه ی که رووده ات، له بری نه وه ی بیریان لای کات و ته و او بوونی کۆره که بیت، به شدارییه کی سه ره که و ته وانه ده بیته هزی ناماده گی ره خنه و لیکدانه وه. هه له سه نگاندن، شیکردنه وه، و هه روه ها توانایی له یاد هیتانه وه و کۆنتر د لکردن و تیگه یشتنیکی گشتی زۆر به رز بز بابه ته کان.

وینه عه قلییه کان بز راپۆرته کان

کاتیک که وینه ی عه قلی کامل و ته و او ده بیت، زانیاریه دا واکراوه کان به ئاسانی دینه یاد، خالی گرنگ لیزه دا نه وه یه که بریار بده ین له کۆتاییدا به چی شیوه یه ک بیانخه ینه روو. وینه یه کی عه قلی سه ره که و توو ریگه چاره و نه که رگه لیک ی زۆر بز شیوه فه راهه م

دهکات. کاتیک ههلبژاردنیک دپته ئاراو هه زه مینه په ک له وینهی
 عه قلی ده توانیت به رهنگیکی جیاواز ده وریدریت و به ریکخسنتیکی
 گونجاو ژماره و هیمای بۆ دابنریت. خسته پرووی ئه م بابه ته
 به شیوهی نویسنه کی یان گوفتاری ته نها بابه ت به نامه داریژی و
 پلانه بۆ بابه ته سه ره کییه کان که ده ییت کونترۆلبکریت و خال به
 خال تاوتویبکریت. به هزی وینهی عه قلییه وه گرفته کانی وه کو
 دووباره کردنه وه و جیا کردنه وهی بابه تی گرنگ له بابه تی ناگرنگ
 و تیکه ل و پیکه لکردن پرونادات، چونکه هه موو بابه ته که
 به شیوه یه کی ریکخراو و کامل له وینهی عه قلیتانا خزی نمایش
 دهکات.

سوود وه رگرتن له م ته کتیکه له زانکۆی کامیرج به هزی ئه وهی
 ئیدوارد هیوس چیرۆکه به ناوبانگه که ی ته واوبکات، هه روه ها ئه م
 ته کینیکانه یارمه تی منیدا تا بتوانم کتیبی توانای میشک بنوسم!

بۆ پێشه وه

وینه عه قلییه کان، وینه یه کی ده ره کییه له په یوه ندیه کی ئالۆزی
 ناوه وهی میشکتان، ئه وتوانایه ئه دن به میشک بۆ ئه وهی
 به شیوه یه کی روون خۆمان ببینین و پانتاییه کی کاملی چالاکی
 میشکتان به زده کاته وه. ئه وانه توانایی، چیژ، وردبینی، شادییه کی
 به رده وام ده به خشن به ژیاقتان.

یادداشت و داواکاری تاییه‌تی

به‌شی نزهه‌م

ویته‌ی عه‌قل (ته‌کنیکی خویندنه‌وه‌ی سیستماتیکی)

پیدا‌چوونه‌وه

- فیرخوازیکی بیته‌یل
- کتیب وه‌کو ریگا چاره‌یه‌ک
- ته‌کنیکه کزن و نویه‌کانی خویندنه‌وه
- ویته‌ی عه‌قلی (ته‌کنیکی خویندنه‌وه‌یه‌کی سیستماتیک و

ریکخراو)

- ناماده‌یی ویته‌ی عه‌قلی ریکخراو
- نه‌رکی ویته‌ی عه‌قلییه ریکخراوه‌یییه‌کان
- کورته : ته‌کنیک

زۆربه‌ی خه‌لکی کیشه و گرفتییان هه‌یه له خویندنه‌وه و پیدا‌چوونه‌وه‌ی بابه‌ته‌کان، له‌م به‌شه‌دا ته‌کنیکیکی نویتان فیرده‌کریت که نه‌وتوانایه‌تان پیده‌به‌خشیت هه‌ر بابه‌تیک که ده‌تانه‌ویت به‌باشی بیخویننه‌وه و لیتتیگه‌ن!

فیرخوازکی بیّمهیل

کاتژمیر، شەش، ئیوارە، فیرخواز، موشتاق، ماندونەناس، بە هیواپەکی باشەو، تا درەنگانی شەو کەسینکە کە رەنگە پینشتەر ناسیبیبتان، کاتژمیر شەشی بەپانی بەرەولای میژی خویندنەکە ی روشت و هەموو پیدایستیپەکانی خویندنەو کە ی ئامادەکرد، دواتر بە وردی هەموو وانەکە ی دووبارە کردەو، ئەمکارە یارمەتیدا واز لە بیانوی نەخویندن بەینیت، ئەو دیتەو یادی ئەمرۆ کاتی تەواو نەبوو بۆ خویندنەو ی هەموو بابەتە گرنک و سەرنجراکینشەکانی روژنامە.

هەروەها تیندەگات ئەگەر دەپەوینت بخوینیتەو دەبیت هەموو بابەتە بچوکەکانیش بەشیوێهەکی تەواوەتی لە بەرچاوبگریت پینش ئەو ی سەرقالی ئیش و کاری روژانە ی بیت.

بۆیە میژەکە ی جیندەهیلت و نیگایەکی خیرا و سەرپینی بە روژنامەکان دەکات و لە کاتی هەلدانەو ی پەرەکاندا سەرنجدەدات ئەو بابەتە گرنگانە ی کە چاوەڕینی دەکرد لە روژنامەکاندا هەبیت زۆر زیاترە لەو ی کە چاوەڕوانی لێدەکرد، ئەو هەروەها لە کاتی هەلدانەو ی پەرە ی روژنامەکان گەشت بە بابەتە سەرگەرمییەکانی روژنامەکەیدا، ئەمە بیرۆکە یەکی باشە کە بۆ یەکەمین کاتی پشوودانی لە ئیوارەدا بەرنامەدابنیت، رەنگە پلانیککی باشی نیوکاتژمیری لە نیوان ۸ بۆ ۸،۳۰ خولەکی باش بیت بۆی.

ئەو دەستی کرد بە بەرنامەدانان، کاتی دەستپیکردنی ریک ۷ ی پاش نیوهرۆ بوو، لەم ساتەدا بێردەکاتەو و بەخۆی دەلێت، باشە، روژینکی سەختم بردهسەر، کاتینکی زۆر نەماوێ بۆ دەستپیکردنی کاتی بەرنامەکە، بەهەر حال من پنیوێستم بە پشوودانە و ئارامی و پشوودان یارمەتی من دەدات بۆ ئەو ی بەگور و تینترەو خۆم

ناماده بگم بز خویندنه وه. کاتژمیر ۷:۴۵ خوله کی دوی نیوه بز
دروات بز سهر میزی خویندنه وه که ی، چونکه دهسپیکردنی
به نامه که ی قه شه نگتر بوو له وه ی که خوی وینای بز ده کرد.

له م کاته دا که نه و هینشتا کتیه که ی به دهسته وه یه و تماشای
دهکات، له ناگاو بیرده کاته وه ته له فون بز هاوریه کی زور
خوشه ویستی بکات که به باوه ری نه و نه م په یوه ندیه ده بیته هوی
نه وه ی وزه و توانایه کی باشتری پیدات بز خویندنه وه که ی.
ته له فونه که زور گرم و گورتر و زیاتری خایاند له وه ی که نه و
پینشبینی ده کرد، سهره نجام نه م فیرخوازه به جوش و خروشه
دیه تیدا کاتژمیر نزکی ۸:۳۰ خوله که و نه و هینشتا له سهر میزی
خویندنه وه که یه تی.

نه مجاره یان به راستی له سهر میزی خویندنه که ی داده نیشیت و
کتیه که ی ده کاته وه نه م کاره ی نه و نیشانی ده دات که نه و
به ته واوه تی بریاری داوه نه مجاره یان زور به جدی بخوینتیه وه،
به لام پاش نه وه ی له دهستی برسیتی و قوره قوری ناوسکی قوتای
بیت ده ست دهکات به خویندنه وه (هه لبت له هینشتا لاپه ره ی
په کدایه)، نه مه کاریکی زور بینانایه که تو برسیت بیت و له ژیر
فشاری دهرونی و برسیتیدا بیت به ویت بخوینتیه وه، به م شیوه یه
تو ههستیکی ناخوشت لا درووستده بیت و که متر ده توانیت
ته رکیزت له سهر خویندنه وه که ت هه بیت، بزیه به ته نها باشترین
رینگا چاره ناماده کردن و خواردنی نانیکی سووکه، نه م خواردنه
به چیزه میشکت دهکاته وه و خواردنی سووک وزه و چالاکیه کی
زورت پیده به خشینت.

به چاره سهرکردنی برسیتی و خواردنکی به تام و چیژ نیتر هیچ
رینگریه ک نابینم له بهر خویندنه وه که مندا، بزیه دووباره تماشای

یه که مین وشه کانی سه ره تای لاپه ره ی یه کم دهکاته وه ... و له مکاته دا ههست به تیری و قورس بوونی معیبه ی دهکات و له گه لیشدا خه و زوری بؤدینیت. باشترین کار لیره دا ته ماشا کردنی بهرنامه یه کی نیوکاتژمیرییه له ۱۰ ی شه و دا و بهمهش به ته و اوته خه وه که ی ده زپیت و ده توانیت بهر ده و امی بدات به خویندنه وه که ی. به لام کاتژمیر ۱۲ ی شه وه و ده بیین له بهر ده م ته له فریونه که دا خه وئ لیکه و توه.

ته نانه ت له وها دؤخیکیشدا کاتیک که سیک خوی دهکات به ژووره که پدا و بیدار ده بیته وه و اههست دهکات شتیکی نه و توژ رووینه دا وه و پشوویه کی باشی کردوه و خوار دنیکی چاکی خوار دووه و بهرنامه یه کی ته له فریونی خؤشی بینیه وه و له گه ل هاوری خؤشه ویسته که پدا قسه ی کردوه، زانیاری پیویستی تاییه ت بهر و ژوه ی خویندوه ته وه و هه موو شتیکی به باشی نه انجام دا وه، به شیوه یه ک که زور به باشی ناماده یه به یانی کاتژمیر شهش هه مان کار دووباره بکاته وه.

کتیب وه کو رینگا چاره یه ک

ئه وه ی له سه ره وه یاسمان کرد پیکه نیناویی دیاره، به لام له راستیدا شتیکی گرنک و جدییه و جیکای هه لویسته له سه رکردنه. له لایه که وه رودا وه که دلگه رمییه کی زوری پیوه دیاره چونکه نه وه راستییه که زور به مانی لی به در نین و نه و کیشه یه دوو چاری هه موومان بووه ته وه، بابه تیک ده سه لمینیت که سالانیکه جیکه ی باسه و لیکولینه وه ی له سه ر ده کزیت: و اتا هه موو که سیک داهینه ر و به توانا و زرنگن ئه وه ی که هه ندیک کهس ههست دهکات هه یچ به ره و هونه ریکی تیدانیه، گرنک نییه. ئه و رؤحه داهینه رانه یه ی

که له نمونه‌ی فیرخوازیکی بیمه‌یلدا باسما نلیوه‌کرد. به‌چاکی سوودی لیوه‌رنه‌گرت. به‌لام نه‌و پروبیانویانه‌ی که نیمه بز نه‌نجامنه‌دانی کاریک بزخومان ده‌بیه‌تینه‌وه نیشانی ده‌دات هم‌وو که سیک‌گه‌نجینه‌یه‌کی گه‌وره‌ی به‌هره و توانای هه‌یه که ده‌توانیت له لایه‌کی تره‌وه سوودی لیوه‌ریگریت و به‌کاربیه‌تیت!

نه‌م چیرۆکه له لایه‌کی تریشه‌وه جیگای نا‌ئومیدییه چونکه ترسیکی به‌ریلاو و شاراوه نیشاندده‌دات که زۆربه‌مان کاتیک ده‌مانه‌ویت ده‌قیگ بخوینینه‌وه به‌سه‌رماندا دیت.

نه‌م ترس و بیمه‌یلییه له سیسته‌مه‌کانی فیربوونی وانه‌کانی تا‌قیکردنه‌وه‌دا سه‌رچاوه ده‌گریت، له‌م جزره سیسته‌مانه‌دا فیرخواز به‌کۆمه‌لیک وانه‌ناشنا ده‌گریت که له قوتابخانه فیرکراوه، نه‌و ده‌زانیت کتیبی قوتابخانه‌کان و پرۆگرامه‌کان سه‌ختر و ناخزشرن له کتیبی رۆمان و چیرۆک و کتیبه سه‌رگه‌رمییه‌کان، له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا سه‌رنجی له‌وه‌یه که ده‌بیت زیاتر خزی ماندووبکات و نه‌و زانیارییه‌ی که له‌م پرۆگرامه‌دا هه‌ن تا‌قیکردنه‌وه‌ی تیدا نه‌نجامببات.

نه‌م راستییه که کتیبه پرۆگرامییه‌کان دژوار و بیزارکه‌رن خزی بزخزی مایه‌ی نیگه‌رانییه، نه‌م راستییه که کتیبه پرۆگرامییه‌کان کاتیکی زۆری پنیوسته مایه‌ی نیگه‌رانییه، چونکه فیرخوازه‌که هه‌ست ده‌کات ناتوانیت زۆربه‌باشی بخوینیت و بنوسیت و بیه‌نیتته‌وه یاد، له‌گه‌ل هه‌وو نه‌وانه‌شدا فیرخوازه‌که که بیرده‌کاته‌وه ده‌پانه‌ویت تا‌قیکردنه‌وه‌ی له‌سه‌ر بکه‌ن له هه‌مووی گرفتته‌وه. نیمه ده‌زانین نه‌م جزره بیرکردنه‌وانه ده‌بیته هزی لاوازیوونی توانا عه‌قلییه‌کانمان، ژماره‌ی نه‌و که‌سه‌انه‌ی که به‌ته‌واوته‌ی هه‌وو پرۆگرامه‌که‌یان خویندوه و کۆنترۆلیانکردوه

به لام له هزلی تاقیکردنه وه کان ناتوانن وشه به کیش بنوسن و ههروهها ژماره ی شه که سانه ی که ده توانن تا ئاستیک وه لامی پرسیاره کان بده نه وه به لام فشاری دهروونی و رینگری عه قلیی گه وره یان هه به تاده گانه شه ئاسته ی که که مترین شتیان له تاقیکردنه وه که دا بیرده میتیتته وه. زۆر زۆرن.

شینه ی ژماره ۲۲. له م کاته دا زیاتر گرنگی دراوه به زانیارییه کان نه ک فیزخوازه که و زیاتر جهخت له سه ر زانیارییه کان کراوه ته وه. لێزه دا شه و نغزۆی شه پۆلی زانیارییه کان بووه و خه ریکه له یی ده که ویت، شه که له که بوونی زانیارییه کان فشاریکی دهروونی له سه ر تا که که دروست کردوه، لێزه دا توانای تا که که بۆ کۆنترۆل و زالبوون به سه ر زانیارییه کاندا له به رچاو نه گیراوه. شه گه ر قه رار وایی شه قوتاییه زانییت به سه ر شه راستییه دژواره دا شه ده ییت به دوا ی رێسا و ته کنیکیکی نویدا بگه ریت بۆ سوود وه رگرتن له توانا عه قلییه کانی بۆ فیزیوون، بیرکردنه وه، داهیتان، یادیه پتانه وه و چاره سه ری گرفته کان. ته ماشای وینه ی ۲۷ بکن.

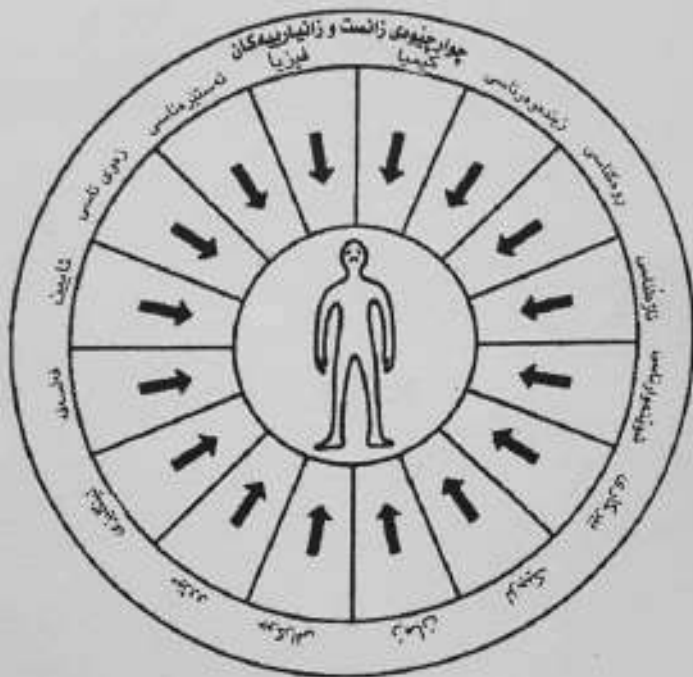
تهنانهت له و خراپتر هه نديک له خویندکارهکان له کاتی
وهلامدانهوهی پرسپارهکاندا زۆر بهچری خهريکی نوسین و
بژماوهی دوو کاتژمیر سهريان له سهراپه رهکه لانا بن، بهلام له
راستیدا نهوان زیاد له چه ندي جاریک وشه و دهسته وازهکان دووباره
و دووباره دهکه نهوه و تیکه ل و پیکه لیهکی زۆریان پتوه دیاره.

مندا ل و ساوايانیش به رووبه رووبوونهوه له گه ل نه م جوړه
مه ترسیانه که له راستیدا بژ هه نديکیان زۆر ترسناکه و په کیک له م
دوو هه لیژارده یه یان له بهر ده ستدایه: یان ده توانیت بخوینیت و
له گه ل کومه لیک ناکامی نه خوازاودا رووبه رووبیتته وه، یان
نه خوینیت و له گه ل کومه لیک تر له ناکامه نه خوازاوده کاندای
رووبه روو بیتته وه. نه گه ر بخوینیتته وه و ناکامیکی خراپی هه بیت
نه وکاته خۆی وه کو که سیکي لاواز، بیتوانا، نه خوینده وان، بیه هره و
که مژه ده بینیت، هه لبت بابتهی سه ره کی نه وه نییه به لکو بابتهی
سه ره کی نه وه یه که نه و نازانیت که نه م شیوازی خویندنه وه یه
نادرووست بووه بویه نه م ناکامانه ی لی ده که ویتته وه، نه ک لاوازی
و بیده سه لاتی خۆی.

نه گه ر نه خوینیت نه و بارودوخه که به ته واهوتی جیاوازه، نه گه ر
شکست بینیت له تاقیکردنه وه یه کدا یه کسه ر ده لیت بویه شکستم
هیناوه چونکه وان که م نه خوینده و چه زیشم له خویندنی نه بوو و
زۆر بیزاری ده کردم.

بۇ رووبەروو بوونەوۈ لەگەل ئەو كېنشە يەيدا بەچەند كىرارىك
خۇي دەرياز دەكات:

- ۱ - رېگە نادات ئەم تاقىكرىدەوۈ و ھەرەشە يە زيان بگە يەئىتە
سەر باوۈرە خۇبوونەكانى، شانازى بە شكستەكە يەوۈ دەكات.
 - ۲ - بيانوۈ يەكى زۇر چاكى بۇئەم شكستە لە بەردەستدایە.
 - ۳ - ئەيىتە ھزى پياھەلدان و ستایشى لەلایەن فىرخوازەكانى
ترەوۈ چونكە ئەو توانای رووبەروو بوونەوۈەى كىرغىكى واگەورەى
ھەيە، ئەو ھش بلىين زۇر بەى كات ئەمجۇرە فىرخوازە كۆنترولى
پۇل دەگرە دەست و دەبن بە نوینەر و دەمراسىتى پۇلەكە.
- ئەو خالەش بخەينەر و تەنات ئەو قوتابیانەش كە بەردەوام
دەخوینت و خۇيان ماندوۈ دەكەن ھەمیشە كاتىكى بچوك بۇخۇيان
دەھیلنەوۈ كە واخۇيان نیشان بەدەن ئەمانیش ناخوینت و ناترسن لە
تاقىكرىدەوۈەكان و وانەكە بەلایانەوۈ فشەيە. زۇرجارىش ئەو
خویندكارانەى كە نمرەى ۸۰ بۇ ۹۰ يان ھىتاوۈ ھەول دەدەن ئەمانیش
و ھكو ئەو خویندكارانەى كە ناخوینت و بيانوۈ بۇ نەخویندەكە يان
دیننەوۈ بيانوۈ بىننەوۈ كە بۇچى ئەوان ۱۰۰ يان نەھىتاوۈ.

شیوهی ژماره ۳۴. تیروانینیکی نه‌ریتییه بز زانیارییه‌کان له‌بواری زانسته جیاوازه‌کاندا که ناراسته‌ی قوتایی کراوه و که‌که بوه له‌سه‌ری، شه‌پولی ناراسته و ره‌وته‌که له باب‌ته‌که‌وه به‌ره‌و قوتایییه‌که‌یه، لیره‌دا ته‌ن‌ها زانیاری پیش‌که‌شی قوتایییه‌که ده‌کریت داوای لیده‌کریت هم‌وو زانیارییه‌کان وه‌ر‌ب‌کریت و جی‌گیری بکات و فیزیت و تا نه‌ندازه‌یه‌کی زوریش بتوانیت له‌کاتی پیوستدا بیان‌هینیت‌وه یاد. شیوه‌که‌ی سه‌ره‌تای هم به‌شه ته‌ماشاب‌که‌نه‌وه.

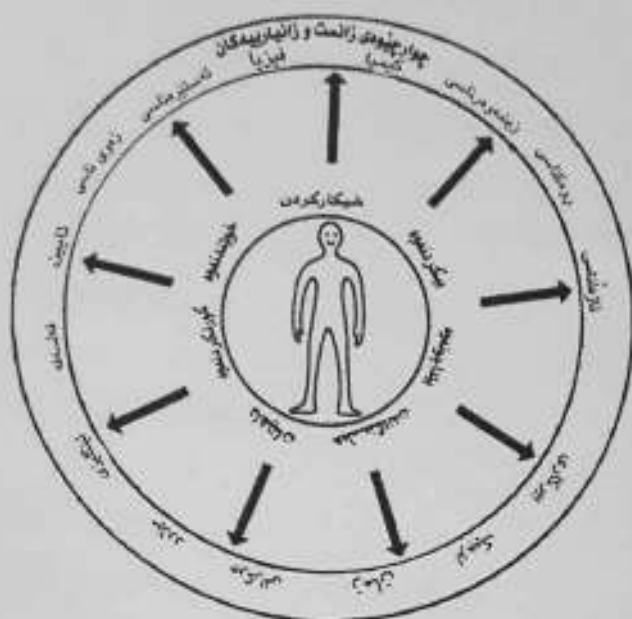
ته‌کنیکه کۆن و نوێیه‌کانی خوێندنه‌وه

ئه‌وه‌ی که له سه‌ره‌وه خستمانه‌روو بۆ زۆربه‌ی فێرخوازان جیگای ره‌زامه‌ندی نییه، له سه‌ره‌تای ئەم کتێبه‌دا زۆریگ له هۆکاره‌کانیمان خسته‌روو، یه‌کیگ له هۆکاره سه‌ره‌کیه‌کانی به‌ده‌سته‌ینانی نمره‌ی لاواز و شکست له خوێندنه‌وه مه‌لبژاردنی ئه‌و رێسا و ته‌کنیکانه‌یه که قوتایی پێروه‌ی ده‌کات.

ئه‌و فێرخوازه له‌ناو قه‌باره‌یه‌کی زۆر گه‌وره و ئالۆزی بابته و بواری جیاوازا چوارده‌ور دراوه و ده‌یان به‌شه زانستی جیاواز که‌له‌که بوه‌ته‌سه‌ری، چاره‌روانی‌ش ده‌که‌ین هه‌موویان فێربیت و کۆنترۆلی بکات و بتوانیت به‌باشترین شیوه بیه‌پانه‌ینتته‌وه یاد، له کۆمه‌لیک وانه‌ی ناخۆشی وه‌کو کیمیا، فیزیقا، بیرکاری، ته‌ستیره‌ناسی، ئایین، فه‌لسه‌فه، جوگرافی، میژوو، ئینگیزی، زمان، لۆجیک، بیرکاری، کۆمه‌لناسی، زینده‌وه‌رناسی، روه‌کناسی، زه‌ویناسی، ... تییگات و درکیان بکات. له هه‌ریه‌کیگ له‌م بابته‌انه‌دا فێرخوازه‌که له‌گه‌ل کۆمه‌لیک سال و میژوو، ناوی بیریارانی، گریمانه، تیۆریا و قوتابخانه، رووداو، لق و پیتاسه‌ی گشتیدا رووبه‌روو ده‌بیتته‌وه و به‌رده‌وامیش رووده‌داته‌وه. (دوو شیوه‌که‌ی سه‌روه و ئه‌وه‌ی خواره‌وه ته‌ماشای بکه‌نه‌وه)، راستیه‌که‌ی ئه‌وه‌یه که ئیمه‌ی فێرخواز ریگایه‌کی نادره‌وستمان بۆ خوێندنه‌وه و کۆنترۆلکردنی وانه‌کانمان گرتوه‌ته‌به‌ر و نازانین چۆن په‌یوه‌ندی

درووستبکه‌ین له نیوان زانیارییه‌کاندا (دووباره دوو شیوه‌که‌ی
سه‌روهه و خواره‌وه ته‌ماشا بکه‌نه‌وه).

به‌همانشیوه‌ی که له شیوه‌کائی سه‌روهه‌دا ده‌بیریت نیمه‌ی
فیرخواز زیاد له ئاستی توانای پیوست زانیارییه‌کانمان له‌سه‌ر
خۆمان که‌له‌که کردووه، هه‌روه‌ها له کاتی تا‌قیکردنه‌وه‌کاندا
دووچاری سه‌رلینشیوان و فشاری ده‌روونی زۆر ده‌بینه‌وه. ئهم
ریسایانه ته‌نانه‌ت له خویندنگا و زانکۆ و په‌یمانگا و دامه‌زراوه‌کائی
تایبته به یارمه‌تیدانی خویندندا پشتگیری لینه‌کریته و نامۆژگاری
فیرخوازن ده‌کریته پیره‌وی لینه‌که‌ن، ئهم ته‌کنیکانه ریساه‌گه‌لیکی
تۆرئاسان (شه‌به‌که) که یاسا گه‌لیکی هاوشیوه بۆ خویندنه‌وه‌ی
بابه‌ته جیاوازه‌کان ده‌خه‌نه‌روو، زۆرچار نامۆژگاری قوتابییان
ده‌کریته چه‌ندجاریک کتیه‌که دووباره بکه‌نه‌وه بۆنه‌وه‌ی کۆنترۆلی
بکه‌ن، به‌لام ده‌بیت ئه‌وه بزانیان به‌وه‌ها ریسایه‌ک مامه‌له له‌گه‌ل
هه‌موو کتیب و بابه‌تیکدا بکه‌ین، جیاوازییه‌کی زۆر له نیوان
خویندنی ده‌قیکی ئه‌ده‌بی له‌گه‌ل بابه‌تیکی بیرکاریدا هه‌یه بۆیه بۆ
خویندنه‌وه‌یه‌کی درووست پیوستمان به ریسایه‌که که جیاوازی له
نیوان بابته و وانه جیاوازه‌کاندا بکات و ته‌کنیکیکی تایبته ئیجبار
نه‌کات به‌سه‌ر هه‌موویاندا.

شبهه‌ی شماره ۳۵ . له تکنیکه نوییه‌کانی فیرکردندا بیچه‌وانه‌ی
 تکنیکی کون، لیزه‌دا زیاتر جه‌خنکراوه‌ته‌سر قوتابی، له‌بری نه‌وه‌ی
 پایه‌ته‌کان ناراسته‌ی قوتابی بکریت، له سهره‌تاوه توانا‌کانی فیرخواز
 دهرده‌خریت سه‌بارت به‌وه‌ی که چون ده‌توانیت بیریکاته‌وه، فیربیت،
 هه‌سه‌نگاندن بکات، بهینیت‌وه یاد، شیکاریکات، داهینان بکات، ریگاچاره
 بدوزیت‌وه و پاشان نه‌و توانایانه به‌کارده‌هینیت بز رووبه‌روو بوونه‌وه‌ی
 پایه‌ته‌کان.

له سهره‌تاوه ده‌بیت له توانا‌کانی قوتابییه‌که‌وه ده‌ستپینکه‌ین،
 نه‌ک نه‌وه‌ی به‌کتیب و وانه‌ی نالوز و جیاواز جیاواز ده‌ستکه‌ین به
 بومبارانکردنی، ده‌بیت ته‌رکیز بخه‌ینه‌سه‌ر نه‌و پایه‌ته‌ی که

فیرخوازه که چون ده توانیت خویندنه وه یه کی سه رکه وتوتری هه بیت. ده بیت شه وه فیری خومان بکهین له کاتی خویندنه وه دا چاوه کانمان چون ببینن، چون زانیارییه کان بهینینه وه یاد، چون بیربکهینه وه، چون بتوانین به شیوه یه کی باش فیرببین، چون بتوانین نویسه کانمان به باشترین شیوه دابریژین، چون بتوانین چاره سه ری شه و گرفتانه بکهین که دینه ریمان، به شیوه یه کی گشتی چون بتوانین به باشترین شیوه سوود له توانا عه قلییه کانمان وهرگرین بزه هر بابه تیک.

توانای عه قلی

شه وخاله ش به یه پروو له زۆربه ی کۆمه لگاکاندا به زۆری له هر بواریکدا ته نانه ت بۆ ئاسانترین ئامیره ته کته له جۆی و شه لکترونییه کان کتیبی ریتمای له گه لدایه که ده لیت چون شه نجامی بدهین و بیخهینه کار، به لام کاتیک دیته سه ر باسی دژوارترین و ئالۆزترین و گرنگترین ئۆرگانیزم وانا خودی مرۆف هیچ جۆره یارمه تی و ریتماییه کی له گه لدا نییه، بۆ هۆشیار بوون له شیوازی کارکردنی ئامیزی کۆمپیوتهری ناوه وه مان پیویستمان به کتیبی ریتمای هزر و عه قلی خۆمانه، شه کتیبه به وه به سه ته وه ئوسراوه. سه ره نجام کاتیک جه ختکردنه وه و ئاراسته کان له تاکه وه به ره و بابته و ریتماییه کی ته ندروستی هه لبژاردن و درکی زانیارییه کان ریکخراو بیت، زۆربه ی گرفته کانی سه ره تای شه به شه چاره سه ر

دهبن، قوتابییه‌کان بۆ خویندنه‌وه و فیزیوون و یادهیتانه‌وه‌ی هه‌ر
وانه‌یه‌کی زانستی که پنیوست و گرنه‌گه، ناماده و پرچه‌ک ده‌بیت.
هه‌ر قوتابییه‌ک ئه‌و توانایه‌ی ده‌بیت که بابه‌ته‌کان به‌وخیراییه‌ی که
خۆی ده‌یه‌ویت په‌ره‌پێدات و له‌سه‌ بنه‌مای ویست و ئاره‌زوو و
تاناکانی خۆی پۆلێتبه‌ندی بۆ بابه‌ته‌کان ده‌کات و کۆنترۆلی
بارودۆخه‌که ده‌کات. (شینوه‌ی ژماره ۳۷ ته‌ماشنا بکه‌نه‌وه)

سوودیکی تری ئه‌م ته‌کنیکه ئه‌وه‌یه فیزیوون و یادهیتانه‌وه زۆر
ساده‌تر و چێژبه‌خشته‌ر و سه‌رکه‌وتوو تره، له‌ کۆتایدا ته‌رکیزی
ته‌واو له‌لایه‌ن قوتابییه‌که‌وه درووست ده‌بیت و به‌ توانا و
لێهاتوییه‌کانی ره‌وشی فیزیوون به‌شێوه‌یه‌کی سه‌رکه‌وتوانه و
به‌چاویکی کراوه‌وه کۆنترۆل ده‌کات.

ته‌کنیکی خویندنه‌وه‌ی ریکخراوی وینه‌ی عه‌ق‌لی (MMOST)
کراوه به‌ دوو به‌شی سه‌ره‌کییه‌وه و ئه‌وانیش: ناماده‌یی و
به‌کاره‌یتانن. هه‌روه‌ها هه‌ر به‌شێکی سه‌ره‌کی چوار لقی لاره‌کی
لێده‌بیته‌وه:

ناماده‌یی

که‌ران

کات و ئه‌ندازه

وینه‌ی عه‌ق‌لی زانیارییه‌کان

پرسیار و نامانجه‌کان

به کارهینان

کورتی باس

پیشه کی

ناوه رۆک

پیداچونه وه

پیش باسکردن نه و خاله گرنکه بیخه پنه پروو که نه گهرچی
ههنگاوه سه ره کییه کان به شیوه یه کی پله بهندی خراونه ته پروو. به لام
نه م ریزه ندییه به هیج شیوه یه ک ناچار بی و پیوست نییه و ده توانن
به پنی جیاوازی تیکستی خویندنه وه کان بگورن و که م و زیادی
بکن.

ته کنیکی خویندنه وه ی ریک خراوی وینه ی عه قلی: ئاماده بی

یه که مین بهش نه مانه ی لای خواره وهن

• گهران

• کات و نه اندازه

• وینه ی عه قلی زانیارییه کان

• پرسیار و ئامانجه کان

گهران

پیش نه انجامدانی هه رکاریک گهران یان پیداچونه وه ی هه موو
کتیبه که یان بلاو کراوه که تان پیوسته، ده بییت گه ریانه که به شیوه یه ک

نه‌نجام بدن که وەکو ئه‌وه وابیئت خه‌ریکی ته‌ماشاکردنی ئه‌و کتییانه‌ن که ده‌تانه‌ویت له کتییخانه‌که بیکرن یان له کتییخانه‌ی گشتی به‌کاتی وه‌ریگرن. به‌واتایه‌کی تر به‌شێوه‌یه‌کی کتوپر به‌خیرای له کاتی لاپه‌ره هه‌لدانه‌وه له هه‌له‌ینجانی ئیوه بۆ کتییه‌که هه‌ست به‌ ئاستی دژواری کتییه‌که. گونجاندنی نموونه و وینه‌کان له‌گه‌ل ده‌قه‌که‌دا، به‌شه‌کان، کورته، ده‌ره‌نجام، ... ده‌که‌ن.

کات و نه‌ندازه

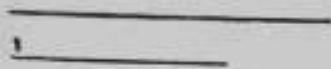
ده‌توانین ئه‌م دوو لایه‌نه پیکه‌وه باسی بکه‌ین، چونکه نزیکایه‌تی و هاوبه‌شی زۆریان به‌یه‌که‌وه هه‌یه، به‌که‌مین کارینک که ده‌بیئت له‌کاتی خویندنه‌وه‌دا نه‌نجامی بدین ئه‌وه‌یه که بریار له‌سه‌ر کاتی خویندنه‌مان بدین، دواتر ژماره‌ی ئه‌و لاپه‌رانه‌ی که له‌و کاته‌دا ده‌مانه‌ویت بیخوینینه‌وه دیاریبکه‌ین.

پیداگیری ئیمه له‌سه‌ر نه‌نجامدانی ئه‌م دووکاره پیش ده‌ستپیکردنی خویندن بیهۆ نییه، به‌لکو له‌سه‌ر بنه‌مای ئه‌و ده‌ستکه‌وته زانستیانه‌یه که له لیکۆلینه‌وه‌کانی قوتابخانه‌ی ده‌روونناسی گشتالت دا به‌ده‌ست هاتوون. اپیش ده‌ستپیکردنی خویندنه‌وه‌که چالاکیه‌کانی شیوه‌ی خواره‌وه نه‌نجام بدن)

تویژینه‌وه‌کانی قوتابخانه‌ی ده‌روونناسی گشتالت ئه‌وه‌یان سه‌لماندووه که مینشکی مرۆف ویستیکی زۆری بۆ کامل و ته‌واوکردن هه‌یه، له‌سه‌رئه‌م بنه‌مایه زۆربه‌ی خوینه‌ران تیده‌گن که

شيوه‌ی خواره‌وه به‌م شينوازه رينک و ريزبه‌نديان کردووه و ناويان ليتاون: هيلی راست، لوله‌ی، چوار گوشه، هيلک‌ه‌ی، زيگزاکی، بازنه‌ی، سنی گوشه، هيلی شه‌پولاوی يان چه‌ماوه‌بوو، لاکيشه. له راستيدا بازنه بازنه‌ی نييه به‌لکو (بازنه‌ی نات‌ه‌واوکراوه)، زوریک له خه‌لکی ئەم بازنه نات‌ه‌واوه به بازنه‌ی ناسایی ده‌بين، هه‌نديکيش به‌شيوه‌ی بازنه‌ی نات‌ه‌واو ده‌بينن به‌لام واپيرده‌که‌نه‌وه که وینه کيشه‌که ويستويه‌تی ته‌واوی بکات.

نمونه‌ی‌ه‌کی گشتکيرتر ده‌باره‌ی په‌يوه‌ندی گشتيمان بۆ کامل و ته‌واوکردن، په‌يوه‌ست به ويستی ئيمه له قوناغی، منداليدايه که هه‌ولمانداوه زمانیک درووست بکه‌ين که يارمه‌تيمان بدات وینه و هه‌ما بۆخومان درووستبکه‌ين بۆنه‌وه‌ی سه‌ر له چوارده‌ورمان ده‌ربکه‌ين و ليتان تينگه‌ين و نايديا ئالۆزه‌کان سه‌باره‌ت به ده‌روبه‌رمان درووستبکه‌ين.

۱

۲

۳

۴

۵

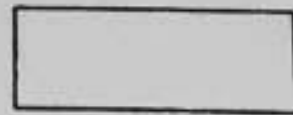
۶

۷

۸

۹

شيوه‌ی ژماره ۳۶. نه‌وشيوانه‌ی که له سه‌ره‌وه بينيتان له
 نه‌نیشتيه‌ره ژماره په‌يوه‌سته‌کاني بنوسن. دواتر سه‌رنجی نه‌مه‌ی که
 ئیستا باسی ده‌که‌ين بدهن.

له کاتی خویندنه وه دا، بریاردان سه باره ت به کات و نه ندازه، ریکه خستی کات و قه باره ی لاپه ره کان و ههروه ها خالی کوتایی یان نامانجمان به خیزی بژ روونده کاته وه. سوود و باشییه کی تری ئه م کاره ئه وه یه له بری سه رلیشنوایی له شینوازه خراپه کانی تری خویندنه وه. په یوه ندییه کی زۆر گونجاو و سه رکه وتوانه له نیوان بابه ته کاندا درووسنده کات.

گویندنه له کوتاری بیژیکی هاشیوه کاریکی زۆر چاکه، کوتاری بیژیکی کارامه که مه بهستی روونکردنه وه ی بابه تگه لیککی زۆر دژوار و سهختی هه یه، به زۆری خاله سه ره تایی و کوتاییه کان شروقه و روون ده کاته وه. به زۆری کات دیاری ده کات بژ هه ره شیک که تاییه تی کردووه. گویندنه کانی ش چونکه ناگاداری کاته که ن زۆر ئاسووده تر گویندنه گرن له قسه کان.

نامۆزگاریتان ده که م به هیمادانان بژ سه ره تا و کوتایی ئه و به شانیه که دیاریتان کردوون، کات و ئه و نه ندازه یه ی که ده تانه ویت تیشکی بکه نه سه ره به شینوه یه کی فیزیکی روونبکه نه وه. ئه م کاره تان ده بیته هۆی ئه وه ی هه میشه ناگاداری سه ره تا و کوتایی بابه ته که تان بیت و به چاویکی کراوه وه لینی پروانیت.

سوودیکی تری ئه م بریاره تان که له سه ره تایی ده سته پیکی بابه ته وه ئه تانه ویت روونی بکه نه وه، رینگری ده کات له ترس و نیکه رانی بهش و پاره ئالۆزه کانی بابه ته کانتان، ئه کهر خوینته ریک به بی بهرنامه ده ست بکات به خویندنه وه ی کتینیکی قه باره که وه ره

بهردهوام دهکەوێتە ژێر کاریگەری ئەو قەبارە گەورەیی کتێبەکەو
و بێرلەو دەکاتەو چۆن ئەم کتێبە ئەستورە تەواو بکات.
هەرچاریک که دەست دەکات بە خوێندنەو بیری لای ئەوێه که
هیشتا چەند سەد لاپەرەیی ماوه که نهیخویندوووتەو، هەمیشە بەو
ترس و پاروودۆخە ناهەموارەو بەردهوامی دەدات بە
خوینندنەوێهکە. لە لایەکی ترەو ئەگەر ژمارەییکی گونجایی چەند
لاپەرەیی دیاریکردوو که دەبێت بیخوینیت لە کاتیکی دیاریکراو
ئەوکاتە کارەکە بۆی ئاسانتر دەبێت، بەدلفیاییهو دەتوانیت ئەو
چەند لاپەرەیی لەو کاتە دیاریکراو تەواو بکات، دید و تیروانینی
دەگۆریت سەبارەت بە ئەستووری کتێبەکە.

هەلبەت هۆکارگەلیکی زۆر هەن بۆ بریاردان لەسەر کات و
ئەندازەیی خوینندنەو که پەيوەستە بە ئەندازەیی توانایی هەولدا
خوینەر و ئەو کاتەیی که بەکاری دەهینیت.

واخەیاڵ بکەن که دەتانهوێت دوو کاتژمێر خەریکی خوینندنەو
بەن، ئێوه سەرنج دەدەن زۆر بەباشی دەچنە پێشەو و درک و
تێگەشتنتان زۆر باشترە و خێراتر و چالاکانتر لەوێه که
پێششبیبتان دەکرد دەخویننەو.

ئایا لەم کاتەدا دەستخۆشی لە خۆتان دەکەن و پشوو دەدەن؟
یان بریار دەدەن که تا ئەو کاتەیی که ئەم توانا و وزەیتان
تێدایە لەسەر هەمان رێتم بەردهوام دەبن لەسەر خوینندنەوێهکەتان؟

نوره له سه‌دی خه‌لکی که وه‌ها پینشه‌اتیک دیته ریگه‌یان
بزیارده‌دهن به‌رده‌وامین له‌سه‌ر خویندنه‌وه‌که‌یان، ته‌نها ژماره‌یه‌کی
که‌م پشودان هه‌لده‌بژیرن!

لیزه‌دا ده‌بیت نامازه‌ به‌وه‌ بکه‌ین که‌ ریگای درووست پشودانه‌!
بژ هژکاری سه‌ره‌کی نه‌م بابه‌ته‌ ده‌توانن بگه‌رینه‌وه‌ بژ به‌شی یادگه
و نه‌ندازه‌ و توانایی له‌ یاده‌ینانه‌وه‌، که‌ له‌ خولیکی فیزبووندا
بینیوتانه‌. ئیمه‌ نه‌گه‌ر پشوو نه‌ده‌ین به‌ مینشکمان ئاستی درککردن و
یاده‌ینانه‌وه‌مان لاوازتر ده‌بیته‌وه‌، که‌واته‌ هیلکاری ژماره‌ ۲۰
به‌شیه‌یه‌کی تایبعت په‌یوه‌سته‌ به‌ پشودانیش‌وه‌، پینویسته‌ هه‌ر
خولیکی خویندنه‌وه‌ی له‌ ئیوان ۲۰ بژ ۵۰ خوله‌کیدا کاتینکی بچوک
بژ پشودان به‌یلینه‌وه‌، نه‌و خوه‌ خراپه‌ی که‌ هه‌میشه‌ فیرخوازه‌کان
گرتوویانه‌ که‌ زیاد له‌ پینج کاتژمیر به‌سه‌ر یه‌که‌وه‌ بخوینن ئیتر
کۆن بووه‌ و زیانباره‌، نمره‌ی تاقیکردنه‌وه‌کانییان به‌لگه‌ن له‌سه‌ر
قسه‌کانمان نه‌وان له‌کاتی خویندنه‌وه‌دا تیگه‌یشتتینکی باشییان هه‌یه
به‌لام نه‌مه‌ نه‌وه‌ ناگه‌یه‌نیت که‌ به‌هه‌مانشینه‌وش بتوانن به‌باشی
بیهینه‌وه‌یاد.

به‌لگه‌ی زۆر هه‌ن بژ گرنکی کاتی پشودان:

۱ - له‌ رووی فیزیکییه‌وه‌ جه‌سته‌ پشوده‌دات و کاتینکی باش بژ
ئارام فه‌راهه‌م ده‌کات، نه‌مکاره‌ بژ فیزبوون زۆر گرنکه‌ و ریگه‌
له‌به‌رده‌م ترس و دله‌راوکی.

۲ - ده‌بیت‌ه‌زی نه‌وه‌ی که یاده‌ینانه‌وه توانای تیگه‌پشتن به‌یه‌که‌وه کار بکن بونه‌وه‌ی باشترین نه‌تجام به‌ده‌ست بهینن.

۳ - ماوه‌یه‌کی کاتی کهم بؤ زانییارییه تازه فیربووه‌کان به‌ه‌ده‌رده‌دریت بونه‌وه‌ی هه‌ریه‌شیک له‌گه‌ل به‌شه‌کانی تر به‌یه‌که‌وه به‌سه‌ستیته‌وه یان تینه‌له‌کیشی بکات.

هه‌روه‌ها خالی سینه‌م په‌یوه‌ندی به‌به‌شی یادگه و هیلکاری بیرچونه‌وه به‌تینه‌ربوونی کاته‌وه هه‌یه، به‌دریزای هه‌رخولیکی فیربوون نه‌وه‌ندازه زانییارییه‌ی که ده‌توانریت به‌خیرایی له‌به‌شی خوینزاوه‌وه بیته‌وه‌یاد به‌رزه‌بیته‌وه و تا کاتی ده‌سه‌تپکردنی به‌شی دواتر هه‌ر به‌به‌رزی ده‌مینیته‌وه. نه‌مه به‌واتای نه‌وه‌یه که به‌ه‌زکاری گونجاندنی خولی کاتی نه‌ک ته‌نها ده‌توانریت نه‌ندازه‌یه‌کی زورتر به‌ینیته‌وه یاد به‌لکو به‌لگه‌یه‌کیتری بوونی نه‌ندازه‌یه‌کی زوری یاده‌ینانه‌وه دیاریکردنی کاتی پشودانه.

بؤ یارمه‌یتدانی زیاتری نه‌م دوو ره‌ه‌نده له‌هه‌ر خولیکی خوینتدنه‌وه‌دا پینداچوونه‌وه‌یه‌ک له‌سه‌ر بابته‌ خویندراوه‌کانت و پینش زه‌مینیه‌ک‌تان بؤ بابته‌که هه‌بیت. روتکردنه‌وه‌ی زیاتر له‌سه‌ر بریاردان سه‌باره‌ت به‌کات و نه‌ندازه‌ی خویندنه‌وه پینوستی به‌چه‌ندین لاپه‌ره هه‌یه به‌لام له‌بیرمان نه‌چیت بریاردان کورته بؤیه نیمه‌ش به‌کورتی باسمان لینه‌کرد کاتیک.

وینہی عقلی زانست له بابہ تیک

کاتیک له سەر ئەندازه و ژماره‌ی ئەو لاپه‌رانه‌ی که ده‌تانه‌وینت
بیخویننه‌وه بریارتاندا، له قوناغی داهاتوودا هەر زانیارییه‌ک‌تان
له‌سەر باب‌ته‌که هه‌یه به‌خیرایی یاداشتی بکه‌ن. زیاتر له پینچ
خوله‌ک کات به‌م راهینانه‌وه به‌هه‌در مه‌ده‌ن. ده‌بیت فوسینه‌کانتان
به‌وشه‌ی کلیلی و به‌شینوه‌ی وینه‌ی عقلی بیت.

نامانجی سه‌ره‌کی له‌م راهینانه به‌هیزکردنی ته‌رکیز،
که‌م‌کردنه‌وه‌ی نیکه‌رانی و سه‌رگه‌ردانی، درووستکردنی
ادونیا‌بینی‌یه‌کی عقلی ته‌ندرووست. ده‌سته‌واژه‌که‌ی کۆتایی
ناماژه‌یه بۆ لیوانلیوکردنی مێشکه به‌ زانیارییه‌ گرنگه‌کان له‌ بری
زانیارییه نا‌گرنگه‌کان. نه‌گه‌ر پینچ خوله‌ک له‌ یادگه‌تاندا به‌دوای
زانیارییه به‌سووده‌کانه‌وه بوون، زیاتر مێشک‌تان هه‌ماهه‌نگ ده‌که‌ن
له‌گه‌ل ده‌ق و تیکسته زانستییه‌کان نه‌ک بیرتان لای ورگی خالی و
سه‌لاجه‌که‌تان بیت نه‌ک مه‌سجی دۆسته‌که‌ت و دراما‌که‌ی کاتژمیر
نۆ.

له‌و کاته سنوورداره پینچ خوله‌کییه‌وه روونده‌بیته‌وه که‌ ئەم
نموونه‌یه پتووستی به‌ هه‌موو زانیارییه‌کی که‌سه‌که نییه، راهینانی
پینچ خوله‌کی زیاتر بۆ چالاککردنی سیسته‌می زه‌خیره‌کردنی
زانیارییه‌کان له‌ یادگه و ئاراسته‌کردنیکه ته‌ندرووستی عقل و
به‌رنامه و پلاندانانه.

پرسیاریک که لیزدا دروستده بیت نه وهی که اچی
جیاوازییهک ههیه له نیوان نهو کاتهی که هیچ زانیارییهکمان
لهسهر بابته نییه لهگهل نهو کاتهی که زانیارییهکی زورمان
لهسهر بابته که ههیه ۱۲ نهگه زانیارییهکی زورت لهسهر بابته که
هه بیت ده توانیت پینج خولهک ترخانکیت بز دیاریکردنی لایه نه
گرنگهکان، بزچونهکان، ناو و پرووا و شوینهکان.... له
په یوهندیاندا به بابته که وه. چونکه سپاردنی زانیارییهکان به
میشک زور خیراتره له نویسنی زانیارییهکان لهسهر کاغه ز،
ههروه ها ده توانن له پرووی هزری و عقلیه وه هه موو په یوهندییه
لاوهکییهکان بیسن، تیروانین و ناراسته یهکی هزری گونجاو
بزخوتان دروست بکن.

نهگه زانیارییهکان لهسهر بابته لاهکی و ناگرنگهکان بوو
پینج خولهک ترخانکین بز ریکخستنی زانیارییه بچوکهکان و
ههروه ها هه جزه زانیارییهکی تر که په یوهندی به بابته که وه
هه بیت. نه مکاره تان دهیته هزی نه وهی خوینهر تا ناستیکی زور
نزیکی بابته نوییهکان بیته وه و که متر ههست به ماندوو بوون و
شکس بکات که زور بهی خه لکی به داخه وه دوو چاری ده بن.

جیاکردنه وهی نه م دوو جزه زانیارییهانه جگه له گرنگیه که ی
به خیرایش له کاتی خویندنه وه را هینانی به رده وام لهگهل زانیارییه
ریکخراوهکاندا قازانجیکی زور گشتیشی ههیه. یه که م که سه که به
کژکردنه وهی زانیارییه تازهکانی لهو بابته ی که خوی حه زیلییه تی

زانبيارييه کي باش وهرده گريت. به مشينويه که سه که له بيري نه وهی
به رده وام ههست به خه جالته تي بکات له وهی که زانويه تي و نيسنا
بيري نه ماوه و به رده وام بلنت (له سهر زمانه) زياتر ده توانيت
ناگاداري کوتا زانبيارييه کاني بيت و به باشي بي ري بيته وه که چي
خوينده وه و چون پزليته بندي کردون.

نهم راهيتانه به رده وامه ي ياد هيتانه وه و درووستکردني بيروکي
نه وهی که له بهرتان کردون له بارودوخه بينوستييه کاندان زور
گرنگن: له وانه له کاتي تا قيردنه وه کان. له کاتي سه ره تاي کوتاردان،
وه لامدانه وهی پرسياره له نا کاوه کان کاتيک که سيک ليتان ده پرسيت،
چهندين سوودي تريشي هه يه.

کاتيک ماوه ي پينچ خوله کييه که ته و او بوو. ده بيت به خيروي
برؤينه قوناغي نابنده وه.

پرسيارکردن و پيناسه ي نامانجه کان

دواي نه وهی که رهوشي گشتي بابه ته که تان ديار يکرد. له
قوناغي دواتردا ناموزگاريتان ده که م که بريار بدن چيتان ده ويت
له کتييه که و چاوه رواني چي ليده که ن؟ نهم قوناغه نه و پرسيارانه
له خوز ده گريت که ده تانه ويت به خويندنه وهی کتييه که وه لامه کانيتان
ده سبتکه ويت. نه بيت پرسياره کان وه کو نامانچ و ابن و هاوشينويه
ياداشتکردنيکي زانستي ده بيت له گهل وشه کليبييه کان و به شينويه
ويتنه ي عه قلي ريکخرا بيتن.

له سه‌ره‌تاوه نابیت له پینچ خولهک زیاتر کاتی بز ته‌رخان بگن، چونکه تا زیاتر کتیه‌که بخویننه‌وه پرسیاره‌کان دووباره داده‌ریژنه‌وه و پرسپاری تریشی ده‌چپته‌سەر.

بز دلنیا‌بوون له گرنکی ئەم رینگایه پنیوستی ده‌کرد تاقیکردنه‌وه‌یه‌کی ستاندارد بز دوو گرووپ له خه‌لکی له رووی ته‌مهن، ئاستی خویندن و زانستییه‌وه وهک یه‌ک بوون ئەنجام بدریت.

کتیه‌کی هاوشیوه و کاتیکی دیاریکراو ده‌دریت به ه‌ردوو گروپه‌که.

به گروویی یه‌که‌م ده‌گوتریت که ده‌بیت تاقیکردنه‌وه له ه‌موو کتیه‌که‌دا ئەنجام‌بدن، که‌واته ده‌بیت ئاگاداری ئەوه بن و ه‌موو کتیه‌که بخویننه‌وه.

به گروویی دووهم ده‌گوتریت ته‌نها له دوو یان سنی باب‌ته‌تی سه‌ره‌کی کتیه‌که‌دا تاقیکردنه‌وه ده‌کریت، ده‌بیت له‌سه‌ر ئەم بنه‌مایه کتیه‌که بخویننه‌وه.

له راستیدا بز ه‌ردوو گروپه تاقیکردنه‌وه له ه‌موو کتیه‌که‌دا هاته‌وه، که‌سه‌که یه‌ک‌سه‌ر بیره‌کاته‌وه ئەوه‌ی که پنی گوتراوه ته‌نها له دوو یان سنی باب‌ته‌تی سه‌ره‌کی کتیه‌که‌دا تاقیکردنه‌وه‌که ئەنجام ده‌دری، کاریکی نادان‌په‌روه‌رانه بووه.

ه‌روه‌ها بیره‌کاته‌وه ده‌لیت به‌دلنیا‌بیه‌وه له‌م بارودۆخ‌دا گروویی دووهم وه‌لامدانه‌وه‌یه‌کی باشیان ده‌بیت بۆنه‌و پرسپاران‌ه‌ی

که پنیان گوتراوه له و دوو به شه سه ره کیه دا دیته وه و ههروه ها
گروپی به کم وه لامدانه وه یه کی باشترین دهییت بۆ پرسیاره کانی
تر. له کوتایدا نمره ی ههردوو گروپه که نزیک یه ک بوو.

زۆریک له خه لکی به سه رسورمانه وه تیبینی شه وه ده که ن که
گروپی دوو هم نه ک ته نها له و پرسیارانه دا نمره ی بالا دینن که
پنشته پنیان گوتراوه له دوو به شی سه ره کی کتیه که دا پرسیار
دیتینه وه. به لکو نمره یه کی زۆر به رزتریش دینن که شه که له هه موو
کتیه که شدا پرسیار بیته وه.

هۆکاره که ی شه وه یه که بابه ته سه ره کیه کان هاوشیوه ی قولاییکه
بۆ زانیارییه کان که هه موو شتیک له خزی راده کیشیت، به واتایه کی
تر پرسیار و نامانجه سه ره کیه کان وه کو ناوه ندیک یه یوه ندی کار
ده که ن که زانیارییه لاهه کیه کان وابسته پیوه ی و به ده ورخولیدا
ده خولینه وه.

ئه و گروپه ی که قه رار و ابوو هه موو کتیه که بخوینیته وه هیچ
قولابنکیان بۆ راکیشان و په یوه سترکردنی زانیارییه کان نه بوو و
له به رنهم هۆیشه بوو به یی هیچ بنه مایه ک زانیارییه کانی
کۆده کرده وه. زیاتر هاوشیوه ی بارودۆخیک بوو که شه وه ندی مافی
هه لبژاردن به خویندکاره که ده دریت که له کوتاییدا ناتوانیت هیچ
بریاریک بدات، کاتیک بۆ شتانیکی زۆر هه ولده دن له راستیدا
شتیکی شه و تو به ده ست ناھینن.

تا زیاتر بتوانین پرسیار و نامانجه گانمان به باشی دیاریبکه این
 گرنگیه که ی زیاتر و زیاتر ده بیت. ده بیت شهوش بخهینه پروو که
 هرچی باشتر پرسیار و نامانه جانمان دابریژین خونهر باشتر
 ده توانیت له به کارهیتانی ته کنیکی خویندنه وهی ریکخراوهی وینهی
 عه قلی کارایی باشتری هه بیت و سه رکه وتوتربیت.

ته کنیکی خویندنه وهی ریکخراوی وینهی عه قلی: به کارهیتان

نهم به شه شه مانه ی خواره وه له خزی ده گریت

• کورته ی باس

• پیشه کی

• لابردنی پار و به شه نالوز و دژواره کان و شه وانه ی که

تیگه پشتیان سه خته، دواخستی خویندنیان بز کاتیکی تر

• پیناچونه وه

• یاداشته کانی تیکست و وینهی عه قل

• پیناچونه وهی به رده وام

کورته ی باس

یه کیک له راستیه قه شه نگه کان سه بارهت به و که سانه ی که

کتیبه زانستییه کان ده خویننه وه شه وهیه که به زوری شه وانه کاتیک

روو به پرووی کتینیکی زانستی نوی ده بنه وه له لاپه ره ی یه که مه وه

ده سته که ن به خویندنه وه.

خه یال بکه یڼ ښووه حه زیکي زور تان به یاری خشته کی پازل هه به
 اپازل جوړه یاریه که له کومه لیک پارچه خشته یان نایلونی جیاواز
 پیک هاتووه هه پارچه به کی ده به ستریت ته چه ند پارچه به کی تاییه ته وه
 له کو تاید ا ښو شپوه به دهر ده چیت که ده تانه وین زیاتر بؤ زاخاوی
 میشکه و به زوری شپوه ی گیانله به ریکه نه بیت پارچه کانی
 به درووستی به ستنه وه به یه که وه) یه کیک له هاوریتیه کانتان به
 کارتونیکی گه وره وه که به کاغز پینچراوه و به ده زوو
 به ستر او ته وه دیت بؤ ماله وه تان و ده لیت نه م کارتونه دیاریه کی
 منه بؤ تو: (جوانترین و قه شه نگترین و نالوزترین پازل که مرؤف
 تا نیستا دایه پتاوه بؤ زاخاوی میشکه) سو پاسی ښو ده که ن و
 هه رڼه وهی که هاوریکه ت رؤشت ته ماشایه کی کارتونه که ده که ن،
 به خوتان ده لین هه نیستا کاتی خوتان ته رخانده که ن بؤ نه م یاریه
 و هه موو پارچه کانی پیکه وه ده به ستن و نه خشه که نه دوزنه وه.
 پیش به رده و امیدان به خویندنه که هه موو ښو هه نگاوانه ی که بؤ
 کاملگردنی پازل که ده یڼین. هه موو ورده کاریه کان به دیکه ته وه
 یاداشتی بکه ن.

هه نیستا و هلامه کانتان به م هه نگاوانه ی خواره وه که من له
 فیڅخوازه کانمه وه و هه سرگرتون، جیبه جینیکه ن:

- ۱ - بکه رینه وه بؤ ماله وه.
- ۲ - ده زووی چوارده وری کارتونه که بکه نه وه.
- ۳ - کاغزه که ی ده ورو به ری لیکه نه وه.

- ۴ - کاغز و دھزووہکان فریبدهنه دوورہوہ.
- ۵ - تماشای شیوہی دہرہوہی کارتونهکہ بگن.
- ۶ - یاساکانی یاریبہکہ بخوینتہوہ. ورد ببنہوہ لہسہر پارچہ جیاوازہکان و لایہنہ گشتیبہکانی پازلہکہ.
- ۷ - کاتی پیویست بؤ کاملکردنی پازلہکہ دیاریبکہن و پابہتدبن پیوہی.
- ۸ - کات دابنن بؤ پشوودان و نان خواردنتان.
- ۹ - کارتونهکہ بگنہوہ.
- ۱۰ - ہموو پارچہکانی پازلہکہ بخنہ سہر میزیک یان بیپیژنہ سہر زہویبہکہ.
- ۱۱ - تہگہر گوماننتان ہہیہ ہموو پارچہکان بڑمیرن و خوتان دلنییا بگنہوہ.
- ۱۲ - ہموو پارچہ لیکنزیکہکان بخنہ تہنیشتی یہکہوہ.
- ۱۳ - پارچہکانی کہنار و تہنیشت و گزشہکانی بدوزنہوہ.
- ۱۴ - رہنگہ ہاوبہشہکان لیکنزیک بگنہوہ.
- ۱۵ - پارچہ و ہشہ و ہکیہکہکان بہیہکہوہ بلکیتن.
- ۱۶ - دہستبہکہن بہ پیکہوہ بہستنی پارچہکان.
- ۱۷ - پارچہ ٹالوزہکان بؤ کوتایبہکہی دابنن.
- ۱۸ - پرؤسہکہ تا کوتایی تہنجام بدہن.
- ۱۹ - پیروژہ!

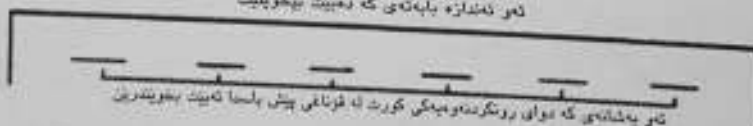
دهتوانين هم نمونونهيش بؤ خويندنه وه به كاربييهين، نمونونه
يه كه م نه وه رونده كانه وه كه بؤچي دهستينه كردني خويندنه وه له
لاپه ره ي يه كه م وه چه نديك گرنگي مه يه، چونكه وه ها كارنيك وه كو
نه وه وايه كه گوشه ي يه كه مي بازله كه بدؤزنه وه و دلنيي اي بدن به
خوتان كه له و سوچه وه دهتوانن هموو پارچه كاني تري بيوه
بيستن و كامل ي بكن.

خالنيكي گرنگ و بيويست له ريسا و ته كننيكه گونجاوه كان بؤ
خويندنه وه ي تيگست و په ره گراف به تاييه تي په ره گرافه سهخته كان
نه وه يه كه پيش نه وه ي ناله باربييه كاني فيربوون به دؤواري
دهستيني بكن، تينگن له بيروكه و نايدايي سه ره كي نوسينه كه.
شيكردنه وه يه كي كورت بؤ هم نامانجه خراوه ته روو رهنگه
په يوه نديي هه بيت به نيگايه كي گشتي، خويندنه وه ي ياسا
گشتييه كان، بينين و دؤزينه وه ي سوچ و كه ناره كاني بازله كه وه. هم
كاره له نوسيندا به وواتايه يه كه نيوه نه و كتيبه ي كه له
به رده ستاندايه بؤ خويندنه وه نيگايه كي گشتي بكن و سوود له
رينمايه گشتييه كان وه بگرن، به شه كاني كتيبه كه كه ده بيت نيوه له
ههنگاو و قؤزاعي كورته ي باسدا له به رچاوي بگرن له خؤزگري
نه مانه ي خواره وه يه.

ناونیشانه لاوه کییه کان	خشته و هیلکارییه کان	نه جام
سال و بهرواره کان	ناوهرۆک و لیستی بابته کان	کورتە ی باسه کان
وشه دیاره کان	چەمکە گرنگە کان	بەشەکانی کۆتایی
		ســـیـــرکردنی
نمونه کان	وینە کان	بەشەکانی سەرەتا
ژیرنوسه کان	خاله چهوهه ریبیه کان	یاداشته کان
ناملاره کان	نەخشە کان	پشتی بەرگی کتیبه کە

کارایی ئەم بەشە فەراھە مکردنی زانیینیکی گونجاوه له بەشە گرافیکییه کانێ کتیبه که وه. پینویست ناکات که هه موو کتیبه که یخویننه وه به لکو ئەو بەشە تاییه تانه هه لبریزین که له روی واتاییه وه په یوهستن به دهقه سەرەکییه که وه. له م قوناغه دا شیوه ی ناوهندی و رهگه سەرەکییه کانێ وینە ی عه قلیتان کامل بکن.

ئەم ئەندازە بابته ی که دهییت بیخوینیت

شیوه ی ژماره ۳۹. ئەو بەشەکانی که له نوسینه که دا دهییت له قوناغی کورتە ی باس بیخوینیت

خالیکی تر که زۆر گرنگه ئاماژه ی پیندهین ئەوهیه که به درنژای قوناغی کورتە ی باس، سوود له پینوس یان هه رشتیکی تر وه رگرن که سوودتان پیندهگه یه نیت بۆ دیاریکردنی شته گرنگه کان.

هۆکاری ئهم کاره دهتوانين به هيلکارييهک به باشترين شيوه
 روئبکينهوه. نهگه يارمهتي چاو نهدرت نهوه بؤماوهيهکي کهم
 ترکيز لهسه هيماکان دهमितيت و دواتر تينهپهريت و لهوئوه که
 ئاراسته ي جوله ي چاو لهگه هيماکان پهکسان نييه. نهها
 يادگهيهکي ناکارا و ليل و ناریکوپيک له ميشکدا دهमितيهوه.

شيوه ي ژماره ٤٠. نمونهيهکه
 له شينوازيکي هيلکاري که دهه
 يت بخويندريتهوه.

نهگه سوود له يارمهتیهکی شيوه ي وهگرين، چاو نزیکي
 پرۆسه ي هيلکارييهکه دهبيتوه و يادگهش لهگه لهموو ئهمانه ي
 خوارهوهدا بههيز دهبيت.

١ - خودی يادگه ي شيوه ي.

٢ - جوله ي چاو که يادهينهروهيه و نزیکي شيوه ي
 هيلکارييهکه دهبيتوه.

٣ - يادهوهري جوله ي دهست لهکاتي بهدواداچووني هيلکاکان
 (يادگه ي جوله ي).

٤ - يادگه ي شيوه ي ريتم و جوله ي کهسهکه.

شيوه‌ی ژماره ۴۱. شيوه‌ی
ستانداری چاو بهین یارمه‌تی له‌سه‌ر
هیلکارییه‌که که ده‌بیته هژی
ناسازگاری له شيوه‌ی هیله‌که.

یاده‌یتانه‌وه‌ی گشتی که له نه‌جانی نه‌م راه‌یتانه دروست ده‌بیت
زۆرباشتره له یاده‌یتانه‌وه‌ی تاکی که بهین هیچ ریتماییه‌کی شيوه‌یی
ده‌خوینتریه‌وه.

نه‌وخالش کرنه‌که که ناماژه‌ی پییده‌ین که ژمیریاره‌کان به‌زۆری
سوود له پینوس و قه‌له‌مه‌کانیان ده‌بیتن بۆنه‌وه‌ی یارمه‌تی چاویان بدات
له ستوون و هیله‌کاندا. نه‌وان به‌شيوه‌یه‌کی سرووشتی نه‌م کاره نه‌جنام
ده‌دهن چونکه به‌چاروی نااماده‌وه یاده‌یتانه‌وه‌ی جوله دریزه‌کانی چاو
دژواره.

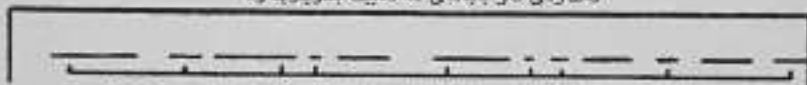
پیشه‌کی (پیش باسه‌کان)

دووه‌مین به‌شی خویندنه‌وه له پیش باسدا، خویندنه‌وه‌ی هه‌موو
نه‌و بابته‌انه‌ی که له به‌شی کورته‌ی باسدا نه‌هاتووه، به‌واتای
ناوه‌روکی په‌ره‌گرافی کتییبه‌که، ده‌توانین نه‌م به‌شه بیه‌ستینه‌وه به
ریکخستنی به‌شه ره‌نگراوه‌کانی پازله‌که‌وه.
له قزناغی پیش باسدا ده‌بیت ته‌رکیز بکه‌ینه‌سه‌ر سه‌ره‌تا و
کۆتایی په‌ره‌گرافه‌کان، به‌شه‌کان، باس و پاره‌کان، به‌زۆری
زانباریه‌کان له به‌شه‌کانی سه‌ره‌تا و کۆتاییدا ده‌نوسرین.

نه‌گه‌ر خه‌ریکی خویندنه‌وه‌ی بابه‌ت و وانه‌یه‌کی زانکون یان کتیبیکی نالوز ده‌خویننه‌وه، ده‌بیت هه‌میشه به‌شه‌کانی کورته‌ی نه‌نجاهه‌کان و ده‌ره‌نجامی کوتایی له سه‌ره‌تاوه بخویننه‌وه، ئەم به‌شانه به زۆری لایه‌نه سه‌ره‌کییه‌کانی زانیارییه‌کانن و یارمه‌تی ئیوه ده‌دات له کاتی خویندنه‌وه‌ی کتیبه‌که‌دا بابه‌ت لاهوکی و ناگرنگه‌کان بناسنه‌وه و کاتی پیوه نه‌کوژن. کاتیک به‌گویی ئەم نامۆزگارییه به‌کن کتیبه‌که کۆنترۆل ده‌کن و به‌چاویکی کراوه‌وه ده‌ستده‌کن به‌خویندنه‌وه، به‌دلیلییه‌وه سه‌رکه‌وتن به‌ده‌ست دینن.

له به‌شی پینشه‌کیدا وه‌کو به‌شی کورته‌ی باس ته‌واوی ده‌قی نوسینه‌که‌ی ناخوینتیه‌وه، به‌لکو ته‌نها به‌کجاری تر ته‌رکیز ده‌که‌یته سه‌ر بابه‌ته گرنگه‌کانی، ته‌ماشای شیوه‌ی ژماره ٤٢ بکه.

ئه‌نانه‌ی ئەو بابه‌ته‌ی که ده‌بیت بخوینتیه‌وه

ئه‌و به‌شانه‌ی که ده‌بیت له قۆناغی پینش باسدا دوا‌ی قۆناغی کورته‌ی باس بخوینتیه‌وه

شیوه‌ی ژماره ٤٢، ئەو به‌شانه‌ی که ده‌بیت له قۆناغی پینش باسدا دوا‌ی قۆناغی کورته‌ی باس بخوینتیه‌وه، دووباره هه‌ر زانیارییه‌کی گرنگتان سه‌رنجدا، بیخه‌ته‌سه‌ر وینه‌ی عه‌قلپتان

ناتوانین له‌وه زیاتر قسه له‌سه‌ر بایه‌خی ئەم کاره بکه‌ین، فیرخوازیکی که له ئوکسفۆرد ده‌خوینتیت چوار مانگه کینشمه‌کیشیتی له‌گه‌ل کتیبیکی قه‌باره نه‌ستووری ٥٠٠ لاپه‌ره‌یی سه‌باره‌ت به‌ ده‌رووناسی، کاتیک گه‌یشه لاپه‌ره‌ی ٤٥٠ بیه‌یابوو، تا زیاتر له‌ کوتایی کتیبه‌که‌وه نزیکتر ده‌بیته‌وه ناستی ئەو زانیارییه‌ی که

دهبوو زهخیره‌ی بگات و بیزانیت زورتر ده‌بوونه‌وه، له راستیدا
پیش‌نه‌وه‌ی بگات به نامانجه‌که‌ی نغزوی زانیارییه‌کان بوو.

لیزه‌دا روونبوویه‌وه که‌ه‌ر له سه‌ره‌تایی کتنبه‌که‌وه پیت به پیت
ده‌ستیکردوه به خویندنه‌وه، له‌گه‌ل‌ه‌وه‌ی که‌ه‌ریکه بگات به
کوتایی کتنبه‌که هیشتا نازانیت به‌شی دواتر باسی چی ده‌کات، نه‌و
کاتیک به‌شی یه‌که‌می خوینده‌وه ته‌خمین و گریمانه‌ی نه‌وه‌ی کرد
که‌ه‌گر هر وا به‌رده‌وام بیت پیویستی به ۷۰ کاتژمیره تا
کتنبه‌که ته‌واو ده‌کات و ۲۰ کاتژمیش بز یاداشتکردنی، هه‌میشه
بیری لای نه‌وه بوو که‌ی ده‌بیت ته‌واوی بگات.

له قوناعی کورته‌ی باس و هه‌روه‌ها له قوناعی پیش باسیشدا
ده‌بیت به شیوه‌یه‌کی زور جدی و ورده‌وه چه‌ند بابه‌تیک هه‌لبژیرن
و هه‌ندیکیش لابه‌ن، زوریک له خه‌لکی هیشتا وا ده‌زانن که ده‌بیت
هه‌موو بابه‌ته‌کانی ناو کتنبه‌که بخویننه‌وه ته‌نانه‌ت‌ه‌گر په‌یوه‌ندی
به نامانجه‌که‌ی نه‌وانیشه‌وه نه‌بیت، ده‌بیت وا ره‌فتار له‌گه‌ل کتنبیدا
بکه‌ین که خه‌لکی له‌گه‌ل گوفتار و قسه‌کردندا ده‌یکات، به واتایه‌کی
تر قسه‌کانی که‌سیک بیزارکه‌ر و ناپیویست بوو نه‌وا قسه‌کانییان
به‌هه‌ند وهرمه‌گرن‌ه‌گر له کاتی قسه‌کردندا زیاد له راده‌نمونه
دینیتیه‌وه و له بابته‌ی سه‌ره‌کی لاده‌دات و هه‌له ده‌کات، ئیوه به پینی
نامانجه‌که‌تان بچن به ریوه و نه‌وه‌ی که ده‌تانه‌ویت لینی وهربگرن و
کرنگی به بابته‌لاوه‌کییه‌کان مه‌ده‌ن.

جاریکی تر بهراوردکردنی له گه‌ل پازله‌که‌دا روونده‌بیتته‌وه:
نازاردانی میشک بو دۆزینه‌وه‌ی ئه‌و لایه‌نانه‌ی که په‌یوه‌ندیان به
بابه‌ته دژواره‌کانه‌وه هه‌یه ده‌بیتته هه‌وی به‌هه‌ده‌ردانی کات و
درووستکردنی بارگرانی به‌سه‌ر خوینه‌ره‌وه. به‌شه ئالۆز و
ناخۆشه‌کانی کتێبه‌که زۆر به‌که‌می په‌یوه‌ندیان به به‌شه‌کانی
دواتری کتێبه‌که‌وه هه‌یه و سوودیان که‌متره و باشتر وایه
جێبه‌جێدرین و به‌سه‌ریدا تێپه‌رن.

۱ - ئه‌گه‌ر یه‌کسه‌ر رووبه‌رووی به‌شه ئالۆزه‌کان نه‌بینه‌وه
یارمه‌تی میشک ده‌ده‌ین چالاکتر بیتته‌وه. ازۆریک له خوینه‌ره‌کان له
سه‌ره‌تاوه پرسیارگه‌لێک به میشکیاندا ختوره ده‌کات که وه‌لامه‌که‌ی
زۆر ئالۆز و نه‌ینی دیاره به‌لام دوا‌ی به‌رده‌وامی دان به خویندنه‌وه
سه‌رنج ده‌ده‌ن پرسیاریکی زۆر ساده و وه‌لامیکی ئاسانی هه‌بووه.
۲ - ئه‌گه‌ر دواتر بگه‌رینه‌وه سه‌ر به‌شه ئالۆزه‌کان ده‌توانن له
هه‌ردوولاوه لیوه‌ی نزیک ببنه‌وه. ریک وه‌کو یاری پازله‌که پارچه
ئاسانه‌کان بده‌ن به ده‌می یه‌که‌وه ئالۆزه‌کان ده‌میتێته‌وه ئاسانه‌تر
کاره‌که ئه‌تجام ده‌ده‌ن. ئیوه‌ش ده‌توانن بابته ساده‌کان بخوینن و
پاشان بچنه سه‌ر باسی بابته‌ی ئالۆز و گران.

۳ - تێپه‌رین به‌سه‌ر به‌شه ئالۆزه‌کاندا یارمه‌تیمان ده‌دات بو
دوور که‌وته‌وه له نیگه‌رانی و ناوهمیدی که به زۆری له خویندنی
نه‌ریتیدا دووچار ی زۆربه‌ی خوینه‌ران ده‌بیت.

شیوهی ژماره ۴۴. پیرینه له به شش سخت و گرانه کان که خونیه ر
دوای شاره زایی و هرگرتن له کزی گشتی باسه که دووباره به چاویکی
کراوه و بزی دهگه ریته وه.

خالیک که گرنگه لیزه دا باسی بکهین نه وه به که ده بیته هزی
نه وهی که خونینده وه که مان بییت به پرۆسه به کی دستره نگینی و
چیز به خش.

به گرانه وه بۆ پیشکه وتنه میژوو بیه کان له هه موو بواره کاند
ده توانین نه وه تینگهین که به زوری له کۆمه لیک له هه نگاهه
بچووکه کان له رووی لۆجیکیه وه په یوه ندیبان به یه که وه هه بوه که
ریتوینی که ری کۆی گشتی پرۆسه زانسته که بوه.

پسپۆران هه ستیان به م هه نگاهه کرده له نمونهی گالیلو و
نه نیشتاين که دواتر هه نگاهه به هه نگاهه بیرۆکه کانیان په ره پیندا و
دواتر پسپۆرانی دوای خزیان به ته درجی و که م که م گه شتن به
بیرۆکه که، زۆریک له که سه کان هه ره له سه ره تا وه و هه ندیکیش به
خۆماندو کردن و به کرداری دهگن به نه نجامی کاره کانیان.

به هه مان شیوهش که که سی داهینه ره هه نگاهه لیکه زۆر ده نیت
تا پرۆسه که به کۆتا بگه یه نن، خونیه ریش به و هه نگاهه دا ده چیت و

ئەو بەشە بچوكانەى (بەشە سەختەكان) كە جىيەپىشتە، توانايەكى چىزۇبەخش و داھىتەرانەى پىدەدات كە سەرنجى كورت بىكاتەوہ بۇ گەشتن بە مەتەلى نوسىنەكە و گەشتن بە ئەنجام. تەماشاي شىوہى ژمارە ٤٥ بگەن.

شىوہى ژمارە ٤٥. بەرەو پىشچوونى مېژووى بېرە باوہرەو تواناي داھىتەرانە.

پىچونەوہ

دوای ئەنجامداتى سى قۇناغەكەى پىشوو لە كاتىكدا كە هىشتا زياتر پىنوستان بە وەلامى پىرسىارەكان يانى چارەسەرى كىرتى زانىيارىيەكانە، ئەوا پىداچوونەوہ كىرگە، لەم قۇناغەدا تەنھا ئەو بەشانە پىرېكەنەوہ كە هىشتا كامىل نەكراون و دووبارە سەنجى ئەو بەشانە بدەنەوہ كە بۇ تىبىنى و سەرنجى زياتر هىماتان بۇ داناون. دواتر ياداşteكانى تىكست و پەرەگرافەكان و وىتەى عەقلىتان كامىل بگەن.

یاداشته‌گانی ده‌قه‌که و وینه‌ی عه‌قلی

یاداشته‌کردن له کاتی خویندنه‌وه دوو شیوه‌ی سه‌ره‌کی هه‌یه، که ئەمانه‌ن:

۱ - یاداشته‌کردن له خودی ده‌قه‌که‌وه.

۲ - وینه‌ی عه‌قلی له کاتی گه‌شه‌کردندا.

۱ - ئەو یاداشته‌تانه‌ی که له خوودی کتێب (ده‌ق) ده‌که‌وه ئەنجامی ده‌دن. ئەمانه ده‌گیرته‌وه:

۱. هیل به‌ژیردا کیشانی بابته‌که.

۲. تیکه‌شتنی خوینه‌ر بۆ ده‌قه‌که.

۳. تیزوانینیکی ره‌خته‌یانه بۆ ده‌قه‌که.

۴. کیشانی راسته‌هیل به‌ژیر ئەو بابته‌تانه‌ی که گرنگ و جیگای سه‌رنج.

۵. کیشانی هیلی شه‌پۆلای به‌ ژیر ئەو بابته‌تانه‌ی که دژوارن و پرون نین.

۶. دانانی نیشانه‌ی پرسیار بۆ ئەو بابته‌تانه‌ی که ده‌تانه‌ویت له که‌سیکی پیرسن.

۷. دانانی نیشانه‌ی سه‌رسورمان بۆ بابته‌ سه‌رسورهینه‌ر و ناوازه‌کان.

۸. کۆمه‌لیک هیمای تایبه‌ت به‌ خۆت هه‌بیت له‌و شوینانه داینین که بابته‌که په‌یوه‌سته به‌ ئامانجه‌کانی خویندنه‌وه‌که‌ی تۆوه.

۹. وینه‌یه‌کی عه‌قلی زۆر بچوک له په‌راویزه‌کان.

هیلی پنچدار بابه دژوار و سهخته کان یان ئالۆزه کان نیشاندهدات	}	هیلی راست که بابه گرنه کان و ئهوانه ی که دنوسرین نیشاندهدات
---	---	--

شیوهی ژماره ۴۶، نهو تهکنیکانه ی که بۆ هیماداناتی نوسین و دهقه کان سوودی لیوهرده گیردریت.

ئهگەر کتیبه که زۆر به نرخ شییه ئهتوانن سوود له پینوسی رهنگاورهنگ و قهله می جاف وهرگرن بۆ هیما دانانه کان، ئهگه ریش کتیبه که به پایه خه و دلتان نایات شتی لهسه ر بنوسن ئهوا به پینوسی دارین شتی لهسه ر بنوسن، ئهگه ر پینوس و کورژینه ره وه که به کالی به کاریبهینن ئهوا که متر کاغه زه که پیس ده بیت و بهم شیوه یه ش دهتوانن ئامانجه که تان بینکن، به لام ئه وهش بزائن کتیب بۆ ئه وه درووست نهکراوه تۆزی لینیشت به لکو تۆ به کاری بهینینه و تا دهتوانیت تیبینی و هیمای لهسه ر بنوسه، کتیب بۆ خزمهتی تۆ نوسراوه نهک تۆ بۆ خزمهتی کتیب.

۲ - وینه ی عهقل له کانی گه شه کردنیدا

سه رنج دهن که وینه ی عهقلی بۆ وینا کردنی دهق و پهره گرافه کان به هه مانشیوه ی که به ره وپیشه وه دهچن لیکچونیک

زوری له گه ل دروستکردنی بهش بهشی پارچه کانی پارزه که ههیه،
نهوکاتهی که له سه ره تاوه دیار یکردنی نه و خالانهی که ده بیت
یاداشت بکرین دژواره باشتر وایه به شیکی زور له یاداشته کانی
وینهی عه قلی له قوناغه کانی کوتایی خویندنه وه دا نه نجامی بدن
بژنه وهی ریگری بکن له یاداشته لاره کی و ناگرنگه کان.

باشتر وایه له شیوهیه کی ناوه ندییه وه که له خوگری بنه ما
سه ره کینه کانی بابتهی نامانجداری نیوهیه ده ستینیکه ن، سوود له و
شیوه ناوه ندییه وه ربگرن بژ په ره پندان ناو نیشانه گرنگه کان و
سه رباسی به شه کان که ره که سه ره کینه کانی کتینه که پیکدین.

له گرنگیه کانی وینهی عه قلی له کاتی خویندنه وهی کتیندا نه وهیه
که زانیارییه کی زور پیکه وه ده به ستینه وه و ریکیده خات که به بی
سوود وه رگرتن له م ته کنیکه کاره که سه ره که وتوو نه ده بوو و
زور جار زانیارییه وه رگیراوه کان په رش و بلاوده بوونه وه. وینهی
عه قلی له کانی که شه سه ندنیدا نه و توانا و نه که رانه ده دات به نیوه
که له بری هه لدانه وهی نه و لاپه رانهی که تا نیستا خویندوتانه ته وه،
به توانا و وزه وه بگه رینه وه بژنه و به شانیهی که پیشوتر
خویندوتانه ته وه.

وینهی عه قلی نه و توانایه به نیوه ده به خشیت که دوا ی هه ندیک
خویندنه وهی بنه رتهی ته ماشا بکن که کام یه ک له به شه کان بژ
نیوه جیگای بیزاری بووه و کام بابته و بهش په یوه ندییه به
به شه کانی تره وه هه یه. نه م ته کنیکه نیوه ده خاته بارودوخیکی

داهینه رانه وه که ده توان داستانه کانتان به به که وه به سسته وه،
به یوه ندیبه کانی نیوان به شه کان بدوزنه وه. ناگاداری به شه
دژواره کانین و کاتیکی تاییه تی بۆ خویندنه وه بۆ دیاریبکه ن، قوناغی
کۆتایی خویندنه وه که تان له خۆگری کاملکردن و ئاویته کردنی
پاداشته کانه له دهق و په ره گرافه وه له گه ل وینه ی عه قلیدا که وه کو
بنه مایه ک بۆ خویندنه وه و پیناچوونه وه ی بابه ته که کار ده کات.

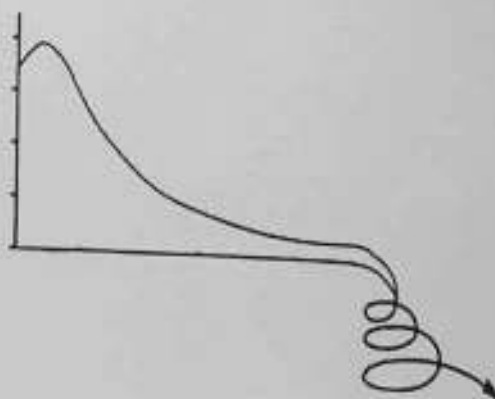
کاتیکی ئەم قوناغی کۆتایان ته واو کرد، ده بیت وه کو ئەو
که سه ی که چه زی له یاری پازل هه بوو پیرۆزیایی له خۆتان بکه ن!
رهنگه ئەم کاره پیکه نیناوی دیارینت به لام له راستیدا کاره که زۆر
جدیی و گرنگه، نه گه ر تیگه یشتن و درککردن و ته واو کردنی
خویندنه وه که وه کو چه ژن و خۆشی بیبیشن ئەوا به دلنیاییه وه هه ر
له سه ره تاوه به چه یژ و یقاره وه ده خویننه وه، نه گه ری
سه رکه و تنتان زۆر زۆره.

کاتیکی به باشی به رنامه ی خویندنه وه پیره و ده کهن،
نامۆژگاریتان ده که م وینه یه کی زۆری عه قلی (گرنگ) ناماده بکه ن،
که بنه ما و ره گ و پیکهاته سه ره کییه کانی به شه کانی بابه ته که
کورت ده کاته وه و ده سته پیکینی کورتی بۆ فه راهه م ده کات.

پیداچونه‌وی به‌رده‌وام

جگه له پیداچونه‌وی خیرا، به‌نامه‌یه‌کی پیداچونه‌وی به‌رده‌وامیش گرنکه و ده‌بیت به‌ ناگاییمان سه‌باره‌ت به‌ یادگه و شه‌وی که له به‌شی یادگه‌دا باسما‌ن لیوه‌کرد، ناماده‌ی بگه‌ین، تا ئیستا شه‌وه روون بوویه‌وه که یادگه به‌خیرای له‌گه‌ل بارودوخ‌ی فیربووندا هاوشان نابیت، به‌لکو له راستیدا دوا‌ی جیگیربوون و به‌رزبوونه‌وه و پاشان به‌ره‌و نزمبوونه‌وه ده‌روات.

شیوه‌ی ژماره ۴۷.
سه‌م هیلکارییه شه‌وه
نیشانداده‌ت که له
راستیدا یادگه دوا‌ی
فیربوون و پیش
داب‌ه‌زینی خیرا،
به‌رزده‌بیته‌وه.

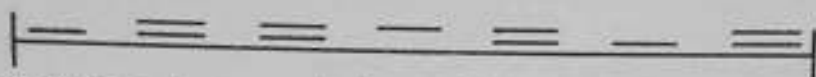
کاتیک توانای یادگه‌مان به‌ره‌و که‌مبوونه‌وه ده‌چیت پیداچونه‌وه
یارمه‌تیمان ده‌تات به‌ جیگیری بیه‌لینه‌وه لانی که‌م بژماره‌ی دوو تا
سه‌ی رۆژ یان زیاتر.

نه‌نجامدا له سه‌ره‌تاوه ده‌بیت وینه‌ی عقلی ته‌واو بکین، ده‌بیت
 پرسپاره‌کان له قو‌ناغی ناماده‌سازی یان دوا‌ی ته‌واو‌بوونی هر
 په‌کیک له قو‌ناغه‌کان بپرسرین، له هه‌ندیک له کتینه‌کاندا که له
 قو‌ناغی کورته‌ی باسدا واده‌رده‌که‌ون بی بنه‌مان و په‌یوه‌ندیان
 به‌یه‌که‌وه نییه ده‌توانن شه‌وه لایه‌ن یان شه‌گر بابه‌ته‌کان په‌یوه‌ندیان
 به بیرکاری و فیزی‌اوه هه‌یه، چه‌ندجاریک دووباره‌ی بکه‌نه‌وه،
 (فیزخ‌وازیک گه‌شت به‌و راستییه‌ی که ۲۵ جار له هه‌فته‌یه‌کدا
 خویندنه‌وه‌ی چوار به‌شی بیرکاری که شه‌ویش بژماوه‌ی ۴ هه‌فته
 له‌سه‌ر یه‌ک به سوود وه‌رگرتن له‌م ته‌کتیکه زور ناسانتره له
 ده‌رگیربوون و رووبه‌روبوونه‌وه‌ی رینسایه‌کی زمانه‌وانی، هه‌لبه‌ت
 شه‌وش بلینن شه‌و زور به‌باشی سوودی وه‌رگرتیوو له به‌شی
 چو‌نتیتی تیپه‌رین به‌سه‌ر به‌شه نالوزه‌کاندا،) قو‌ناغی پینشه‌کی
 ده‌توانریت لابیریت یان دابه‌ش‌بکریت به‌سه‌ر به‌شه جیاوازه‌کانی
 تردا، قو‌ناغی لایردن و سرینه‌وه‌ی به‌شه دژواره‌کان و خویندنه‌وه
 سه‌رپینه‌کان ده‌توانریت له کاتیکي تر و ده‌توانریت پینداچوونه‌وه‌ش
 به‌شیوه‌یه‌کی جیاواز په‌ره پینده‌ین یان لابیرین.

به واتایه‌کی تر ده‌توانریت بژ هر بابه‌ت و کتینیک به دلنسیایی و
 به باشترین ریگای گونجاوه‌وه په‌ره‌ژیننه سه‌ری، له‌کاتی
 خویندنه‌وه‌ی هر کتینیکدا ده‌زانن که هر کیشه‌یه‌ک رووبدات شه‌وه
 ئیوه‌ن خاوه‌نی تیگه‌یشتنیکي پینشو‌ه‌ختن بژ هه‌لبژاردنی ریگایه‌کی
 گونجاوتر و ناوازه‌تر.

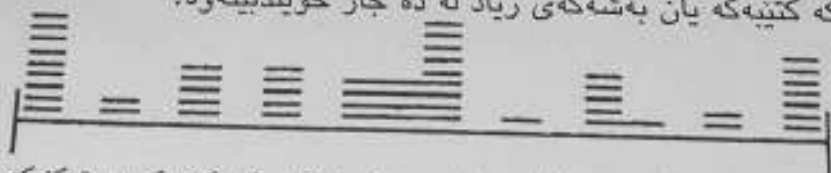
که‌واته له‌بری شه‌وه‌ی که خویندنه‌وه بیزارکه‌ر و ناقه‌تپروکتین و
 دژواربیت، به‌رده‌وام له گۆراندایه و درووست نه‌نجام ده‌دریت،
 هه‌روه‌ها ده‌بیت شه‌وش یادبه‌یتنه‌وه که له‌گه‌ل چه‌ندجاره
 دووباره‌کردنه‌وه‌ی که له کتیب خویندنه‌وه‌دا نه‌نجام ده‌دریت، به‌لام

خاله بنه رته تیه که له شوینیکی دیکه یه. به سوود وهرگرتن له ته کنیکی خویندنه وهی ریکخراوی وینهی عه قلی به شیوه یه کی گشتی به زوری زور بهی به شه کان ته نها یه ک جار ده خویندریته وه و دواتر به شه گرنگه کان به شیوه یه کی ورد پیداچونه وهی بؤ ده کن. نمونه ی نه مه له شیوهی خواره وه دا خراوه ته پروو.

شیوهی ژماره ۴۹. ژماره ی چندجاره ی دووباره کردنه وهی خویندنه وهی کتیه که به سوود وهرگرتن له ته کنیکی خویندنه وهی ریکخراوی وینهی عه قلی.

له به رامبه ر خوینته ریکی (یه ک جار خویندنه وه له سه ره تا وه تا کوتای) ته نها یه ک جار له سه ره تا وه تا کوتایی کتیه که ناخوینیته وه به لکو چه ندین جار دهی خوینیته وه. به بزچوونی شه ته نها یه ک جار خویندنه وهی کتیه که گونجاوه. چونکه هر به شیکی له زانیاری به کان دوی به شیکی تر به ته واوه تی تیده گات. شه له وه تیناگات که گه راته وه بز دواوه. نه خویندنه وهی هه ندیک له باسه کان، دووباره خویندنه وهی به شه نالوزه کان، ریکخستنی گشتی و له بیرچونه وه به هزی پیداچونه وهی ناته واوه ریک و هکو شه وایه که کتیه که یان به شه که ی زیاد له ده جار خویندنیته وه.

شیوهی ژماره ۵۰. ژماره ی شه چندجاره نی که کتیه کی به ته کنیکه کزنه کان (یه کجار له سه ره تا وه تا کوتایی) ده خویندریته وه.

بۇ پىشەۋە

تەكنىكى خۇيىندىنەۋەدى رېكخراۋى وينەى عەقلى، دەستكەۋىتىكى
خىرا و چىژبەخشى ئىۋە بە جىھانىك لە زانىيارىيەكان بە رىسايەكى
گونجاۋ دەبەخشىت، كە يارمەتى مىشكتان دەدات بۇ فىربوۋنىكى
زىاتر و كارىگەرتر و ئىۋە لە فىرخوازىكى بىنەيلەۋە دەگورىت بۇ
كەسىكى ۋەكو ئىدوارد مىزس كە موشتاقانە ئاۋىتەى كىتتەكان
دەبىت!

یاداشت و داواکاری تایبہتی

به‌شی دهه‌م

به‌نامه‌ی کاری نوی

پیداچوونه‌وه

- چی جیاوازیگه‌لیک له بیست و پینج سالدا ده‌توانیت بیتهدی
- پیداچو ونه‌وه‌ی توانا عه‌قلیه‌کان و ته‌من

له بیست سالی رابردودا قه‌له‌مبازیکی گه‌وره له تیگه‌یشتتی ئیمه بز میشکی مرؤف روویدا، له‌م به‌شه‌دا نیگای نایینده‌یه‌ک ده‌گه‌ین که تیندا میشکی به‌سالاه‌چوو هیشتا به‌ره‌و پینشکه‌وتنی زیاتر هه‌نگاو هه‌له‌ه‌گری.

چی جیاوازیگه‌لیک له بیست و پینج سالدا ده‌توانیت بیتهدی

به ده‌ستپیکی سه‌ده‌ی بیست و یه‌ک (سه‌ده‌ی عه‌قل) هه‌زاره‌ی سییه‌م (هه‌زاره‌ی میشکا)، ره‌گه‌زی مرؤیی، به‌هه‌موو ئه‌و تاییه‌ته‌ندییه‌ گه‌وران‌ه‌ی که هیشتا درک نه‌کراون، ئه‌وان هاتونه‌ته قوناغیکه‌وه به‌دلیلیاییه‌وه میژوونوسانی نایینده‌وه‌کو ده‌ستپیکی گه‌وره‌ترین رینسانسی مرؤفایه‌تی له میژوودا ته‌ماشایی ده‌گه‌ن و

ناوی دهه‌نین. قزناغیک که به‌دلنییاییه‌وه وهرچه‌رخانیک سهره‌کییه
له دونیابینی مرؤفه‌کاندا.

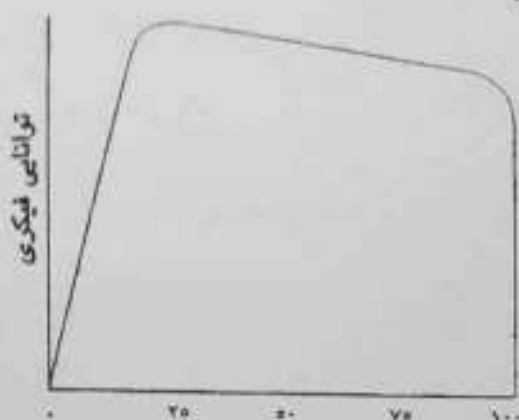
دوای تپیه‌ربوونی زیاتر له ۳۰ سال به‌سهر کتیبی اتوانای
میشک) رابونیکی ناوازه‌م سهرنجدا له ناره‌زووکردن بز هونه‌ر،
شانۆ، موسیقا، زانست، معریفه، لیکۆلینه‌وه‌ی زهمینی، جیهانی و
گه‌ردوونی و ره‌نگه زیاتر له هه‌موویان چه‌ز و ناره‌زووی ناوازه‌م
بز لیکۆلینه‌وه له بابته‌ه‌ه‌قلی و هزریه‌کان بینیه‌وه.

باوه‌ره‌کانی ئیمه سه‌بارته به توانا ناوازه‌کانی عه‌قل هه‌ر زوو
دووچاری که موکورتی زانستی هات، بۆنموونه ئه‌و باوه‌ره‌ی که
ده‌لیت به تپیه‌ربوونی ته‌مه‌نی مرؤف اتوانای عه‌قلی لاواز ده‌بیت.

پیداچوونه‌وه. توانا عه‌قلیه‌کان و ته‌مه‌ن

ته‌کنیکی پیداچوونه‌وه‌ی هه‌ر که‌سیک په‌یوه‌ندییه‌کی
سهرنجراکیشی به بۆچونی که‌سه‌که‌وه هه‌یه ده‌رباره‌ی لاوازیبوونی
توانا عه‌قلیه‌کانی مرؤف له‌گه‌ل زیادبوونی ته‌مه‌نیدا، به‌شینوه‌یه‌کی
سروشستی وا‌خه‌یال ده‌کری که به‌های به‌هره‌ی هزری، توانایی
یادگه، توانایی له‌تینگه‌یشتنی په‌یوه‌ندییه‌ تایبه‌تپیه‌کان، خیزایی
درککردن، په‌یوه‌ندیی واتایی، به‌لگه‌هیتانه‌وه‌ی لۆجیکی و گشتی و
تادوایی.. دوای که‌شتن به ته‌مه‌نی ۱۸ سالی بۆ ۲۵ سالی به‌ره‌و
لاوازیبوونه‌وه ده‌روات، (شینوه‌که‌ی خواره‌وه ته‌ماشای بکه‌ن)

بژئوهی ژماره‌کان راست و درووستبن دور فاکتوری گرنگ
له‌به‌رچاو بگرن.

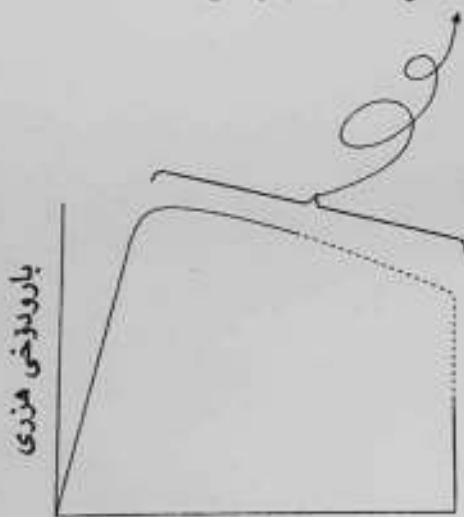

شینوهی ژماره ۵۱. ئەم هیلکارییه ئەنجامی ستانداردی ئەندازه‌گرانی
توانایی فیکری له‌گه‌ل به‌رزبوونه‌وهی تەمەن نیشانده‌دات. قسه له‌سه‌ر
ئەوهیه که توانا هزرییه‌کانمان دوا‌ی گه‌شتن به تەمەنی ۱۸ بۆ ۲۵ سالی
که‌م که‌م به‌ره‌و لاوازی و سستی دەرۆن.

۱ - ئەم که‌مبوونه‌وهیه له نێوان ۵ بۆ ۱۰ له سه‌ددایه، کاتیک
ناگاداری تاییه‌تەندی و توانا به‌رزه‌کانی می‌شک ده‌بینه‌وه ئەم
که‌مبوونه‌وهیه زۆر گرنگ نابیت.

۲ - ئەو که‌سانه‌ی که له‌م تاقیکردنه‌وهیه‌دا به‌شدارییانکردووه و
گه‌شتوون به‌م ژماره و ئەنجامه نا‌ئومێدکەر، له ژیر سیسته‌مه
کۆن و نەریتییه‌کانی ئەزموونکردن تاقیکراونه‌تەوه، که‌واته زۆربه‌ی
کات ئەوان به‌هره‌یان وەر نه‌گرتووه له تەکنیکه‌کانی فیزبوون،
پیداچونه‌وه و یادیه‌تانه‌وه‌ی سه‌رکه‌وتوو.

نه‌گه‌ر به وردی ته‌ماشای شینوهی سه‌روه بکین. به‌ناسانی تیده‌گه‌ین که باردوخی عه‌قلی و هزری مرؤف له زوره‌ی ساله‌کانی ژیانیدا له ناستیکی زور نزمدا بووه. به‌وانایه‌کیترا تاییه‌تمه‌ندی و توانایه واقعییه‌کانی میشک و عه‌قلی نه‌و سالانیکی زوره له ساردکه‌روه‌ی یادگه‌نا به‌ستویه‌تی به‌ین نه‌وه‌ی به‌کاری به‌ینیت. جیگای سه‌رسورمان ناییت که وه‌ما میشکیکی به‌کارنه‌هیندراو دوی ۲۰ تا ۴۰ سال له ناچالاکیی و سوود وه‌رنه‌گرتنی که‌میک کاراییه‌که‌ی سستتر بیته‌وه. به‌لکو نه‌وه جیگه‌ی سه‌رسورمانه که نه‌م میشک و عه‌قله هینشتا زور به‌چاکی نه‌توانیت کار بکات.

شینوهی ژماره ۵۲. نه‌م هینکارییه هاوشینوهی هینکاری پیشووتر له‌سه‌ر بنه‌مای ناماریکه که له که‌سانیکه‌وه به‌ده‌ست هاتووه که به‌شینوهیه‌کی نه‌ریتی و کلاسیکی تاقیکردنه‌وه‌یان له‌سه‌رکراوه. نه‌گه‌ر مرؤف فیزییت بتوانیت چون سوود له توانا بالاکانی میشکی وه‌ریگریت، نه‌وکات له‌گه‌ل به‌رزبوونه‌وه‌ی ته‌مه‌نیدا توانا عه‌قلیه‌کانی نه‌ک دانا به‌زیت، به‌لکو به‌رزیش ده‌بیته‌وه.

له لایه کی تره وه شه گهر مینشک به بهرده وامی به کار بهیندریت نه و
 تواناییه کانی زیاتر و زیاتر ده بیت، کاریگه ریی ته مه نیش له
 هیلکارییه که دا به شیوه به کی بهرچاو ده بیت، ده توانین نه م
 کاریگه ریی له یاداشت و نوسینه کانی که سه به ته مه نه کان ببینین که
 زور چالاک و تویر و نوسه زن، هست به وه ناکه ن
 تواناییه کانیان دابه زبیت، به زوری یادگه یان جیگیره و به به رزی
 ماوه ته وه و تواناییه کانیان له تیگه یشتن و درک و فیر بوندا له زه مینه
 نوییه کانی زانستدا زور زیاتره له و که سه که نهجه تامه زرویانیه ی که
 مینشکی که نهجتر و به گورتریان هه یه. اشیوه ی سه ره وه ته ماشا
 بکه نا

له تویرینه وه ی کارایی عه قل و هزری مرؤفدا نه و باوه ره
 ناته ندرووسته بوونی هه یه که ده لیت له گه ل به سه لاجوندا
 تواناییه که ی که مه ده بیت وه، له راستیدا ده بیت تویرینه وه ی زور ورد
 تر له سه ره نه و که سانه نه نهجام بدریت و دوا ی تاقیکردنه وه ش
 ده توانین درک به وه بکه ین که چون توانا هزری و عه قلییه کان
 ده توانریت به رزتر و چالاکتر بکریته وه، ته ک لاواز و سست بینه وه.
 روژانه له ته له فزیون و مالپه ره کانه وه به ده یان نمونه ی که سه
 سه رکیش و یاخیه کان ده بینین و ده بیستین که ته مه نیان له
 سه رووی ۷۰ سالییه وه یه، تاییه ته ندیی و چالاکیه کانیان به زوری
 چالاکیی و وزه، گورجوگزی، سه خوش و دلشاد، توانای
 جهسته یی به رز، خوراگری، سه رشیتی، به هیزی، روشنبیر و

خوینەر، میهره‌بانی، یادگهی به‌هیز، عاشق و ئه‌وینداری، هۆگری و
چه‌ندانێ تر، ئه‌وان به‌ عیشقه‌وه له‌ جیهان و ته‌مه‌نه‌که‌یان ده‌روانن،
ئه‌م تاییه‌مه‌ندیانه‌ له‌وانه‌ن که ئیغه زیاتر ده‌مانه‌وێت منداڵ و
هه‌رزه‌کاره‌کانمان تێیاندا‌ییت.

له‌ کۆتاییدا ئه‌وه‌ بلێم، ئیغه ده‌بیته‌ تینگه‌شتیبتین که ئه‌گه‌ر سوود
له‌ ته‌کنیک و یاسا گرنگه‌کان وه‌ربگرین، بایه‌خ به‌و رێسایانه‌ بده‌ین
که‌ بۆ درک و هه‌نشته‌وه‌ و به‌کاره‌یتانی مێشکی ئیغه ئاماده‌کراوه
ئه‌وا به‌ دلنیا‌یی‌وه‌ چیرۆکی انیدوارد هیزس (چیرۆکی هه‌موومان
ده‌بیته‌).

یاداشت و داواکاری تایبہتی

فسمه ی کوتای

کاتیک که دهگن به کوتای کتیه که، هیوادارم له وه تیگه شتیتن که نه مه کوتای کار نییه. به لکو دهستپیک و سه ره تایه. به قه شهنگی فیزیکی و نالوزی میشکی نیوه و توانا هستی و عه قلبیه زوره کانی، به توانان له وه رگرتنی زانیارییه کان و پاراستنی نه و زانیارییه و به تکنیکه نوییه کان که یارمه تی میشکتان ده دات به شیوه یه کی سه رنجراکش ریکیان بخت و سیستماتیکیان بکات که زیاتر هه ماهه نکه له گه ل کرداری نیوه دا، خویندن و به دواداچوون و فیربوون و له هه موو زیانتاندا ده بیت بیت به وه ی که ده توانیت: پرۆسه یه کی ده روون و چالاکه خش به دیبه تیت، که نه ک تنها نابیته هزی تورده بوون و بیزاریتان به لکو چیژ به خش و دلخوشکه ریشه. نه وانیه که ده یانه ویت زانیاری زیاتر له م بواره دا به ده ستبه تین و زیاتر له سه ری فیربین، په یوه ندی بکه ن به نویسنکه ی کارمه وه له ریگه ی نه م نادره سانه ی خواره وه:

دامه زراوه ی بوزان [www. Buzanworld.com](http://www.Buzanworld.com)

ژماره ی تله فون (به ریتانیا - له ندهن): ۰۱۶۲۸۴۸۲۷۶۵

ئیمه یل: tony.buzana@buzanworld.com

